

Wymagania edukacyjne

klasa 6

2018-09-03

Szkoła Podstawowa nr 21 im. Karola Miarki w Rybniku

Zawartość

Religia.....	3
Język polski.....	8
Język angielski.....	16
Muzyka.....	28
Plastyka	30
Historia.....	36
Geografia.....	63
Biologia.....	68
Matematyka	74
Informatyka	83
Wychowanie fizyczne	86
Technika.....	90
Język mniejszości narodowej - niemiecki.	93
Historia i kultura mniejszości narodowej niemieckiej	96

Religia

Przedmiotowy system oceniania został opracowany na podstawie *Programu nauczania religii rzymskokatolickiej w przedszkolach i szkołach* zatwierdzonego przez Komisję Wychowania Katolickiego Konferencji Episkopatu Polski.

Ocenę z religii ustalamy w oparciu o kryteria poznawcze, kształcące i wychowawcze. Nauczyciel ustala, co uczeń wie, potrafi, jakie jeszcze wymagania powinien spełnić, w czym może jeszcze mu pomóc. Celowość informacji zakłada wartościowanie aktualnego poziomu edukacyjnego ucznia oraz zmotywowanie jego potrzeby zdobywania wiadomości, postaw i umiejętności

Elementy wchodzące w zakres oceny z religii:

1. Ilość i jakość prezentowanych wiadomości.
2. Zainteresowanie przedmiotem.
3. Stosunek do przedmiotu.
4. Pilność i systematyczność.
5. Umiejętność zastosowania poznanych wiadomości w życiu.
6. Postawa.

Kontrola i ocena w religii nie dotyczy wyłącznie sprawdzenia wiadomości, lecz także wartościowania umiejętności, postaw, zdolności twórczych, rozwoju zainteresowań, motywacji uczenia się, a głównie kształtowania cech charakteru, woli, odpowiedzialności za swoje czyny, dokładności, wytrwałości, pracowitości, kultury osobistej, zgodności postępowania z przyjętą wiarą.

Ocenie podlegają:

1. Pisemne prace kontrolne i kartkówki.
2. Odpowiedzi ustne objęte zakresem materiału z Małego Katechizmu lub trzech ostatnich lekcji.
3. Wypowiedzi w trakcie lekcji, podczas dyskusji, powtórzenia itp.
4. Praca domowa: krótkoterminowa i długoterminowa.
5. Znajomość podstawowych prawd wiary.
6. Prowadzenie zeszytu ucznia.
7. Pilność, systematyczność, postawy, umiejętności.
8. Korzystanie z Pisma świętego, podręcznika i innych materiałów katechetycznych.

9. Postawy wskazujące na potrzebę wartościowania.

10. Inne formy aktywności ucznia:

- praca w grupie (udział w dyskusji, prezentowanie efektów pracy zespołu),
- aktywność na zajęciach lekcyjnych,
- referaty, prezentacje, projekty
- udział w olimpiadach, konkursach.
- Zaangażowanie w życie wspólnotowe parafii (Służba Liturgiczna, Dzieci Maryi, scholka parafialna)

Wymagania edukacyjne – ogólne:

Ocenę celującą otrzymuje uczeń, który:

- W sposób celujący realizuje treści programu nauczania i potrafi je zaprezentować,
- jest bardzo aktywny na lekcji, chętnie włącza się w dyskusje związaną z tematem poruszonym na katechezie,
- jest zawsze przygotowany do zajęć: zeszyt prowadzi na bieżąco, dba o jego staranny i estetyczny wygląd,
- wykonuje zadane prace i ćwiczenia,
- przynosi niezbędne pomoce,
- chętnie angażuje się w życie religijne na terenie szkoły i parafii,
- orientuje się w najważniejszych, bieżących sprawach Kościoła powszechnego i lokalnego, korzystając z prasy i programów katolickich,
- bierze udział w konkursach związanych z katechezą i zajmuje wysokie lokaty.

Ocenę bardzo dobrą otrzymuje uczeń, który:

- potrafi zaprezentować pełen zakres wiadomości religijnych wynikających z programu nauczania,
- jest bardzo aktywny na lekcji,
- chętnie włącza się w dyskusje związaną z tematem poruszonym na katechezie,
- jest zawsze przygotowany do zajęć: zeszyt prowadzi starannie i estetycznie,
- wykonuje zadane prace i ćwiczenia, przynosi niezbędne pomoce,
- angażuje się w życie religijne szkoły i parafii,

- interesuje się sprawami Kościoła Powszechnego i lokalnego,
- bierze udział w konkursach związanych z katechezą.

Ocenę dobrą otrzymuje uczeń, który:

- opanował większość wiadomości religijnych wynikających z programu nauczania, potrafi je poprawnie zaprezentować,
- jest przygotowany do zajęć: zeszyt prowadzi na bieżąco, dba o jego staranny wygląd,
- wykonuje zadane prace i ćwiczenia,
- przynosi niezbędne pomoce np. katechizm do nauki religii,
- włącza się w życie religijne szkoły i parafii.

Ocenę dostateczną otrzymuje uczeń, który:

- opanował podstawowe wiadomości religijne wynikające z programu nauczania,
- jest przygotowany do zajęć: zeszyt prowadzi na bieżąco, dba o jego estetyczny wygląd,
- wykonuje zadane prace i przynosi niezbędne pomoce np. katechizm do nauki religii,
- uczestniczy w życiu religijnym szkoły i parafii.

Ocenę dopuszczającą otrzymuje uczeń, który:

- opanował zaledwie minimum podstawowych wiadomości religijnych przewidzianych w programie nauczania,
- ma istotne braki w wiedzy i umiejętnościach religijnych, ale braki te nie przekreślają możliwości czynienia przez niego postępów w ciągu dalszej nauki,
- nie zawsze jest przygotowany do zajęć: niedbale prowadzi zeszyt, w którym są braki,
- czasem nie wykonuje niezbędnych prac,
- sporadycznie uczestniczy w życiu religijnym szkoły i parafii.

Ocenę niedostateczną otrzymuje uczeń, który:

- nie opanował nawet minimum podstawowych wiadomości religijnych wynikających z programu,
- nie przygotowuje się do zajęć: nie prowadzi zeszytu, nie wykonuje zadawanych prac,

- nie uczestniczy w życiu religijnym szkoły i parafii.

Wymagania edukacyjne – szczegółowe

Ocena celująca

Wiadomości:

- wyjaśnia relacje między biblijną nauką o stworzeniu a osiągnięciami nauk przyrodniczych;
- podaje przykłady sytuacji, w których wykazuje postawę słuchania i wypełniania trudnych poleceń Boga;
- wskazuje, w jaki sposób wyraża troskę, aby inni ludzie poznali Ewangelię;
- podejmuje inicjatywy mające na celu bezinteresowną pomoc potrzebującym;
- omawia, jak może odnieść do własnego życia owoce ziarna zasianego na żyznej glebie;
- wskazuje sytuacje, gdy rozwiązuje podstawowe problemy życiowe w duchu wiary chrześcijańskiej;
  - charakteryzuje działalność kółek różańcowych ;
- uzasadnia, że jest odpowiedzialny za budowanie pokoju we własnym środowisku;

Ocena bardzo dobra:

Wiadomości:

- uzasadnia potrzebę czytania Pisma Świętego i wyjaśniania jego tekstów;
- omawia skutki grzechu pierworodnego w życiu człowieka;
- uzasadnia, że potrzebujemy łaski Bożej, by żyć i pracować w jednościs z innymi ludźmi;
- przyjmuje postawę szacunku wobec osób mających inne zdanie;
- omawia, jak poprzez codzienny rachunek sumienia kształtuje postawę wytrwałości w realizacji postanowienia poprawy podjętego podczas sakramentu pokuty i pojednania;
- uzasadnia, dlaczego światło jest symbolem Chrystusa zmartwychwstałego;
- uzasadnia swą gotowość uczestnictwa w liturgii Wigilii Paschalnej;
- wskazuje, w jaki sposób wypełnia zobowiązania wynikające z przyjęcia chrztu;

Ocena dobra:

Wiadomości:

- wymienia kilka biblijnych symboli obecnych również w liturgii ;
- podaje przykłady tekstów biblijnych, które można rozumieć dosłownie i jako pouczające opowiadania;
- wyjaśnia biblijną naukę o stworzeniu świata ;
- *umiejętnie wypowiada własne sądy, by nie doprowadzić do konfliktów ;
- uzasadnia, że krew Jezusa ratuje Jego wyznawców przed śmiercią wieczną;

- uzasadnia, że manna z nieba jest zapowiedzią Eucharystii;
- uzasadnia, że aby słowo Boże mogło wydać plon, konieczne jest zaangażowanie człowieka;
- wyjaśnia symboliczne znaczenie przypowieści;

Ocena dostateczna:

Wiadomości:

- wymienia skróty poszczególnych ksiąg i podaje sposób ich zapisu ;
- odszukuje w Piśmie Świętym wskazany fragment;
- omawia założenia teorii ewolucji;
- podaje prawdę, że biblijna nauka o stworzeniu nie przeczy teorii ewolucji ;
- określa, że egoizm i pycha są przyczyną konfliktów między ludźmi;
- podaje prawdę, że zesłanie Ducha Świętego jest szansą zjednoczenia narodów podzielonych przez budowę wieży Babel ;
- podaje definicję roku liturgicznego oraz jego podział;
- podaje prawdę, że odmawiając różaniec razem z Maryją zwracamy się do Boga w różnych potrzebach

Ocena dopuszczająca:

Wiadomości:

- odczytuje skróty poszczególnych ksiąg, posługując się Pismem Świętym;
- podaje prawdę, że przyczyną grzechu pierwszych rodziców było nieposłuszeństwo;
- wymienia grzechy przeciw pierwszemu przykazaniu;
- podaje prawdę, że Ewangelia jest dobrą nowiną o zbawieniu, spisana przez czterech ewangelistów; • odnajduje w Piśmie Świętym przypowieści;
- wymienia okresy w roku liturgicznym i obowiązujące święta kościelne.

Język polski

Treści nauczania:

Kształcenie literackie i kulturowe:

1. Gatunki literackie: powieść, cechy powieści – narrator, świat przedstawiony, akcja, wątek, fabuła jedno- i wielowątkowa (powtórzenie i uzupełnienie wiadomości).
2. Odmiany powieści: powieść fantastycznonaukowa, odmiany powieści: powieść detektywistyczna (kryminalna), powieść fantasy, powieść obyczajowa, powieść przygodowa.
3. Typy narracji: narracja pierwszo i trzecioosobowa.
4. Fikcja literacka, funkcje tytułu, funkcje podtytułu.
5. Bohaterowie główni (pierwszoplanowi) i drugoplanowi (powtórzenie).
6. Środki stylistyczne; pytanie retoryczne (powtórzenie), anafora, uosobienie, ożywienie (powtórzenie) motto, apostrofa, przenośnia (powtórzenie) wyrazy dźwiękonaśladowcze
7. Terminy literackie: przysłowie (powtórzenie), bajka, morał, puenta, motywy biblijne, przypowieść, mit, mitologia (powtórzenie), pamiętnik.
8. Rodzaje tekstów: informacyjny, reklamowy, publicystyczny (powtórzenie).
9. Ludzie telewizji, programy telewizyjne.
10. Odróżnianie faktu od opinii.
11. Ludzie muzyki.

Kształcenie językowe:

1. Odmienne części mowy: rzeczownik, czasownik, przymiotnik, przysłówek, liczebnik (powtórzenie i uzupełnienie wiadomości); budowa wyrazu odmiennego (temat i końcówka)
  - a. czasowniki dokonane i niedokonane, strona czynna i bierna czasownika
  - b. zaimek i jego funkcje w wypowiedzeniach

- c. odmiana zaimka przez przypadki, liczby i rodzaje, podział zaimków ze względu na zastępowaną część mowy
- 2. Nieodmienne części mowy – przysłówek, przyimek, spójnik (powtórzenie wiadomości), partykuła jako nieodmienna część mowy, funkcje partykuły, wykrzyknik jako nieodmienna część mowy, funkcje wykrzyknika w wypowiedzi.
- 3. Części zdania (powtórzenie i uzupełnienie wiadomości), podmiot logiczny i gramatyczny, zdanie bezpodmiotowe, orzeczenia czasownikowe i imienne
  - a. wypowiedzenia (zdanie pojedyncze nierozwinięte i rozwinięte, równoważnik zdania, zdanie złożone współrzędnie i podrzędnie)
  - b. związki wyrazowe w zdaniu: wyraz nadrzędny i wyraz podrzędny (powtórzenie), typy związków wyrazowych: zgody, rządu i przynależności
  - c. funkcje wyrazów poza zdaniem
  - d. typy zdań złożonych współrzędnie (łączne, rozłączne, przeciwstawne, wynikowe).
- 4. Związek frazeologiczny (powtórzenie).
- 5. Cechy języka mówionego i pisanego, oficjalna i nieoficjalna odmiana polszczyzny, etykieta językowa.
- 6. Rodzina wyrazów, wyrazy pokrewne
  - a. frazeologizmy (powtórzenie)
  - b. wyrazy neutralne i wartościujące (powtórzenie),
  - c. wyrazy wieloznaczne (powtórzenie).
- 7. Litera, głoska, sylaba, spółgłoski twarde i miękkie, głoski dźwięczne/bezdźwięczne oraz ustne/nosowe (powtórzenie i uzupełnienie wiadomości).
- 8. Akcent i reguły akcentowania wyrazów; intonacja a cel wypowiedzi.
- 9. Ortografia: pisownia trudnych form rzeczowników, przymiotników i czasowników, pisownia wyrazów wielką i małą literą, pisownia *ą, ę* oraz *om, on, em, en*, pisownia *nie* z różnymi częściami mowy (powtórzenie), pisownia wyrazów obcych, pisownia wyrazów z *ó, u, rz, ź, ch, h*.
- 10. Interpunkcja: użycie dwukropka (powtórzenie), znaki interpunkcyjne w dialogach, przecinek w zdaniu pojedynczym i złożonym, nawias, średnik.
- 11. Perswazja.

Tworzenie wypowiedzi:

1. Charakterystyka.

2. Opis przeżyć wewnętrznych.
3. Sztuka dyskusowania.
4. Tekst o charakterze argumentacyjnym (typy argumentów: odwołujące się do faktów i logiki oraz odwołujące się do emocji).
5. Scenariusz filmowy.
6. Wypowiedź twórcza.
7. Wyrażanie oczekiwań, perswazja.
8. Powiadanie twórcze na podstawie baśni lub legendy mitu lub przypowieści.
9. List oficjalny.

Samokształcenie:

1. Korzystanie z biblioteki.
2. Ciche i głośne czytanie wybranych utworów.
3. Redagowanie notatki.
4. Korzystanie ze słowników.
5. Wyszukanie tytułów znanych powieści detektywistycznych.
6. Wyszukanie informacji na temat atrakcji turystycznych zamieszkiwanego regionu.

OCENA CELUJĄCA

Uczeń:

- 1) opanował umiejętności zapisane w podstawie programowej,
- 2) samodzielnie rozwiązuje problemy i ćwiczenia o dużym stopniu trudności,
- 3) czyta ze zrozumieniem teksty kultury przewidziane w programie, potrafi analizować i interpretować je w sposób pogłębiony i wnikliwy, posługując się terminologią z podstawy programowej,
- 4) posługuje się bogatym i różnorodnym słownictwem oraz poprawnym językiem zarówno w mowie, jak i w piśmie,
- 5) aktywnie uczestniczy w lekcjach (pełni funkcję asystenta nauczyciela) i zajęciach pozalekcyjnych,
- 6) z powodzeniem bierze udział w konkursach tematycznie związanych z językiem polskim,

- 7) tworzy wypowiedzi pisemne zgodnie z wyznacznikami gatunkowymi, poprawne pod względem kompozycji, spójności wypowiedzi, językowym, ortograficznym i interpunkcyjnym
- 8) odznacza się samodzielnością i dojrzałością sądów
- 9) wzorowo wykonuje prace domowe i zadania dodatkowe
- 10) współpracuje w zespole, często odgrywając rolę lidera
- 11) wykorzystuje wiedzę, umiejętności i zdolności twórcze (kreatywność) przy odbiorze i analizie tekstów oraz tworzeniu wypowiedzi.

OCENA BARDZO DOBRA

Uczeń:

- 1) wyraża własny sąd o postaciach i zdarzeniach
- 2) wskazuje wartości w utworze oraz określa wartości ważne dla bohaterów
- 3) wyraża własny sąd na temat wiersza, utworu prozatorskiego
- 4) interpretuje utwór właściwie stosując słownictwo teoretyczno-literackie
- 5) stosuje sformułowania nadające wydarzeniom dynamiczny charakter
- 6) wprowadza wydarzenie będące punktem kulminacyjnym opowiadania
- 7) wprowadza zaskakujące zakończenie (puentę)
- 8) tworzy charakterystykę wskazanego bohatera literackiego
- 9) stosuje zasady budowania akapitów
- 10) redaguje dobrze zorganizowany, jasny i zrozumiały opis sytuacji, przeżyć wewnętrznych
- 11) redaguje list oficjalny
- 12) redaguje dobrze zorganizowany, jasny i zrozumiały opis sytuacji, przeżyć wewnętrznych
- 13) stosuje właściwe formy odmiennych części mowy w kontekście, posługuje się nieodmiennymi częściami mowy
- 14) stosuje czasowniki dokonane i niedokonane w odpowiednim kontekście
- 15) wymienia sytuacje, w których używa się strony biernej i wyjaśnia dlaczego
- 16) używa dłuższych i krótszych form zaimków oraz partykuł i wykrzykników w odpowiednich kontekstach
- 17) przekształca zdania tak, aby zastosuje inny rodzaj podmiotu

- 18) zdania pojedyncze nierozwinięte przekształca w zdanie pojedyncze rozwinięte
- 19) klasyfikuje związki wyrazowe
- 20) wykonuje wykresy zdań złożonych
- 21) poprawnie zapisuje wyjątki w pisowni
- 22) właściwie stosuje interpunkcję (przecinki, nawias, dwukropek, cudzysłów)

OCENA DOBRA

Uczeń:

- 1) omawia problematykę fragmentu
- 2) nazywa wrażenia, jakie wzbudza w nim czytany tekst
- 3) określa doświadczenia bohaterów i porównuje je z własnymi
- 4) charakteryzuje język utworu
- 5) omawia funkcję środków stylistycznych
- 6) określa funkcję narracji i liryki
- 7) wskazuje funkcję terminów literackich
- 8) redaguje opowiadanie twórcze
- 9) zachowuje trójdzielność kompozycji opowiadania
- 10) określa wydarzenie będące punktem kulminacyjnym opowiadania
- 11) planuje zaskakujące zakończenie
- 12) tworzy plan charakterystyki wskazanego bohatera literackiego
- 13) formułuje argumentację do podanej tezy
- 14) wskazuje w podanym tekście argumenty
- 15) redaguje opis na podstawie podanego planu
- 16) opisuje uczucia i stany wewnętrzne bohaterów podanej sytuacji
- 17) odnajduje w dowolnych źródłach symboliczne znaczenia wskazanych elementów występujących na obrazach
- 18) przekształca podaną wiadomość w list oficjalny
- 19) koryguje podany przykład listu oficjalnego
- 20) redaguje opis na podstawie podanego planu
- 21) opisuje uczucia i stany wewnętrzne bohaterów podanej sytuacji
- 22) rozpoznaje formę wskazanej części mowy
- 23) rozpoznaje nieodmienne części mowy w tekście
- 24) tworzy czasowniki dokonane od niedokonanych

- 25) wskazuje czasowniki nieprzechodnie
- 26) zapisuje bezokoliczniki od podanych form osobowych
- 27) wskazuje jakie części mowy zastępują podane zaimki
- 28) wskazuje w tekście partykuły i wykrzykniki
- 29) wskazuje w podanych zdaniach poszczególne części zdania
- 30) łączy wypowiedzenia tak, aby powstały zdania złożone
- 31) w zdaniu wskazuje wyrazy, które tworzą związki wyrazowe
- 32) wskazuje wyrazy poza związkami w zdaniu
- 33) nazywa rodzaje zdań złożonych
- 34) tworzy formy pokrewne i poprawnie zapisuje wyrazy
- 35) korzysta ze słownika ortograficznego, słownika języka polskiego, słownika wyrazów bliskoznacznych, słownika frazeologicznego

OCENA DOSTATECZNA

Uczeń:

- 1) wskazuje wątek główny i wątki poboczne
- 2) rozróżnia elementy realistyczne i fantastyczne w utworze
- 3) charakteryzuje bohaterów
- 4) określa tematykę utworu
- 5) nazywa wrażenia, które wzbudza w nim czytany tekst
- 6) wskazuje środki stylistyczne
- 7) wskazuje rodzaj narracji i liryki
- 8) stosuje terminy literackie
- 9) odnajduje w tekście przykłady ilustrujące wskazane cechy charakteru
- 10) przygotowuje materiały do napisania charakterystyki
- 11) formułuje tezę do podanych argumentów
- 12) wskazuje w podanym tekście argumenty oraz przykłady
- 13) omawia sytuacje przedstawione na ilustracjach
- 14) opisuje emocje postaci, przedstawionych na ilustracjach
- 15) przygotowuje materiały do opisu przeżyć wewnętrznych
- 16) wymienia części, z których składa się list oficjalny
- 17) wybiera argumenty adekwatne do określonego listu oficjalnego
- 18) omawia sytuacje przedstawione na ilustracjach

- 19) opisuje emocje postaci, przedstawionych na ilustracjach
- 20) odróżnia części mowy odmienne od nieodmiennych
- 21) wymienia kategorie gramatyczne poszczególnych części mowy
- 22) uzupełnia zdania właściwymi formami czasowników
- 23) wskazuje formy dokonane w tekście
- 24) przekształca czasowniki ze strony czynnej na bierną i z biernej na czynną
- 25) wyjaśnia zasady pisowni końcówek bezokoliczników
- 26) zastępuje różne wyrazy zaimkami
- 27) charakteryzuje poszczególne części zdania
- 28) wskazuje typy wypowiedzi w tekstach
- 29) przekształca równoważniki zdań w zdania
- 30) definiuje rodzaje związków wyrazowych
- 31) rozpoznaje zdania złożone współrzędnie
- 32) stosuje zasady ortograficzne i interpunkcyjne pisowni

OCENA DOPUSZCZAJĄCA

Uczeń:

- 1) relacjonuje treść tekstu, ustala kolejność zdarzeń
- 2) omawia elementy świata przedstawionego
- 3) wyjaśnia pojęcia: *akcja, wątek, fabuła jednowątkowa, fabuła wielowątkowa, narrator, powieść fantastycznonaukowa (science fiction), przygodowa, fantasy, bajka, mit, przypowieść*
- 4) określa rodzaj literacki
- 5) wskazuje podmiot liryczny i adresata lirycznego
- 6) - posługuje się terminami teoretyczno- literackimi (środki stylistyczne, gatunki literackie, morał)
- 7) redaguje opowiadanie twórcze na podstawie wskazanego utworu
- 8) wprowadza dialogi
- 9) wskazuje różnice pomiędzy charakterystyką a opisem postaci
- 10) wyjaśnia pojęcia: teza, argumenty
- 11) wyjaśnia pojęcia: opis sytuacji, opis przeżyć wewnętrznych, opis dzieła sztuki
- 12) wymienia elementy składające się na opis sytuacji, opis przeżyć wewnętrznych i opis dzieła sztuki

- 13) definiuje list oficjalny
- 14) wyjaśnia pojęcia: opis sytuacji, opis przeżyć wewnętrznych, opis dzieła sztuki i wymienia elementy opisu
- 15) rozpoznaje i wskazuje odmienne i nieodmienne części mowy
- 16) wyjaśnia pojęcia: czasowniki dokonane, czasowniki niedokonane, strona czynna, strona bierna, czasowniki przechodnie, czasowniki nieprzechodnie, bezokolicznik
- 17) wymienia rodzaje zaimków
- 18) wyjaśnia pojęcia: wykrzyknik i partykuła
- 19) wymienia części zdania
- 20) przedstawia podział wypowiedzeń
- 21) wymienia rodzaje związków wyrazowych
- 22) definiuje zdanie złożone
- 23) wymienia cechy zdań złożonych współrzędnie i zdań złożonych podrzędnie
- 24) wymienia zasady ortograficzne i interpunkcyjne pisowni

Język angielski

INFORMACJE WSTĘPNE

System oceniania wiedzy i umiejętności uczniów jest dwójaki: formalny i nieformalny.

1. Formalny

- na podstawie prac pisemnych (zadań klasowych, testów, kartkówek, wypracowań) dotyczących wybranego słownictwa, zagadnień gramatycznych, rozumienia ze słuchu lub czytania ze zrozumieniem;
- na podstawie wypowiedzi ustnych, głośnego czytania
- na podstawie zadań sprawdzających umiejętność komunikowania się, wymowę, intonację.

2. Nieformalny – na podstawie stałej obserwacji postępów ucznia.

W ocenie tej bierze się pod uwagę systematyczność w odrabianiu zadań domowych, wysiłek ucznia, aktywność na lekcji, wykonywanie dodatkowych, nieobowiązkowych zadań oraz jego ogólny stosunek do przedmiotu.

Ocena roczna / semestralna zawiera oba w/w rodzaje ocen, z tym, że ocena formalna ma znaczenie podstawowe, a ocena nieformalna może ją zawyżać lub zaniżać.

Uczniowie z dysfunkcjami traktowani są indywidualnie , zgodnie z zaleceniami poradni psychologiczno – pedagogicznej.

SZCZEGÓŁOWE WYMAGANIA EDUKACYJNE

1. ZNAJOMOŚĆ ŚRODKÓW JĘZYKOWYCH

- a) celujący: uczeń posługuje się bardzo szerokim zakresem środków językowych (leksykalnych, gramatycznych, ortograficznych oraz fonetycznych), samodzielnie wzbogaca swój zasób środków językowych.

- b) bardzo dobry: uczeń bezbłędnie posługuje się poznanym na lekcjach słownictwem i strukturami gramatycznymi; zna i prawidłowo stosuje poznane na lekcjach zasady ortograficzne; prawidłowo wymawia poznane wyrazy i rozumie je ze słuchu,
- c) dobry: uczeń zna większość poznanych na lekcjach środków językowych (leksykalnych, gramatycznych, ortograficznych oraz fonetycznych), a posługując się nimi popełnia nieliczne błędy, które potrafi poprawić zgodnie ze wskazówkami nauczyciela
- d) dostateczny: uczeń zna przynajmniej połowę z poznanych na lekcjach środków językowych lecz posługując się nimi popełnia czasami błędy,
- e) dopuszczający: zna wybrane środki językowe lecz posługując się nimi popełnia często błędy, których nie potrafi samodzielnie poprawić,
- f) niedostateczny: uczeń nie zna większości poznanych na lekcjach środków językowych i nie potrafi się nimi posługiwać.

2. ROZUMIENIE WYPOWIEDZI

- a) celujący: rozumie i prawidłowo reaguje na wypowiedzi ustne i pisemne, których trudność przekracza czasami poziom klasy szóstej.
- b) bardzo dobry:
- bezbłędnie reaguje na wszystkie poznane na lekcjach polecenia ;
  - rozumie ze słuchu oraz w piśmie wszystkie poznane na lekcjach zwroty dnia codziennego;
  - rozumie ogólny sens wypowiedzi ze słuchu i tekstów czytanych, na odpowiednim dla klasy piątej poziomie, nawet jeżeli zawierają nieznanne słowa lub wyrażenia;
  - wyszukuje bezbłędnie informacje szczegółowe w wypowiedziach ze słuchu i tekstach czytanych;
  - bezbłędnie rozumie intencje rozmówcy (np. podawanie informacji, wyrażanie prośby, zgody lub braku zgody, żartowanie, etc);

- bezbłędnie rozpoznaje sytuacje komunikacyjne (np. u lekarza, w sklepie, na dworcu, w szkole, etc);
- bezbłędnie rozpoznaje różne rodzaje tekstów (np. list prywatny, e-mail, SMS, opowiadanie, zaproszenie, kartka pocztowa, etc);

c) dobry:

- bezbłędnie reaguje na wszystkie poznane na lekcjach polecenia
- rozumie ze słuchu oraz w piśmie większość poznanych na lekcjach zwrotów dnia codziennego;
- rozumie ogólny sens wypowiedzi ze słuchu i tekstów czytanych, na odpowiednim dla klasy szóstej poziomie, nawet jeżeli zawierają nieznane słowa lub wyrażenia;
- wyszukuje poprawnie większość informacji szczegółowych w wypowiedziach ze słuchu i tekstach czytanych;
- rozumie poprawnie intencje rozmówcy (np. podawanie informacji, wyrażanie prośby, zgody lub braku zgody, żartowanie, etc);
- poprawnie rozpoznaje sytuacje komunikacyjne (np. u lekarza, w sklepie, na dworcu, w szkole, etc);
- poprawnie rozpoznaje różne rodzaje tekstów (np. list prywatny, e-mail, SMS, opowiadanie, zaproszenie, kartka pocztowa, etc);

d) dostateczny:

- poprawnie reaguje na większość poznanych na lekcjach poleceń;
- rozumie ze słuchu oraz w piśmie większość poznanych na lekcjach zwrotów dnia codziennego;
- rozumie ogólny sens wypowiedzi ze słuchu i tekstów czytanych, na odpowiednim dla klasy szóstej poziomie, jeśli zawierają tylko poznane wcześniej słownictwo;
- zazwyczaj wyszukuje poprawnie informacje szczegółowe
- w wypowiedziach ze słuchu i tekstach czytanych;
- rozumie poprawnie intencje rozmówcy (np. podawanie informacji, wyrażanie prośby, zgody lub braku zgody, żartowanie, etc);
- poprawnie rozpoznaje sytuacje komunikacyjne (np. u lekarza, w sklepie, na dworcu, w szkole, etc);

- poprawnie rozpoznaje różne rodzaje tekstów (np. list prywatny, e-mail, SMS, opowiadanie, zaproszenie, kartka pocztowa, etc);

e) dopuszczający:

- poprawnie reaguje na wybrane polecenia;
- rozumie ze słuchu oraz w piśmie wybrane zwroty dnia codziennego;
- rozumie ogólny sens wypowiedzi ze słuchu i tekstów czytanych, na odpowiednim dla klasy szóstej poziomie, jeśli zawierają tylko poznane wcześniej słownictwo;
- z pomocą nauczyciela wyszukuje niektóre informacje szczegółowe w wypowiedziach ze słuchu i tekstach czytanych;
- zazwyczaj rozumie poprawnie intencje rozmówcy (np. podawanie informacji, wyrażanie prośby, zgody lub braku zgody, żartowanie, etc);
- zazwyczaj poprawnie rozpoznaje sytuacje komunikacyjne (np. u lekarza, w sklepie, na dworcu, w szkole, etc);
- zazwyczaj poprawnie rozpoznaje różne rodzaje tekstów (np. list prywatny, e-mail, SMS, opowiadanie, zaproszenie, kartka pocztowa, etc);

f) niedostateczny:

- nie reaguje poprawnie na polecenia;
- nie rozumie ze słuchu ani w piśmie większości zwrotów dnia codziennego;
- nie rozumie ogólnego sensu wypowiedzi ze słuchu i tekstów czytanych, na odpowiednim dla klasy szóstej poziomie, nawet jeżeli zawierają tylko poznane wcześniej słownictwo;
- nie wyszukuje większości informacji szczegółowych w wypowiedziach ze słuchu i tekstach czytanych;
- nie rozumie intencji rozmówcy (np. podawanie informacji, wyrażanie prośby, zgody lub braku zgody, żartowanie, etc);
- nie rozpoznaje sytuacji komunikacyjnych (np. u lekarza, w sklepie, na dworcu, w szkole, etc);
- nie rozpoznaje różnych rodzajów tekstów (np. list prywatny, e-mail, SMS, opowiadanie, zaproszenie, kartka pocztowa, etc);

3. TWORZENIE WYPOWIEDZI:

- a) celujący: tworzy bezbłędne wypowiedzi pisemne i ustne o znacznym poziomie trudności, posługując się bogatym zasobem środków językowych;
- b) bardzo dobry: bezbłędnie opisuje ustnie i pisemnie ludzi, zwierzęta, przedmioty, miejsca i czynności dnia codziennego oraz przedstawia swoje upodobania i uczucia posługując się środkami językowymi poznanymi na lekcjach;
- c) dobry: zazwyczaj poprawnie opisuje ustnie i pisemnie ludzi, zwierzęta, przedmioty, miejsca i czynności dnia codziennego oraz przedstawia swoje upodobania i uczucia posługując się środkami językowymi poznanymi na lekcjach; potrafi samodzielnie poprawić popełnione błędy;
- d) dostateczny: popełniając czasem błędy opisuje ustnie i pisemnie ludzi, zwierzęta, przedmioty, miejsca i czynności dnia codziennego oraz przedstawia swoje upodobania i uczucia posługując się środkami językowymi poznanymi na lekcjach; potrafi z pomocą nauczyciela poprawić popełnione błędy;
- e) dopuszczający: popełniając błędy opisuje ustnie ludzi, zwierzęta, przedmioty, miejsca i czynności dnia codziennego oraz przedstawia swoje upodobania i uczucia posługując się środkami językowymi poznanymi na lekcjach; nie potrafi nawet z pomocą nauczyciela poprawić popełnionych błędów;
- f) niedostateczny: nie potrafi opisać ustnie ani pisemnie ludzi, zwierząt, przedmiotów, miejsc i czynności dnia codziennego ani przedstawić swoich upodobań i uczuć posługując się nawet najprostszymi środkami językowymi poznanymi na lekcjach;

4. REAGOWANIE NA WYPOWIEDZI:

- a) celujący: uczeń bezbłędnie reaguje w różnych sytuacjach; zarówno ustnie jak i na piśmie; na poziomie przekraczającym czasem poziom klasy szóstej;
- b) bardzo dobry: uczeń bezbłędnie reaguje, ustnie i na piśmie, w prostych sytuacjach dnia codziennego, używając poznanych na lekcjach środków językowych (np.

przedstawia siebie i członków swojej rodziny; podaje proste informacje o sobie i innych osobach; podaje swoje upodobania; mówi , co posiada i co potrafi robić; prosi o informacje; wyraża swoje emocje; wyraża prośby i podziękowania; etc.);

- c) dobry: uczeń poprawnie reaguje, ustnie i na piśmie, w prostych sytuacjach dnia codziennego, używając poznanych na lekcjach środków językowych (np. przedstawia siebie i członków swojej rodziny; podaje proste informacje o sobie i innych osobach; podaje swoje upodobania; mówi , co posiada i co potrafi robić; prosi o informacje; wyraża swoje emocje; wyraża prośby i podziękowania; etc.); popełnia nieliczne błędy, które potrafi samodzielnie poprawić;
- d) dostateczny: uczeń zazwyczaj poprawnie reaguje, ustnie i na piśmie, w prostych sytuacjach dnia codziennego, używając poznanych na lekcjach środków językowych (np. przedstawia siebie i członków swojej rodziny; podaje proste informacje o sobie i innych osobach; podaje swoje upodobania; mówi , co posiada i co potrafi robić; prosi o informacje; wyraża swoje emocje; wyraża prośby i podziękowania; etc.); popełnione błędy potrafi poprawić z pomocą nauczyciela;
- e) dopuszczający: uczeń zazwyczaj poprawnie reaguje ustnie w prostych sytuacjach dnia codziennego, używając poznanych na lekcjach środków językowych (np. przedstawia siebie i członków swojej rodziny; podaje proste informacje o sobie i innych osobach; podaje swoje upodobania; mówi , co posiada i co potrafi robić; prosi o informacje; wyraża swoje emocje; wyraża prośby i podziękowania; etc.); nie potrafi poprawić popełnionych błędów samodzielnie; w wypowiedziach pisemnych popełnia często błędy;
- f) niedostateczny: uczeń nie potrafi poprawnie reagować w prostych sytuacjach dnia codziennego w mowie ani w piśmie.

5. PRZETWARZANIE WYPOWIEDZI

- a) celujący: bezbłędnie przekazuje ustnie oraz zapisuje informacje uzyskane z tekstu słuchanego lub czytanego o znacznym poziomie trudności;

- b) bardzo dobry: bezbłędnie przekazuje ustnie oraz zapisuje informacje uzyskane z tekstu słuchanego lub czytanego;
- c) dobry: poprawnie przekazuje ustnie oraz zapisuje informacje uzyskane z tekstu słuchanego lub czytanego, popełniając nieliczne błędy, które potrafi samodzielnie poprawić;
- d) dostateczny: zazwyczaj poprawnie przekazuje ustnie oraz zapisuje informacje uzyskane z tekstu słuchanego lub czytanego; popełnia przy tym błędy, które nie zawsze potrafi poprawić;
- e) dopuszczający: przekazując ustnie informacje uzyskane z tekstu słuchanego lub czytanego popełnia czasami błędy, których zazwyczaj nie potrafi samodzielnie poprawić; zazwyczaj popełnia liczne błędy zapisując uzyskane informacje.
- f) niedostateczny: nie potrafi przekazać większości informacji uzyskanych z tekstu słuchanego lub czytanego.

6. INNE UMIEJĘTNOŚCI JĘZYKOWE

- a) celujący i bardzo dobry:
  - dokonuje samooceny i wyciąga z niej wnioski oraz wykorzystuje techniki samodzielnej pracy nad językiem, które wpływają na poprawę efektywności uczenia się;
  - chętnie współdziała w grupie, np. w lekcyjnych i pozalekcyjnych językowych pracach projektowych;
  - skutecznie korzysta ze źródeł informacji w języku angielskim również za pomocą technologii informacyjno – komunikacyjnych;
  - skutecznie stosuje różnorodne strategie komunikacyjne (np. domyślanie się znaczenia wyrazów z kontekstu, rozumienie tekstu zawierającego nieznanne słowa i zwroty, etc);
  - posiada świadomość językową (np. podobieństw i różnic między językami);
- b) dobry i dostateczny:

- stara się dokonywać samooceny i wyciągać z niej wnioski do dalszej pracy oraz wykorzystywać techniki samodzielnej pracy nad językiem choć nie zawsze skutecznie.
  - chętnie współdziała w grupie;
  - stara się korzystać ze źródeł informacji w języku angielskim również za pomocą technologii informacyjno – komunikacyjnych;
  - stara się stosować strategie komunikacyjne, choć nie zawsze skutecznie;
  - posiada świadomość językową (np. podobieństw i różnic między językami);
- c) dopuszczający:
- stara się dokonywać samooceny;
  - chętnie współdziała w grupie;
  - stara się, z pomocą nauczyciela lub w grupie, korzystać ze źródeł informacji w języku angielskim również za pomocą technologii informacyjno – komunikacyjnych;
  - stara się stosować strategie komunikacyjne, choć często nieskutecznie;
- d) niedostateczny:
- nie podejmuje prób samooceny ani samodzielnej pracy nad językiem;
  - nie podejmuje współpracy w grupie;
  - nie potrafi korzystać z żadnych, nawet najprostszych, źródeł informacji w języku angielskim;
  - nie stosuje strategii komunikacyjnych;
  - nie posiada świadomości językowej.

7. ZAANGAŻOWANIE UCZNIĄ

- a) celujący i bardzo dobry:
- zawsze odrabia zadania domowe i podejmuje dodatkowe dobrowolne zadania i projekty językowe;
  - starannie prowadzi zeszyt przedmiotowy i zeszyt ćwiczeń;
  - jest aktywny na zajęciach;
  - w miarę możliwości pomaga kolegom w nauce;
- b) dobry i dostateczny:

- zawsze odrabia zadania domowe;
- stara się starannie prowadzić zeszyt przedmiotowy i zeszyt ćwiczeń;
- stara się aktywnie uczestniczyć w zajęciach;

c) dopuszczający:

- stara się odrabiać zadania domowe;
- stara się starannie prowadzić zeszyt przedmiotowy i zeszyt ćwiczeń;

d) niedostateczny:

- notorycznie nie odrabia zadań domowych,
- nie prowadzi systematycznie zeszytu przedmiotowego,
- odmawia udziału w ćwiczeniach i zadaniach w czasie lekcji.

III. ZAKRES MATERIAŁU DLA KLASY SZÓSTEJ

STRUKTURY GRAMATYCZNE	SŁOWNICTWO / TEMATYKA	KOMUNIKOWANIE SIĘ / FUNKCJE JĘZYKOWE
<ul style="list-style-type: none"> • Zaimki osobowe • Przymiotniki dzierżawcze • Czasownik to be – w czasie teraźniejszym – formy twierdzące, przeczące, tworzenie pytań ogólnych i szczegółowych, formy pełne i skrócone • Czasownik have got- w czasie Simple Present – formy twierdzące, 	<ul style="list-style-type: none"> • Alfabet • Liczebniki do 100 • Przedmioty w otoczeniu ucznia (np. w klasie , w domu etc.) • Kolory • Pozdrowienia • Słowa międzynarodowe • Kraje i narodowości 	<ul style="list-style-type: none"> • Literowanie • Poznawanie nowych ludzi, • Witanie się, przedstawianie, • Pytanie o imię, wiek i inne podstawowe dane osobowe • Zadawanie pytań w typowych sytuacjach

<p>przeczące, tworzenie pytań ogólnych i szczegółowych, formy pełne i skrócone</p> <ul style="list-style-type: none"> • Czasownik can - formy twierdzące, przeczące, tworzenie pytań ogólnych i szczegółowych, formy pełne i skrócone • Rzeczowniki policzalne i niepoliczalne (określniki some/any, pytania typu How much ... / How many....?) • Zaimki wskazujące this / that oraz these / those • Regularna i nieregularna liczba mnoga rzeczowników • Konstrukcja there is / there are • Dopełniacz saksoński • Tryb rozkazujący • Przedimki a / an, the. • Czas Present Simple: tworzenie zdań twierdzących, przeczeń i pytań ogólnych i szczegółowych oraz udzielanie tzw. krótkich odpowiedzi. Zna określenia czasu typowe dla tego czasu gramatycznego. • Czas Present Continuous: tworzenie zdań twierdzących, przeczeń i pytań ogólnych i szczegółowych oraz udzielanie tzw. krótkich odpowiedzi. 	<ul style="list-style-type: none"> • Dom, pokoje, meble, sprzęty • Przyimki miejsca • Rodzina • Części ciała • Przymiotniki opisujące wygląd ludzi, zwierząt przedmiotów i miejsc • Popularne czynności • Żywność • Zwierzęta domowe, hodowlane i dzikie • Proste polecenia • Kultura (święta i obrzędy) • Codzienne zajęcia. • Zajęcia wykonywane w wolnym czasie, np. hobby. • Miejsca w mieście. • Czasowniki ruchu. • Pogoda i pory roku. • Sport: wydarzenia sportowe, sprzęt sportowy, sportowcy. • Obowiązki i zajęcia 	<ul style="list-style-type: none"> • Mówienie o rodzinie i relacjach w rodzinie • Opisywanie ludzi i zwierząt • Zamawianie jedzenia w restauracji • Uprzejme prośby • Udzielanie instrukcji • Podawanie czasu i pytanie o godzinę. • Pytanie o drogę i wskazywanie kierunku. • Opisywanie pogody. • Pytanie o znaczenie obcych słów. • Składanie życzeń urodzinowych. • Wyrażanie opinii, udzielenie porad i sugestii. • Wyrażanie zakazów i nakazów. • Kupowanie ubrań, pytanie o rozmiar
---	--	---

<p>Zna określenia czasu typowe dla tego czasu gramatycznego(w tym okoliczniki częstotliwości)</p> <ul style="list-style-type: none"> • -Zaimki pytające: who, what, where, when, why, how. • Stopniowanie przymiotników. • Czasowniki modalne <i>must/mustn't</i> oraz <i>should/shouldn't</i>- zdania twierdzące, pytania, przeczenia. • Czas Past Simple: tworzenie zdań twierdzących, przeczeń i pytań ogólnych i szczegółowych oraz udzielanie tzw. krótkich odpowiedzi . Zna określenia czasu typowe dla tego czasu gramatycznego. Formy czasu przeszłego wybranych czasowników nieregularnych. • Konstrukcja <i>be going to</i>. • Czas Past Continuous: tworzenie zdań twierdzących, przeczeń i pytań ogólnych i szczegółowych oraz udzielanie tzw. krótkich odpowiedzi . Zna określenia czasu typowe dla tego czasu gramatycznego. • Czas Future Simple: tworzenie zdań twierdzących, przeczeń i pytań ogólnych i szczegółowych oraz udzielanie tzw. krótkich odpowiedzi . Zna określenia czasu typowe dla tego czasu gramatycznego. • Czas Present Perfect: tworzenie zdań twierdzących, przeczeń i pytań ogólnych i szczegółowych oraz 	<p>domowe.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Szkoła: miejsca w szkole, przedmioty szkolne, reguły zachowania w szkole. • Sklepy i towary. • Środki transportu. • Ubrania. • Media. • Liczebniki porządkowe. • Podawanie daty. • Opis krajobrazu. 	<p>i kolor.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Relacjonowanie przeszłych wydarzeń. • Turystyka, spędzanie czasu na obozie. • Zapraszanie; przyjmowanie i odrzucanie zaproszeń. • Udzielanie rad. • Pytanie o pozwolenie. • Zakazywanie, nakazywanie, proszenie o pozwolenie. • Podawanie kolejności wydarzeń.
---	---	--

<p>udzielanie tzw. krótkich odpowiedzi . Zna określenia czasu typowe dla tego czasu gramatycznego.</p>		
--	--	--

Muzyka

STOPIEŃ CELUJĄCY

Uczeń doskonale opanował treści programu klasy piątej oraz:

- śpiewa piosenkę solo z zastosowaniem zmian tempa, artykulacji i dynamiki,
- wie, jakie znaczenie dla śpiewu ma prawidłowe oddychanie,
- wykonuje prawidłowo ćwiczenia emisyjne,
- gra melodie z pamięci
- śpiewa głos kanonu solo i w wielogłosie z inną osobą,
- swobodnie gra na dzwoneczkach lub wybranym instrumencie w szkole
- jest wzorem do naśladowania dla innych,
- aktywnie uczestniczy w kołach zainteresowań,
- aktywnie uczestniczy w uroczystościach szkolnych,
- jest laureatem konkursów wokalnych, tanecznych lub instrumentalnych

STOPIEŃ BARDZO DOBRY

- Uczeń rozszerza poprzednie kryteria następująco: -śpiewa piosenkę solo
- tworzy prosty akompaniament,
- zapisuje na pięciolinii proste melodie,
- samodzielnie odczytuje nazwy dźwięków z pięciolinii,
- rozpoznaje wykonawców muzyki wokalne,
- śpiewa i gra kolędy z wykorzystaniem nut i tekstu
- podaje kryteria podziału instrumentów strunowych
- rozpoznaje brzmienia omawianych instrumentów,
- śpiewa solo, z pamięci poznane piosenki
- wyjaśnia budowę utworów i formę
- wypowiada się o roli konstytucji i śpiewa piosenkę patriotyczną z pamięci
- rozpoznaje ze słuchu poznane utwory wymienionych kompozytorów

STOPIEŃ DOBRY

Uczeń zna dobrze poprzednie wymagania , oraz:

- jest przygotowany do zajęć,
- wykazuje kulturę osobistą na zajęciach i w kontaktach z kulturą,
- wie, jakie znaczenie dla śpiewu ma prawidłowe oddychanie,
- wykonuje prawidłowo ćwiczenia emisyjne, odtwarza układ ruchowy,
- porusza się w rytm muzyki wie, do czego służy pięciolinia,
- zna określenia tempa i dynamiki
- podaje nazwy solmizacyjne i literowe dźwięków
- stosuje na dzwoneczkach chromatycznych
- wskazuje sztabki dzwoneczków niezbędne do zagrania realizowanych melodii
- wymienia nazwy tańców naszych sąsiadów
- wyodrębnia grupy instrumentów smyczkowych
- wymienia nazwy omawianych instrumentów
- najważniejsze fakty z życia F. Chopina
- określa charakter i nastrój muzyki Chopina

STOPIEŃ DOSTATECZNY

Uczeń wie:

- jaka jest rola muzyki w najbliższym otoczeniu
- prowadzi zeszyt przedmiotowy,
- śpiewa piosenki w grupie,
- wie, jakie znaczenie dla śpiewu ma prawidłowe oddychanie,
- wykonuje ćwiczenia emisyjne,
- nazywa polskie tradycje bożonarodzeniowe (wybrane)
- rozpoznaje różne rodzaje muzyki,
- wie, kim był Józef Wybicki,
- wymienia polskie symbole narodowe,
- poprawnie śpiewa z pamięci polski hymn państwowy,
- umie się odpowiednio zachować

w trakcie wykonywania polskiego hymnu i hymnów innych państw ,

- nie utrudnia prowadzenia zajęć,

STOPIEŃ DOPUSZCZAJĄCY

Ocenę dopuszczającą otrzymuje uczeń , który

- uczęszcza na zajęcia
- sporadycznie pracuje, prowadzi zeszyt przedmiotowy,
- jest w stanie przy pomocy nauczyciela wykonać proste ćwiczenia,
- potrafi zagrać na instrumencie melodycznym gamę i najprostsze utwory przewidziane w programie,
- umie zaśpiewać z akompaniamentem najprostsze piosenki przewidziane w programie,
- odrabia prace domowe,
- nie przeszkadza w prowadzeniu zajęć i przy odbiorze muzyki podczas koncertów i słuchania muzyki,

Plastyka

Podczas ustalania oceny z plastyki na szczególną uwagę zasługuje wysiłek wkładany przez ucznia w wywiązywanie się z obowiązków wynikających ze specyfiki zajęć. Oprócz wiedzy i umiejętności równie ważna jest pozytywna postawa wobec przedmiotu. Składają się na nią: aktywne uczestnictwo w zajęciach, przynoszenie na lekcje odpowiednich materiałów i przyborów, przestrzeganie zasad BHP podczas posługiwania się narzędziami, efektywne gospodarowanie czasem przeznaczonym na ćwiczenia plastyczne, a także zachowywanie porządku w swoim miejscu pracy – zarówno podczas zajęć, jak i po ich zakończeniu. Nie bez znaczenia są też dobre wyniki osiągnięte w konkursach plastycznych, udział w szkolnych i pozaszkolnych uroczystościach (przygotowywanie oprawy plastycznej imprez), uczestnictwo w dodatkowych zajęciach pozalekcyjnych, wykonywanie ponadobowiązkowych prac plastycznych, przygotowywanie gazetek szkolnych lub informacji wzbogacających proces lekcyjny na podstawie różnych źródeł.

Podczas dokonywania oceny działań i prac plastycznych przyjęte zostały następujące kryteria: zgodność pracy z tematem lekcji, poprawność wykorzystanych układów kompozycyjnych, trafność doboru środków artystycznego wyrazu, umiejętność posługiwania się daną techniką plastyczną, pomysłowość w doborze materiałów i narzędzi, stosowanie niekonwencjonalnych, twórczych rozwiązań, oryginalność realizacji danego tematu oraz estetyka pracy (ostatnie kryterium nie dotyczy uczniów cierpiących na różne dysfunkcje).

Ocena: dopuszczający.

Z pomocą nauczyciela uczeń:

- 1 wymienia placówki działające na rzecz kultury,
- 2 tłumaczy zasady zachowania się w muzeum,
- 3 wskazuje zabytki znajdujące się w regionie,
- 4 podaje nazwiska najwybitniejszych malarzy polskich i zagranicznych,
- 5 wyjaśnia, kogo możemy nazywać twórcą ludowym,
- 6 opisuje tradycje i symbole związane ze świętami Bożego Narodzenia oraz z Wielkanocą,
- 7 nazywa elementy dzieła plastycznego (linia, punkt, kontur, plama, walor barwa, światłocien, technika, faktura, kształt, kompozycja, perspektywa),
- 8 wskazuje podstawowe środki wyrazu plastycznego znajdujące się w najbliższym otoczeniu i je opisuje,
- 9 wyjaśnia znaczenie niektórych z omówionych na lekcji terminów plastycznych,
- 10 wymienia nazwy niektórych z poznanych dziedzin sztuki (np. rysunek, malarstwo, grafika, rzeźba, architektura, sztuka użytkowa, sztuka ludowa),
- 11 rozróżnia dzieła należące do poszczególnych dziedzin twórczości artystycznej (rysunek, malarstwo, grafika, rzeźba, architektura, sztuka ludowa, rzemiosło artystyczne itd.),
- 12 tłumaczy, czym zajmują się rysownik, malarz, grafik, rzeźbiarz i architekt,
- 13 wskazuje różnice między rysunkiem a malarstwem,
- 14 uzyskuje barwy pochodne, wykorzystując barwy podstawowe,
- 15 wskazuje podstawowe narzędzia pracy plastyka i wykorzystuje je w minimalnym stopniu w swoich działaniach,
- 16 podejmuje próby zastosowania elementów teorii w ćwiczeniach praktycznych,

- 17 wykonuje zadania plastyczne o niewielkim stopniu trudności,
- 18 utrzymuje w porządku swój warsztat pracy,
- 19 stara się przestrzegać zasad BHP podczas działań na lekcji.

Ocena: dostateczny.

Uczeń:

- 1 określa rolę elementów plastycznych w swoim najbliższym otoczeniu,
- 2 wskazuje miejsca w swoim regionie, w których można obejrzeć dzieła plastyczne,
- 3 wymienia najslawniejsze polskie zabytki oraz zabytki znajdujące się w regionie,
- 4 podaje przykłady dziedzin sztuki uprawianych przez twórców ludowych oraz wykorzystywanych przez tych artystów technik plastycznych,
- 5 wyjaśnia znaczenie wybranych tradycji i symboli związanych ze świętami Bożego Narodzenia oraz z Wielkanocą,
- 6 opisuje elementy dzieła plastycznego,
- 7 tłumaczy znaczenie omówionych na lekcji terminów plastycznych,
- 8 wymienia poznane podczas lekcji dziedziny sztuki,
- 9 omawia poznane techniki malarskie, nazywając wykorzystywane w nich narzędzia i podłoża,
- 10 wyjaśnia najważniejsze podziały barw,
- 11 wskazuje elementy i układy tworzące daną kompozycję,
- 12 przygotowuje ilustrację z zastosowaniem danego rodzaju kompozycji,
- 13 rozpoznaje rodzaj kompozycji wykorzystanej w wybranych dziełach przedstawionych na reprodukcjach,
- 14 wykonuje rysunek z zastosowaniem wybranej perspektywy,
- 15 podaje najważniejsze cechy wybranych perspektyw malarskich,
- 16 tłumaczy, czym różni się technika druku wypukłego od techniki druku wklęsłego,
- 17 wymienia poszczególne rodzaje rzeźby,
- 18 dokonuje podziału architektury ze względu na jej funkcje,
- 19 wskazuje wytwory wzornictwa przemysłowego w najbliższym otoczeniu,
- 20 projektuje przedmioty codziennego użytku,
- 21 rozpoznaje narzędzia pomocne w pracy rysownika, malarza, rzeźbiarza, grafika,
- 22 omawia funkcje typowych narzędzi stosowanych w poszczególnych technikach plastycznych,
- 23 przedstawia obiekty na płaszczyźnie i w przestrzeni, posługując się podstawowymi środkami wyrazu plastycznego,
- 24 stosuje w działaniach artystycznych różne narzędzia i podłoża,
- 25 dostrzega wpływ faktury użytego podłoża na efekt końcowy działań plastycznych,
- 26 prowadzi zeszyt przedmiotowy,
- 27 uczestniczy w dyskusjach o prezentowanych obiektach po zachęceniu ze strony nauczyciela,
- 28 stosuje się do zasad organizacji pracy,
- 29 przynosi na lekcję odpowiednie materiały i narzędzia,
- 30 aktywnie pracuje w grupie,
- 31 utrzymuje w porządku swój warsztat pracy,
- 32 przestrzega zasad BHP podczas działań plastycznych.

Ocena: dobry.

Uczeń:

- 1 określa rolę elementów plastycznych w swoim najbliższym otoczeniu,
- 2 podaje nazwiska najwybitniejszych malarzy polskich i zagranicznych,
- 3 wymienia najśłynniejsze polskie zabytki i dzieła sztuki oraz zabytki znajdujące się w regionie,
- 4 wskazuje najbliższy skansen,
- 5 wyjaśnia, czym są pieta i świątek, oraz określa ich cechy na podstawie fotografii,
- 6 omawia wybrane tradycje i symbole związane ze świętami Bożego Narodzenia oraz z Wielkanocą,
- 7 charakteryzuje poszczególne dziedziny sztuki,
- 8 opisuje wybrane środki wyrazu plastycznego i przyporządkowuje je do określonej grupy elementów tworzących dzieło,
- 9 wymienia cechy poszczególnych rodzajów kompozycji,
- 10 określa sposób przedstawiania przestrzeni oraz rodzaje faktury zastosowane w dziele zaprezentowanym na oglądanej reprodukcji,
- 11 rozpoznaje, jakimi narzędziami posłużył się twórca dzieła poznawanego w postaci reprodukcji,
- 12 wyjaśnia, jak stosować sztalugi, matrycę i dłuto,
- 13 tłumaczy znaczenie poznanych terminów plastycznych, uzupełniając swoje definicje przykładami dzieł sztuki,
- 14 omawia wpływ barw ciepłych i zimnych na samopoczucie człowieka,
- 15 rozróżnia rodzaje malarstwa ze względu na przedstawianą tematykę (portret, pejzaż, martwa natura, malarstwo historyczne, rodzajowe itd.),
- 16 charakteryzuje prace graficzne, zwracając szczególną uwagę na materiał użyty do wykonania matrycy,
- 17 wskazuje różnice pomiędzy rzeźbą tradycyjną a kompozycją przestrzenną,
- 18 porównuje wzornictwo przemysłowe z rzemiosłem artystycznym,
- 19 stosuje elementy wiedzy teoretycznej w ćwiczeniach praktycznych,
- 20 używa waloru w działaniach plastycznych odpowiednio do tematu i charakteru pracy,
- 21 wyjaśnia, w jaki sposób ukazać światłocień na rysunku,
- 22 dobiera narzędzia i podłoża w zależności od charakteru i tematu wykonywanej pracy plastycznej,
- 23 posługuje się właściwie przyborami i narzędziami plastycznymi,
- 24 porównuje środki wyrazu plastycznego zastosowane w dwóch wybranych dziełach malarskich zaprezentowanych na reprodukcjach,
- 25 wykorzystuje dany rodzaj kompozycji oraz wybraną technikę plastyczną podczas tworzenia ilustracji,
- 26 omawia wybrany obraz pod kątem zastosowanego rodzaju kompozycji,
- 27 tłumaczy, na czym polega perspektywa przedstawiona na obrazie,
- 28 dobiera rodzaj perspektywy do tematu wykonywanej pracy, wykorzystując w praktyce wiedzę teoretyczną,
- 29 realizuje proste projekty w dziedzinie sztuki użytkowej,
- 30 wykonuje prace plastyczne poprawne pod względem technicznym i estetycznym,
- 31 określa rolę środków wyrazu, które zastosował w pracy plastycznej,
- 32 prowadzi systematycznie zeszyt przedmiotowy,
- 33 zachowuje koncentrację podczas lekcji,
- 34 uczestniczy aktywnie w dyskusjach na temat prezentowanych obiektów,

- 35 organizuje poprawnie swoje miejsce pracy oraz przynosi na lekcję odpowiednie materiały i narzędzia,
- 36 efektywnie wykorzystuje czas przeznaczony na działalność twórczą,
- 37 utrzymuje w porządku swój warsztat pracy,
- 38 przestrzega zasad BHP podczas posługiwania się narzędziami.

Ocena: bardzo dobry.

Uczeń:

- 1 dyskutuje na temat roli sztuki w życiu człowieka,
- 2 wymienia nazwiska najwybitniejszych artystów polskich i zagranicznych (malarzy, rzeźbiarzy, architektów),
- 3 zdobywa z różnych źródeł (Internet, lokalna prasa, dostępne książki) informacje na temat artystów tworzących w regionie,
- 4 wymienia placówki kultury znajdujące się w rodzinnej miejscowości lub najbliższej okolicy oraz wyjaśnia, czym się one zajmują,
- 5 omawia rolę muzeów w procesie edukacji społeczeństwa,
- 6 wykazuje się rozległą wiedzą na temat polskich zabytków,
- 7 rozpoznaje wybrane dzieła architektury i sztuk plastycznych należące do polskiego i europejskiego dziedzictwa kultury,
- 8 określa funkcje wybranych dzieł oraz wskazuje cechy wyróżniające je spośród innych tekstów kultury z danej epoki (prehistorii,
- 9 posługuje się w swoich wypowiedziach podstawowymi terminami z poszczególnych dziedzin sztuki,
- 10 bierze aktywny udział w dyskusji dotyczącej podobieństw i różnic między poszczególnymi dziedzinami sztuki,
- 11 porównuje wybrane dzieła plastyczne pod kątem użytych w nich środków wyrazu plastycznego,
- 12 omawia wybrane przykłady wytworów sztuki ludowej pod względem ich formy i użytego materiału,
- 13 opisuje (w oparciu o przekazy ludowe) tradycje podtrzymywane w swoim regionie,
- 14 wylicza różnice między malarstwem realistycznym a malarstwem abstrakcyjnym,
- 15 określa cechy rzeźb należących do różnych rodzajów na podstawie wybranych przykładów,
- 16 opowiada o wybranej zabytkowej budowli i charakteryzuje jej funkcje,
- 17 analizuje wybrane wytwory wzornictwa przemysłowego i rzemiosła artystycznego pod kątem ich funkcjonalności i estetyki,
- 18 omawia elementy dzieła plastycznego (kompozycja, światłocien, perspektywa, barwa) widoczne na wybranych fotografiach,
- 19 przestrzega praw autorskich,
- 20 potrafi właściwie wykorzystać zdobytą wiedzę teoretyczną we własnej twórczości,
- 21 operuje sprawnie wybraną techniką plastyczną,
- 22 wykonuje oryginalne i pomysłowe prace zgodne z podanym tematem,
- 23 wybiera technikę odpowiednią dla najlepszego wyrażenia tematu i analizuje ją pod kątem uzyskanych efektów plastycznych,
- 24 tworzy prace, ujawniając bogatą wyobraźnię i zręcznie wykorzystując możliwości wyrazu stwarzane przez różnorodne środki plastyczne oraz fakturę podłoża,
- 25 realizuje proste projekty w zakresie form użytkowych, stosując m.in. narzędzia i wytwory multimedialne,

- 26 posługuje się biegle poszczególnymi środkami wyrazu plastycznego,
- 27 stosuje plamy walorowe w celu ukazania w rysunku światłocienia na przedmiotach,
- 28 dokonuje ekspresji uczuć i nastrojów w pracy plastycznej za pomocą odpowiednio dobranych środków plastycznych,
- 29 wykorzystuje umiejętnie różne rodzaje perspektywy w celu ukazania przestrzeni na płaszczyźnie,
- 30 analizuje własną pracę pod kątem zastosowanych środków wyrazu plastycznego,
- 31 bierze udział w konkursach plastycznych przeprowadzanych na terenie szkoły lub poza nią,
- 32 prowadzi zeszyt przedmiotowy systematycznie i estetycznie,
- 33 jest aktywny podczas lekcji, z zaangażowaniem dyskutuje o prezentowanych obiektach,
- 34 organizuje swoje miejsce pracy, przynosi na lekcję odpowiednie materiały i narzędzia,
- 35 efektywnie wykorzystuje czas przeznaczony na działalność twórczą,
- 36 utrzymuje w porządku swój warsztat pracy zarówno podczas działań plastycznych, jak i po ich zakończeniu,
- 37 przestrzega zasad BHP podczas posługiwania się narzędziami.

Ocena: celujący.

Uczeń:

- 1 wykazuje szczególne zainteresowanie sztukami plastycznymi,
- 2 uzasadnia swoje upodobania estetyczne,
- 3 ciekawie opowiada o zabytkach swojego regionu,
- 4 gromadzi dodatkowe wiadomości związane z plastyką,
- 5 kolekcjonuje reprodukcje dzieł plastycznych i książki o sztuce,
- 6 wykazuje znajomość literatury przedmiotu wykraczającą poza materiał omawiany na lekcjach,
- 7 orientuje się w wydarzeniach plastycznych odbywających się w kraju i na świecie (wystawy, konkursy, biennale),
- 8 uczęszcza do galerii, muzeów itp.,
- 9 wymienia nazwiska wybitnych artystów działających w jego miejscowości lub regionie,
- 10 ocenia znaczenie twórczości wybranego artysty i jego zasługi dla środowiska lokalnego, regionu, kraju, świata,
- 11 posiada wiedzę i umiejętności znacznie wykraczające poza treści wymienione w programie nauczania,
- 12 bierze czynny udział w zajęciach plastycznych,
- 13 analizuje prezentowane obiekty pod kątem ich treści, formy i emocjonalnego oddziaływania,
- 14 wykonuje prace dodatkowe będące uzupełnieniem treści poznanych na lekcji (opracowuje referaty traktujące o zagadnieniach poruszanych w literaturze przedmiotu, wykonuje pomoce dydaktyczne itp.),
- 15 wykorzystuje zdobytą wiedzę teoretyczną w pozalekcyjnych działaniach plastycznych (np. należy do szkolnego koła zainteresowań),
- 16 aktywnie uczestniczy w życiu kulturalnym szkoły (gazetki szkolne, dekoracje okolicznościowe) i regionu,
- 17 zdobywa nagrody na konkursach plastycznych,
- 18 wzorowo prowadzi zeszyt przedmiotowy (nowatorska forma, wzbogacona materiałem ilustracyjnym i teoretycznym),
- 19 przygotowuje się systematycznie do zajęć,

- 20 utrzymuje wzorowy porządek na swoim stanowisku pracy, zarówno podczas działań plastycznych, jak i po ich zakończeniu,
- 21 przestrzega zasad BHP podczas posługiwania się narzędziami.

Historia

- ocena dopuszczająca – uczeń powinien wykazać się znajomością elementarnej wiedzy, wyjaśniać z pomocą nauczyciela znaczenie podstawowych terminów historycznych, dokonywać opisów przeszłości i porównywać ją z teraźniejszością na podstawie materiałów ilustracyjnych;
- ocena dostateczna – uczeń powinien posiadać podstawową wiedzę faktograficzną, czytać teksty ze zrozumieniem, dostrzegać związki teraźniejszości z przeszłością, opanować najprostsze umiejętności przedmiotowe, takie jak: dokonywanie oceny zdarzenia, opis, porównanie, określanie, w którym wieku doszło do danego zdarzenia, porządkowanie wydarzeń w kolejności chronologicznej, odczytywanie daty wydarzenia z osi czasu;
- ocena dobra – uczeń powinien opanować wiedzę faktograficzną na poziomie ponadpodstawowym, wykazywać się aktywnością na lekcjach, wyrażać własną opinię, dostrzegać ciągłość rozwoju kulturalnego i cywilizacyjnego, integrować wiedzę uzyskaną z różnych źródeł, samodzielnie poszukiwać informacji o swoim regionie i rodzinnej miejscowości, umiejętnie posługiwać się mapą, odczytywać wiadomości z wykresów i tabel;
- ocena bardzo dobra – uczeń musi wykazać się nie tylko dużą wiedzą, lecz także zrozumieniem procesów historycznych; powinien również samodzielnie wyciągać wnioski, ujmować treści historyczne w związki przyczynowo-skutkowe, krytycznie odnosić się do wydarzeń z przeszłości oraz porównywać epoki i okresy;
- ocena celująca – uczeń powinien samodzielnie rozwijać swoje zainteresowania i wykazywać się wiedzą ponadprogramową, uczestniczyć w pracach przedmiotowych kółek zainteresowań, łączyć i wykorzystywać wiadomości z różnych dziedzin, brać udział w konkursach przedmiotowych.

Na ocenę dopuszczającą uczeń:

- wskazuje na mapie Indie, Amerykę
- podaje przykłady towarów sprowadzanych z Indii (przyprawy, jedwab)
- wymienia Krzysztofa Kolumba jako odkrywcę Ameryki
- podaje rok odkrycia Ameryki (1492 r.) i określa, w którym wieku doszło do tego wydarzenia
- wymienia nazwy rdzennych ludów Ameryki (Majowie, Aztekowie i Inkowie)
- przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: Stary Świat, Nowy Świat

- podaje przykłady towarów, które przewożono między Ameryką a Europą
- zaznacza na osi czasu epokę renesansu
- wymienia Jana Gutenberga jako wynalazcę druku
- wskazuje Leonarda da Vinci jako człowieka renesansu i określa dwie–trzy dziedziny jego zainteresowań
- wskazuje Włochy jako kolebkę renesansu,
- wymienia Leonarda da Vinci i Michała Anioła jako wybitnych twórców włoskiego odrodzenia
- wskazuje wystąpienie Marcina Lutra jako początek reformacji
- poprawnie posługuje się terminem: odpust
- wymienia wyznania protestanckie
- poprawnie posługuje się terminem: sobór
- przy pomocy nauczyciela przedstawia przyczyny zwołania soboru w Trydencie
- wskazuje zakon jezuitów jako instytucję powołaną do walki z reformacją
- oblicza, jak długo obradował sobór trydencki i zaznacza tona osi czasu (daty powinny być podane przez nauczyciela)

Rozdział II. W Rzeczypospolitej szlacheckiej

- poprawnie posługuje się terminami: szlachta, herb, szabla
- przedstawia prawa szlachty odziedziczone po rycerskich przodkach
- wymienia zajęcia szlachty
- wskazuje na ilustracji postać szlachcica
- poprawnie posługuje się terminami: folwark, dwór
- na podstawie ilustracji z podręcznika wymienia elementy wchodzące w skład folwarku szlacheckiego
- opisuje zajęcia chłopów i mieszczan
- wymienia ostatnich władców z dynastii Jagiellonów: Zygmunta I Starego i Zygmunta Augusta
- podaje i zaznacza na osi czasu datę hołdu pruskiego (1525 r.), określa wiek, w którym doszło do tego wydarzenia

- wskazuje na obrazie Jana Matejki Hołd pruski postaci Zygmunta Starego i Albrechta Hohenzollerna
  - wymienia Mikołaja Kopernika jako twórcę teorii heliocentrycznej
  - wskazuje Wawel jako przykład budowli renesansowej w Polsce
  - poprawnie posługuje się terminem: włoszczyzna i wskazuje jego pochodzenie
  - wskazuje na mapie Lublin i Rzeczpospolitą Obojga Narodów
  - wskazuje na obrazie Jana Matejki Unia lubelska postać Zygmunta II Augusta jako autora i pomysłodawcę unii
  - podaje i zaznacza na osi czasu datę podpisania unii lubelskiej (1569 r.), określa wiek, w którym doszło do tego wydarzenia
  - wskazuje wielowyznaniowość I Rzeczypospolitej
  - poprawnie posługuje się terminem: tolerancja
  - zauważa potrzebę poszanowania odmienności religijnej i kulturowej
  - poprawnie posługuje się terminem: elekcja
  - krótko opisuje, dlaczego polskich władców zaczęto wybierać drogą wolnej elekcji
  - wskazuje Henryka Walezego jako pierwszego króla elekcyjnego
- Rozdział III. W obronie granic Rzeczypospolitej
- wskazuje na mapie Inflanty i Carstwo Rosyjskie
  - wymienia Stefana Batorego jako kolejnego po Henryku Walezym władcę Polski
  - poprawnie posługuje się terminem: hetman
  - wymienia elementy uzbrojenia husarza i pokazuje je na ilustracji
  - wskazuje na mapie Szwecję, Inflanty i Wisłę
  - wymienia stolice Polski (Gniezno, Kraków, Warszawa)
  - wskazuje Bohdana Chmielnickiego jako przywódcę powstania Kozaków na Ukrainie
  - wymienia elementy uzbrojenia Kozaków i pokazuje je na ilustracji
  - rozpoznaje na ilustracji Kozaka wśród przedstawicieli innych grup społecznych
  - poprawnie posługuje się terminem: potop szwedzki
  - wskazuje Stefana Czarnieckiego jako bohatera walk ze Szwedami

- wymienia obronę Jasnej Góry jako przełomowy moment potopu szwedzkiego
- wskazuje na mapie Częstochowę i Inflanty
- wyjaśnia, dlaczego najazd Szwedów nazwano potopem
- przedstawia na ilustracji uzbrojenie piechoty szwedzkiej
- poprawnie posługuje się terminami: sułtan, husarz, janczar
- podaje przyczyny wyprawy Jana III Sobieskiego pod Wiedeń
- wskazuje na mapie Wiedeń
- charakteryzuje XVII stulecie jako czas wielu konfliktów wojennych prowadzonych przez Rzeczpospolitą
- wskazuje na mapie państwa, z którymi Rzeczpospolita prowadziła wojny w XVII w.
- opowiada o sposobach spędzania czasu wolnego przez szlachtę na przełomie XVII i XVIII w.
- wskazuje pozytywne i negatywne cechy szlachty polskiej tego okresu
- wymienia najwybitniejsze dzieła sztuki barokowej w Polsce i Europie (np. Wersal, pałac w Wilanowie)

Rozdział IV. Od absolutyzmu do republiki

- krótko opisuje zakres władzy króla w monarchii absolutnej
- przywołuje postać Ludwika XIV jako władcy absolutnego
- wskazuje na mapie Francję
- wskazuje na mapie Anglię i Londyn
- przy pomocy nauczyciela posługuje się terminem: parlament
- wskazuje organy władzy w monarchii parlamentarnej
- poprawnie posługuje się terminem: oświecenie
- zaznacza na osi czasu epokę oświecenia
- podaje przykład dokonania naukowego lub technicznego epoki oświecenia (np. termometr lekarski, maszyna parowa)
- wskazuje na mapie Rosję, Austrię i Prusy w XVIII w.
- wymienia Marię Teresę, Józefa II, Piotra I i Fryderyka Wielkiego jako władców Austrii, Rosji i Prus

- wskazuje Rosję, Austrię i Prusy jako potęgi europejskie XVIII stulecia
- wskazuje na mapie Stany Zjednoczone
- określa czas powstania Stanów Zjednoczonych
- wymienia Tadeusza Kościuszkę i Kazimierza Pułaskiego jako polskich bohaterów walki o niepodległość USA
- przywołuje postać Jerzego Waszyngtona jako pierwszego prezydenta USA

Rozdział V. Upadek Rzeczypospolitej

- wymienia Augusta II Mocnego i Augusta III Sasa jako monarchów sprawujących władzę w Polsce na początku XVIII w.
- opisuje konsekwencje wyboru dwóch władców jednocześnie
- poprawnie posługuje się terminem: rozbiory Polski
- podaje i zaznacza na osi czasu datę pierwszego rozbioru Polski (1772 r.)
- wymienia państwa, które dokonały pierwszego rozbioru Polski i wskazuje je na mapie
- przywołuje postać Stanisława Augusta Poniatowskiego jako ostatniego króla Polski
- wskazuje Stanisława Augusta jako oświeceniowego mecenasa sztuki
- podaje przykład zasług ostatniego króla dla rozwoju kultury polskiej
- poprawnie posługuje się terminem: szkoła parafialna
- podaje przykłady przedmiotów nauczanych w szkołach parafialnych
- poprawnie posługuje się terminem: konstytucja
- podaje i zaznacza na osi czasu datę uchwalenia Konstytucji 3 maja (1791 r.)
- wymienia państwa, które dokonały drugiego rozbioru Polski
- na obrazie Jana Matejki Konstytucja 3 maja 1791 roku wskazuje współtwórców konstytucji: Stanisława Augusta Poniatowskiego i Stanisława Małachowskiego
- poprawnie posługuje się terminami: naczelnik, kosynierzy, zaborecy
- wskazuje Tadeusza Kościuszkę jako naczelnika powstania
- wymienia państwa, które dokonały trzeciego rozbioru Polski

Rozdział VI. Rewolucja francuska i okres napoleoński

- wskazuje na mapie Francję i Paryż

- poprawnie posługuje się terminami: konstytucja, rewolucja, Bastylia
- podaje wydarzenie, które rozpoczęło rewolucję francuską
- wyjaśnia, dlaczego Francuzi obchodzą swoje święto narodowe 14 lipca
- poprawnie posługuje się terminami: gilotyna, terror
- przedstawia okoliczności stracenia Ludwika XVI
- charakteryzuje krótko postać Napoleona Bonapartego jako cesarza Francuzów i wybitnego dowódcę
- określa I poł. XIX w. jako epokę napoleońską
- przedstawia na infografice uzbrojenie żołnierzy epoki napoleońskiej
- poprawnie posługuje się terminem: Wielka Armia
- wskazuje na mapie Rosję i Moskwę
- opisuje, jak zakończyła się wyprawa Napoleona na Rosję
- wymienia państwa zaborcze
- wyjaśnia, kim byli Jan Henryk Dąbrowski i Józef Wybicki
- podaje nazwę hymnu Polski i wskazuje jego związek z Legionami Polskimi we Włoszech
- wskazuje na mapie Księstwo Warszawskie
- podaje przyczyny likwidacji Księstwa Warszawskiego

Na ocenę dostateczną uczeń:

- wymienia nowości w technice żeglarskiej, które umożliwiły dalekomorskie wyprawy
- poprawnie posługuje się terminami: karawela, Kompas
- podaje lata pierwszej wyprawy dookoła Ziemi (1519–1522 r.) i określa, w którym wieku doszło do tego wydarzenia
- wskazuje Ferdynanda Magellana jako dowódcę wyprawy dookoła świata i przedstawia jej znaczenie
- poprawnie posługuje się terminem: cywilizacje prekolumbijskie
- wskazuje na mapie tereny zamieszkałe przez Majów, Azteków i Inków

- wymienia dokonania rdzennych ludów Ameryki
- przedstawia po jednym pozytywnym i negatywnym skutku wielkich odkryć geograficznych
- wskazuje odkrycie Ameryki jako początek epoki nowożytnej
- poprawnie posługuje się terminem: renesans,
- podaje czas trwania epoki renesansu
- przedstawia ideał człowieka w epoce odrodzenia i wyjaśnia termin: człowiek renesansu
- opisuje dokonania Leonarda da Vinci i uzasadnia słuszność twierdzenia, że był on człowiekiem renesansu
- wyjaśnia, w czym przejawiała się renesansowa radość życia
- poprawnie posługuje się terminem: mecenas
- wymienia wybitnych twórców epoki odrodzenia i podaje przykłady ich dzieł
- poprawnie posługuje się terminami: reformacja, protestanci
- określa początek reformacji(1517 r.) i zaznacza tę datę na osi czasu
- wskazuje sprzedaż odpustów jako jedną z przyczyn reformacji
- charakteryzuje wyznania protestanckie i podaje ich założycieli
- poprawnie posługuje się terminami: kontrreformacja, seminarium duchowne
- przedstawia zadania seminariów duchownych w dobie kontrreformacji
- wyjaśnia cel założenia zakonu jezuitów
- wymienia Ignacego Loyolę jako założyciela zakonu jezuitów

Rozdział II. W Rzeczypospolitej szlacheckiej

- poprawnie posługuje się terminami: demokracja szlachecka, przywilej, magnateria, szlachta średnia, szlachta zagrodowa, gołota
- wymienia izby sejmu walnego
- przedstawia zróżnicowanie stanu szlacheckiego
- wyjaśnia funkcjonowanie zasady liberum veto
- poprawnie posługuje się terminami: spław wiślany, szkuta, spichlerz, pańszczyzna
- przedstawia gospodarczą działalność szlachty
- wskazuje na mapie Pomorze Gdańskie i najważniejsze porty położone nad Wisłą

- wymienia towary wywożone z Polski i sprowadzane do kraju
- wskazuje na mapie Prusy Książęce, Prusy Królewskie, Inflanty
- opisuje zależność Prus Książęcych od Polski
- wyjaśnia przyczyny najazdu Iwana Groźnego na Inflanty
- wymienia Mikołaja Reja i Jana Kochanowskiego jako twórców literatury renesansowej w Polsce
- wyjaśnia przyczyny twórczości literackiej w języku polskim
- charakteryzuje odkrycie Mikołaja Kopernika i pokazuje różnice między teorią polskiego astronoma a dotychczas obowiązującą koncepcją budowy wszechświata
- poprawnie posługuje się terminami: unia personalna, unia realna
- wyjaśnia nazwę Rzeczpospolita Obojga Narodów
- wskazuje na mapie Królestwo Polskie i Wielkie Księstwo Litewskie
- wymienia wyznania zamieszkujące Rzeczpospolitą Obojga Narodów
- wskazuje cel podpisania konfederacji warszawskiej
- podaje i zaznacza na osi czasu datę podpisania konfederacji warszawskiej(1573 r.), określa wiek, w którym doszło do tego wydarzenia
- wyjaśnia, co oznacza, że Polska była nazywana „państwem bez stosów”
- poprawnie posługuje się terminami: wolna elekcja, bezkrólewie
- podaje i zaznacza na osi czasu datę pierwszej wolnej elekcji
- opisuje przebieg pierwszego bezkrólewia i wyjaśnia, kim był interrex

Rozdział III. W obronie granic Rzeczypospolitej

- opisuje, w jakim celu została utworzona piechota wybraniecka
- przedstawia, jak zakończyły się wojny o Inflanty prowadzone przez Stefana Batorego
- podaje i zaznacza na osi czasu datę bitwy pod Kłuszynem (1610 r.),określa wiek, w którym doszło do tego wydarzenia
- opowiada o znaczeniu bitwy pod Kłuszynem
- przywołuje Stanisława Żółkiewskiego jako dowódcę bitwy pod Kłuszynem
- wskazuje na mapie Moskwę i Kłuszyn
- wskazuje na mapie Kircholm i Pomorze Gdańskie

- podaje datę bitwy pod Kircholmem (1605 r.) i nazwisko dowódcy polskich wojsk (Jan Karol Chodkiewicz)
- wyjaśnia, dlaczego przeniesiono stolicę z Krakowa do Warszawy
- wyjaśnia, kim byli Kozacy
- poprawnie posługuje się terminem: Zaporozże
- wskazuje na mapie Ukrainę, Zaporozże i Dzikie Pola
- podaje i zaznacza na osi czasu datę wybuchu powstania kozackiego (1648 r.)
- charakteryzuje postaci Stefana Czarnieckiego i Augustyna Kordeckiego
- uzasadnia znaczenie bohaterskiej obrony Częstochowy dla prowadzenia dalszej walki z najeźdźcą
- podaje i zaznacza na osi czasu daty potopu szwedzkiego (1655–1660 r.) oraz pokoju w Oliwie
(1660 r.)
- charakteryzuje postępowanie Szwedów wobec ludności polskiej
- poprawnie posługuje się terminami: islam, wezyr
- charakteryzuje postaci Jana III Sobieskiego i Kara Mustafy
- podaje i zaznacza na osi czasu daty bitwy pod Chocimiem (1673 r.) oraz odsieczy wiedeńskiej
(1683 r.)
- wymienia skutki wojen z Turcją
- wskazuje na mapie Podole, Chocim i Kamieniec Podolski
- wymienia skutki wojen toczonych przez Rzeczpospolitą w XVII w., w tym m.in. wyniszczenie kraju i straty terytorialne
- poprawnie posługuje się terminem: barok
- zaznacza na osi czasu epokę baroku
- wymienia dwie–trzy cechy charakterystyczne architektury barokowej
- z ilustracji przedstawiających zabytki wybiera te, które zostały zbudowane w stylu barokowym
- wyjaśnia, czym były kalwarie

Rozdział IV. Od absolutyzmu do republiki

- poprawnie posługuje się terminem: monarchia absolutna
- wymienia uprawnienia monarchy absolutnego
- wyjaśnia, dlaczego Ludwika XIV określano mianem Króla Słońce
- wskazuje czas panowania Ludwika XIV (XVII w.)
- opisuje życie w Wersalu w czasach Ludwika XIV
- poprawnie posługuje się terminem: monarchia parlamentarna
- wskazuje Anglię jako kraj o ustroju monarchii parlamentarnej
- wymienia i krótko charakteryzuje postaci Karola I Stuarta, Olivera Cromwella i Wilhelma Orańskiego
- przedstawia zakres władzy dyktatora
- poprawnie posługuje się terminem: klasycyzm
- wymienia przykłady budowli klasycystycznych w Polsce i Europie
- charakteryzuje styl klasycystyczny
- z ilustracji przedstawiających zabytki wybiera te, które zostały zbudowane w stylu klasycystycznym
- wymienia najważniejsze dokonania naukowe i techniczne epoki oświecenia
- tłumaczy, dlaczego nowa epoka w kulturze europejskiej została nazwana oświeceniem
- poprawnie posługuje się terminami: absolutyzm, absolutyzm oświecony
- podaje przykłady reform w monarchiach absolutyzmu oświeconego
- wskazuje wpływ ideologii oświecenia na reformy w krajach absolutyzmu oświeconego
- wskazuje na mapie Petersburg jako nową stolicę Rosji
- poprawnie posługuje się terminami: kolonia, konstytucja
- wskazuje na mapie kolonie brytyjskie w Ameryce Północnej
- wymienia strony konfliktu w wojnie o niepodległość Stanów
- podaje i zaznacza na osi czasu datę uchwalenia konstytucji USA – pierwszej takiej ustawy na świecie (1787 r.)

- wyjaśnia, dlaczego Amerykanie mówią w języku angielskim
- porównuje pierwszą flagę USA z flagą współczesną, wskazując zauważone podobieństwa i różnice

Rozdział V. Upadek Rzeczypospolitej

- poprawnie posługuje się terminami: unia personalna, anarchia
- wskazuje na mapie Saksonię
- wymienia przyczyny anarchii w Polsce
- przedstawia Stanisława Konarskiego jako reformatora Rzeczypospolitej i krótko opisuje propozycje jego reform
- charakteryzuje postać Stanisława Augusta Poniatowskiego
- wskazuje na mapie ziemie utracone przez Polskę podczas pierwszego rozbioru
- przedstawia przyczyny pierwszego rozbioru Polski
- ocenia postawę Tadeusza Rejtana
- poprawnie posługuje się terminami: ambasador, emigracja
- poprawnie posługuje się terminem: obiady czwartkowe
- przedstawia przyczyny powołania Komisji Edukacji Narodowej
- wskazuje cel wychowania i edukacji młodzieży w XVIII w.
- podaje i zaznacza na osi czasu daty obrad Sejmu Wielkiego (1788–1792 r.) i drugiego rozbioru (1793 r.)
- wymienia najważniejsze reformy Sejmu Czteroletniego
- wymienia najważniejsze postanowienia Konstytucji 3 maja (zniesienie liberum veto i wolnej elekcji)
- wskazuje na mapie ziemie utracone przez Polskę podczas drugiego rozbioru
- charakteryzuje postać Tadeusza Kościuszki
- poprawnie posługuje się terminem: insurekcja
- podaje i zaznacza na osi czasu daty insurekcji kościuszkowskiej (1794 r.) oraz trzeciego rozbioru Polski (1795 r.)
- wymienia przyczyny wybuchu i upadku powstania kościuszkowskiego

– wskazuje na mapie Kraków i tereny utracone przez Polskę podczas trzeciego rozbioru

Rozdział VI. Rewolucja francuska i okres napoleoński

– poprawnie posługuje się terminami: burżuazja, Stany Generalne

– wymienia i charakteryzuje stany społeczne we Francji

– podaje i zaznacza na osi czasu datę wybuchu rewolucji burżuazyjnej we Francji (14 lipca 1789 r.)

– charakteryzuje postać Ludwika XVI

– przedstawia przyczyny obalenia władzy Ludwika XVI

– poprawnie posługuje się terminem: republika

– charakteryzuje postać Maksymiliana Robespierre’a

– wskazuje na mapie państwa, z którymi walczyła rewolucyjna Francja

– wskazuje na mapie państwa, z którymi toczyła wojny napoleońska Francja

– podaje datę decydującej bitwy pod Austerlitz i wskazuje tę miejscowość na mapie

– poprawnie posługuje się terminem: zamach stanu

– przedstawia okoliczności przejęcia władzy przez Napoleona

– wskazuje na mapie tereny zależne od Francji

– przedstawia przyczyny wyprawy Napoleona na Rosję

– opisuje, w jakich warunkach atmosferycznych wycofywała się Wielka Armia

– wyjaśnia, dlaczego bitwa pod Lipskiem została nazwana „bitwą narodów”

– wskazuje na mapie państwa koalicji antyfrancuskiej, Elbę i Lipsk

– poprawnie posługuje się terminami: legiony, emigracja

– podaje i zaznacza na osi czasu datę utworzenia Legionów Polskich we Włoszech (1797 r.)

– wskazuje na mapie Włochy, Francję i San Domingo

– przedstawia cel utworzenia Legionów Polskich i opisuje walki z ich udziałem

– przedstawia okoliczności utworzenia Księstwa Warszawskiego,

– wskazuje na mapie Tylżę

– podaje i zaznacza na osi czasu daty utworzenia i likwidacji Księstwa Warszawskiego (1807 r., 1815 r.)

Na ocenę dobrą uczeń:

- podaje przyczyny wielkich odkryć geograficznych
- wskazuje na mapie trasy najważniejszych wypraw przełomu XV i XVI w. oraz wymienia ich dowódców (Krzysztof Kolumb, Ferdynand Magellan, Vasco da Gama, Bartłomiej Diaz)
- poprawnie posługuje się terminem: tubylec
- wyjaśnia, dlaczego ludność tubylczą Ameryki nazwano Indianami
- poprawnie posługuje się terminami: kolonia, niewolnik, plantacja
- przedstawia politykę Hiszpanów i Portugalczyków w Nowym Świecie
- tłumaczy przyczyny przewagi Europejczyków nad tubylczą ludnością Ameryki
- opowiada o sytuacji niewolników na plantacjach w Ameryce
- wyjaśnia, w jaki sposób w Ameryce pojawiła się ludność afrykańska
- poprawnie posługuje się terminami: antyk, humanizm
- charakteryzuje epokę renesansu
- wyjaśnia nazwę nowej epoki
- charakteryzuje sztukę renesansową, wskazując główne motywy podejmowane przez twórców,
- poprawnie posługuje się terminem: fresk, podaje przykład dzieła wykonanego tą techniką
- poprawnie posługuje się terminami: pastor, celibat, zbór
- wskazuje objawy kryzysu w Kościele katolickim jako przyczynę reformacji
- opisuje okoliczności powstania anglikanizmu
- przedstawia skutki reformacji
- przedstawia postanowienia soboru trydenckiego
- poprawnie posługuje się terminami: heretyk, inkwizycja, indeks ksiąg zakazanych
- wyjaśnia cel utworzenia inkwizycji i indeksu ksiąg zakazanych

Rozdział II. W Rzeczypospolitej szlacheckiej

- przedstawia prawa i obowiązki szlachty,

- poprawnie posługuje się terminem: pospolite ruszenie
- wskazuje wpływ przywilejów szlacheckich na pozycję tego stanu
- podaje i zaznacza na osi czasu datę uchwalenia konstytucji Nihil novi (1505 r.), określa wiek, w którym doszło do tego wydarzenia
- przedstawia prawa otrzymane przez szlachtę na mocy konstytucji Nihil novi
- wymienia najważniejsze zabudowania folwarku i wskazuje ich funkcje
- wyjaśnia przyczyny i sposoby powiększania się majątków szlacheckich
- tłumaczy, dlaczego szlachta uchwaliła ustawy antychłopskie i antymieszczańskie
- przedstawia przyczyny wojny Polski z zakonem krzyżackim (1519–1521 r.)
- wymienia państwa walczące o Inflanty i wskazuje sporne terytorium na mapie
- wyjaśnia skutki rywalizacji Polski, Szwecji, Moskwy i Danii o Inflanty
- poprawnie posługuje się terminami: arras, krużganki, mecenat
- charakteryzuje krótko twórczość Mikołaja Reja i Jana Kochanowskiego
- opisuje Wawel jako przykład architektury renesansu w Polsce
- uzasadnia tezę, że Mikołaj Kopernik był człowiekiem renesansu
- przywołuje Galileusza jako zwolennika teorii Kopernika
- przedstawia postanowienia unii lubelskiej
- charakteryzuje strukturę narodową i wyznaniową I Rzeczypospolitej
- analizuje wygląd herbu I Rzeczypospolitej i porównuje go z herbem Królestwa Polskiego
- przedstawia postanowienia konfederacji warszawskiej
- poprawnie posługuje się terminem: innowierca
- nazywa świątynie różnych wyznań
- wskazuje na mapie Raków i Pińczów jako ważne ośrodki reformacji w Polsce
- omawia wkład innych wyznań w rozwój szkolnictwa I Rzeczypospolitej
- przedstawia zasady wyboru monarchy
- na podstawie obrazu Canaletta opisuje miejsce i przebieg wolnej elekcji
- wyjaśnia skutki wolnych elekcji

Rozdział III. W obronie granic Rzeczypospolitej

- przedstawia przyczyny najazdu Iwana Groźnego na Inflanty
- poprawnie posługuje się terminami: piechota wybraniecka, dymitriada, Kreml, bojar
- opisuje następstwa dymitriady
- wskazuje na mapie tereny przyłączone przez Polskę w wyniku interwencji w Rosji (po pokoju w Polanowie i Jamie Zapolskim)
- charakteryzuje przyczyny wojen polsko-szwedzkich w XVII w.
- poprawnie posługuje się terminem: cło
- opowiada przebieg wojny o Inflanty
- wskazuje na mapie Oliwę
- podaje datę bitwy pod Oliwą (1627 r.) i wyjaśnia znaczenie tego starcia
- wyjaśnia, kim byli Kozacy rejestrowi
- przedstawia zajęcia i sytuację Kozaków
- wskazuje na mapie najważniejsze bitwy powstania (Żółte Wody, Korsuń, Beresteczko)
- uzasadnia tezę, że powstanie Chmielnickiego było wojną domową
- poprawnie posługuje się terminem: wojna podjazdowa
- wyjaśnia przyczyny prowadzenia wojny podjazdowej przez Polskę
- wskazuje na mapie Lwów i Prusy Książęce
- przedstawia zobowiązania Jana Kazimierza złożone podczas ślubów lwowskich
- poprawnie posługuje się terminami: haracz, ekspansja
- podaje i zaznacza na osi czasu daty najazdu tureckiego i oblężenia Kamieńca Podolskiego (1672 r.)
- wskazuje na mapie tereny, na których toczyła się wojna (Podole) oraz miejsca najważniejszych wydarzeń (Cecora Kamieniec Podolski, Chocim)
- wymienia przyczyny początkowych niepowodzeń wojsk polskich w walce z Turkami w II poł. XVII w.
- poprawnie posługuje się terminem: liberum veto
- wskazuje na mapie tereny utracone przez Rzeczpospolitą (Inflanty, Podole, Prusy Książęce, część Ukrainy)

- wymienia przyczyny uzależnienia Polski od obcych państw
- charakteryzuje malarstwo i rzeźbę epoki baroku
- charakteryzuje ideologię sarmatyzmu
- wyjaśnia pochodzenie terminu sarmatyzm
- wyjaśnia znaczenie określenia „złota wolność szlachecka”
- opisuje strój sarmacki na podstawie ilustracji

Rozdział IV. Od absolutyzmu do republiki

- poprawnie posługuje się terminami: manufaktura, cło, import, eksport
- wyjaśnia, dlaczego Francja była europejską potęgą
- przedstawia, w jaki sposób doszło do wzmocnienia władzy królewskiej we Francji
- wyjaśnia przyczyny konfliktu Karola I z parlamentem
- przedstawia Deklarację praw narodu angielskiego
- charakteryzuje ustrój monarchii parlamentarnej
- charakteryzuje ideologię oświecenia
- przedstawia postać Monteskiusza i wyjaśnia, na czym polegała opracowana przez niego koncepcja trójpodziału władzy
- wymienia reformy przeprowadzone w Rosji, Austrii i Prusach
- wyjaśnia, dlaczego monarchowie absolutyzmu oświeconego nazywali siebie „sługami ludu”
- wyjaśnia związki między pojawieniem się nowych potęg w Europie Środkowej a sytuacją w Rzeczypospolitej
- przedstawia przyczyny wybuchu wojny między kolonistami a rządem brytyjskim
- opisuje wydarzenie zwane bostońskim picciem herbaty
- poprawnie posługuje się terminem: bojkot
- podaje i zaznacza na osi czasu datę powstania Stanów Zjednoczonych (4 lipca 1776 r.)
- charakteryzuje znaczenie Deklaracji niepodległości
- przedstawia udział Polaków w walce o niepodległość USA

Rozdział V. Upadek Rzeczypospolitej

- poprawnie posługuje się terminami: konfederacja,

liberum veto, wolna elekcja, przywileje, złota wolność szlachecka

- wyjaśnia sens powiedzeń: Od Sasa do Lasa i Za króla Sasa jedz, pij i popuszczaj pasa
- przedstawia postać Stanisława Leszczyńskiego
- charakteryzuje projekty reform w I poł. XVIII w.
- opisuje okoliczności wyboru Stanisława Augusta na króla Polski
- wymienia reformy Stanisława Augusta w celu naprawy oświaty i gospodarki w II poł. XVIII w.
- wskazuje następstwa konfederacji barskiej
- porównuje postawy rodaków wobec rozbioru państwa na podstawie analizy obrazu Jana Matejki Rejtan – Upadek Polski
- charakteryzuje architekturę i sztukę klasycystyczną
- podaje przykłady budowli klasycystycznych
- charakteryzuje twórczość Ignacego Krasickiego
- przedstawia zadania Teatru Narodowego i czasopisma „Monitor”
- omawia zmiany wprowadzone w polskim szkolnictwie przez KEN
- charakteryzuje postać Stanisława Małachowskiego
- opisuje sytuację w Polsce po pierwszym rozbiore
- podaje cel obrad Sejmu Wielkiego
- przedstawia okoliczności zawiązania konfederacji targowickiej i podaje jej datę(1792 r.)
- wskazuje na mapie Targowicę, Dubienkę i Zieleńce
- charakteryzuje postać Wojciecha Bartosa
- opowiada o bitwie pod Raławicami i przedstawia jej znaczenie
- wskazuje na mapie Raławice i Połaniec
- wyjaśnia, dlaczego Kościuszko zdecydował się wydać Uniwersał połaniecki
- wskazuje następstwa upadku powstania kościuszkowskiego

Rozdział VI. Rewolucja francuska i okres napoleoński

- przedstawia przyczyny wybuchu rewolucji burżuazyjnej

- opisuje położenie stanów społecznych we Francji
- wyjaśnia zadania Konstytuanty
- przedstawia najważniejsze zapisy Deklaracji praw człowieka i obywatela
- poprawnie posługuje się terminem: monarchia konstytucyjna
- poprawnie posługuje się terminami: jakobini, dyktatoriat
- opisuje rządy jakobinów
- wyjaśnia, dlaczego rządy jakobinów nazwano Wielkim Terrorem
- przedstawia, w jaki sposób jakobinów odsunięto od władzy
- charakteryzuje rządy dyktatoriatu
- przedstawia położenie Francji w Europie podczas rządów dyktatoriatu
- poprawnie posługuje się terminem: blokada kontynentalna
- wyjaśnia przyczyny wprowadzenia blokady kontynentalnej przeciw Anglii
- charakteryzuje Kodeks Napoleona i podaje datę jego uchwalenia (1804 r.)
- wymienia reformy wprowadzone przez Napoleona
- poprawnie posługuje się terminami: taktyka spalonej ziemi, wojna podjazdowa, abdykacja
- przedstawia strategię obronną Rosji
- opisuje skutki wyprawy Napoleona na Rosję
- podaje datę bitwy pod Lipskiem (1813 r.)
- przedstawia skutki klęski Napoleona pod Lipskiem
- wyjaśnia, dlaczego Polacy wiązali nadzieję na niepodległość z Napoleonem
- opisuje udział legionistów w wojnach napoleońskich
- przedstawia powody wysłania legionistów na San Domingo
- charakteryzuje postać księcia Józefa Poniatowskiego
- przedstawia okoliczności powiększenia terytorium Księstwa Warszawskiego
- wskazuje na mapie Raszyn
- wyjaśnia znaczenie mitu napoleońskiego dla podtrzymania pamięci o Legionach

Na ocenę bardzo dobrą uczeń:

- wyjaśnia przyczyny poszukiwania morskiej drogi do Indii
  - podaje i zaznacza na osi czasu daty wypraw Bartłomieja Diaza i Vasco da Gamy
  - poprawnie posługuje się terminem: astrolabium
  - wyjaśnia, dlaczego Krzysztof Kolumb i Ferdynand Magellan skierowali swoje wyprawy drogą na zachód
  - przedstawia pozytywne i negatywne skutki wielkich odkryć geograficznych
  - poprawnie posługuje się terminem: konkwistador
  - opisuje działalność konkwistadorów i wymienia najbardziej znanych konkwistadorów (Hernán Cortez, Francisco Pizarro)
  - wskazuje na mapie tereny skolonizowane przez Hiszpanów i Portugalczyków
  - wyjaśnia wpływ wynalezienia druku na rozprzestrzenianie się idei renesansu
  - przedstawia poglądy humanistów
  - poprawnie posługuje się terminami: attyka, arkada, kopuła do opisu budowli renesansowych
  - charakteryzuje poglądy Marcina Lutra
  - opisuje postanowienia pokoju w Augsburgu (1555 r.) i wyjaśnia zasadę czyj kraj, tego religia
  - przedstawia na mapie podział religijny Europy
  - charakteryzuje działalność zakonu jezuitów
  - przedstawia zasady obowiązujące jezuitów
- Rozdział II. W Rzeczypospolitej szlacheckiej
- poprawnie posługuje się terminami: sejm walny, sejmiki ziemskie
  - przedstawia decyzje podejmowane na sejmie walnym
  - charakteryzuje rolę sejmików ziemskich i zakres ich uprawnień
  - przedstawia skład izb sejmu walnego
  - wyjaśnia znaczenie odzyskania przez Polskę Pomorza Gdańskiego dla rozwoju gospodarki
  - wymienia najważniejsze ustawy wymierzone przeciw chłopom i mieszczanom

- wyjaśnia następstwa ożywienia gospodarczego
- poprawnie posługuje się terminem: hołd lenny
- przedstawia postanowienia hołdu pruskiego(1525 r.) i jego skutki
- poprawnie posługuje się terminami: teoria geocentryczna, teoria heliocentryczna
- wyjaśnia przyczyny rozwoju kultury renesansowej w Polsce
- przedstawia zasługi ostatnich Jagiellonów dla rozwoju renesansu
- przedstawia poglądy Andrzeja Frycza Modrzewskiego jako pisarza politycznego doby renesansu
- opisuje skutki utworzenia Rzeczypospolitej Obojga Narodów
- wyjaśnia korzyści płynące z wielokulturowości
- wskazuje na mapie Wołyń, Podole i Ukrainę
- poprawnie posługuje się terminami: katolicyzm, judaizm, luteranizm, prawosławie
- charakteryzuje strukturę wyznaniową I Rzeczypospolitej
- wyjaśnia, kim byli arianie i przedstawia zasady ich religii
- tłumaczy przyczyny niechęci szlachty polskiej wobec arian
- wymienia warunki, które musieli spełnić królowie elekcyjni
- poprawnie posługuje się terminami: Artykuły henrykowskie, pacta conventa

Rozdział III. W obronie granic Rzeczypospolitej

- opisuje przyczyny poparcia Dymitra Samozwańca przez magnatów i duchowieństwo
- wskazuje przyczyny obalenia Dymitra Samozwańca
- wyjaśnia cel polskiej interwencji w Rosji
- podaje datę podpisania pokoju w Polanowie (1634 r.)
- wyjaśnia, dlaczego Zygmunt III Waza utracił tron Szwecji
- przedstawia przyczyny zablokowania ujścia Wisły przez Szwedów
- tłumaczy, dlaczego Polska często nie wykorzystywała swoich sukcesów militarnych
- przedstawia przyczyny wybuchu powstania na Ukrainie
- omawia główne etapy powstania

- wyjaśnia, dlaczego powstanie Chmielnickiego przerodziło się w wojnę polsko-rosyjską
- wskazuje na mapie Perejasław
- podaje i zaznacza na osi czasu datę ugody w Perejasławiu (1654 r.)
- wymienia przyczyny wojen polsko-szwedzkich
- wyjaśnia przyczyny początkowych niepowodzeń Rzeczypospolitej w czasie potopu szwedzkiego
- wymienia postanowienia pokoju w Oliwie
- omawia przyczyny wojen polsko-tureckich w XVII w.
- przedstawia walkę Rzeczypospolitej o Mołdawię
- wymienia hetmanów Stanisława Żółkiewskiego i Jana Karola Chodkiewicza oraz bitwy z Turcją, w których dowodzili (Cecora 1620 r., obrona Chocimia 1621 r.)
- charakteryzuje funkcjonowanie aparatu władzy na przełomie XVII i XVIII w., zwracając uwagę na słabość władzy królewskiej, zrywanie sejmów i wzrost znaczenia magnaterii
- wskazuje objawy kryzysu państwa
- podaje przyczyny i objawy kryzysu gospodarczego
- poprawnie posługuje się terminami: putto, ornament
- wyjaśnia genezę epoki baroku
- wskazuje wpływ rosnącej pobożności na architekturę i sztukę epoki
- wskazuje następstwa bezkrytycznego stosunku szlachty do ustroju państwa

Rozdział IV. Od absolutyzmu do republiki

- poprawnie posługuje się terminem: hugenoci
- opisuje, jak zakończyły się wojny religijne we Francji (przywołuje Edykt nantejski)
- omawia politykę gospodarczą ministra Colberta
- opowiada o twórczości Moliera
- poprawnie posługuje się terminami: purytanie, nowa szlachta, rojaliści
- przedstawia postać Olivera Cromwella i jego dokonania
- wskazuje 1689 r. jako czas ukształtowania się monarchii parlamentarnej w Anglii
- przedstawia postaci Woltera i Jana Jakuba Rousseau

- poprawnie posługuje się terminem: ateizm
- omawia koncepcję umowy społecznej zaproponowaną przez Jana Jakuba Rousseau
- wyjaśnia przyczyny krytyki absolutyzmu i Kościoła przez filozofów doby oświecenia
- charakteryzuje reformy przeprowadzone w Rosji, Austrii i Prusach
- wyjaśnia wpływ reform na wzrost znaczenia tych państw
- opisuje skutki uzyskania przez Rosję dostępu do Bałtyku
- przedstawia najważniejsze etapy walki o niepodległość USA
- wskazuje na mapie Boston, Filadelfię i Yorktown
- omawia zasługi Jerzego Waszyngtona dla powstania USA
- opisuje idee oświeceniowe zapisane w konstytucji USA
- wymienia miejsca związane z udziałem Polaków w wojnie o niepodległość USA

Rozdział V. Upadek Rzeczypospolitej

- przedstawia genezę i postanowienia sejmu niemego
- podaje i zaznacza na osi czasu datę obrad sejmu niemego (1717 r.)
- wyjaśnia przyczynę ingerencji Rosji w sprawy Polski
- opisuje pozytywne i negatywne skutki rządów Augusta III
- poprawnie posługuje się terminem: prawa kardynalne
- podaje datę zawiązania konfederacji barskiej (1768 r.)
- przedstawia cel walki konfederatów barskich
- opowiada o przebiegu i decyzjach sejmu rozbiorowego
- wymienia pisarzy politycznych II poł. XVIII w. (Hugo Kołłątaj, Stanisław Staszic) oraz ich propozycje reform
- przedstawia zasługi Stanisława Augusta dla rozwoju kultury i sztuki oświecenia
- wymienia malarzy tworzących w Polsce (Canaletto, Marcello Bacciarelli)
- wyjaśnia, dlaczego obrazy Canaletta są ważnym źródłem wiedzy historycznej
- opisuje najważniejsze reformy Sejmu Czteroletniego
- charakteryzuje ustrój polityczny wprowadzony przez Konstytucję 3 maja

- przedstawia genezę ustanowienia Orderu Virtuti Militari
- opisuje przebieg wojny polsko-rosyjskiej (1792 r.),
- przedstawia postanowienia sejmu w Grodnie
- poprawnie posługuje się terminem: uniwersał
- przedstawia zapisy Uniwersału połanieckiego
- opisuje przebieg powstania kościuszkowskiego i podaje jego najważniejsze wydarzenia w kolejności chronologicznej
- wskazuje na mapie Maciejowice i przedstawia znaczenie tej bitwy dla losów powstania

Rozdział VI. Rewolucja francuska i okres napoleoński

- przedstawia sytuację we Francji przed wybuchem rewolucji
- opisuje decyzje Konstytuanty podjęte po wybuchu rewolucji i wskazuje ich przyczyny
- podaje datę uchwalenia konstytucji francuskiej (1791 r.)
- charakteryzuje ustrój Francji po wprowadzeniu konstytucji
- poprawnie posługuje się terminem: radykalizm
- wyjaśnia na przykładzie postaci Maksymiliana

Robespierre'a sens powiedzenia: Rewolucja

pożera własne dzieci

- przedstawia skutki rządów jakobinów
- wyjaśnia przyczyny upadku rządów jakobinów
- wyjaśnia przyczyny niezadowolenia społecznego podczas rządów dyktatoratu
- przedstawia etapy kariery Napoleona
- podaje datę koronacji cesarskiej Napoleona (1804 r.)
- wyjaśnia, dlaczego Napoleon koronował się na cesarza Francuzów
- podaje datę pokoju w Tylży (1807 r.) i przedstawia jego postanowienia
- omawia przebieg kampanii rosyjskiej Napoleona
- podaje datę bitwy pod Borodino (1812 r.)
- wskazuje na mapie Borodino

- omawia, jak przebiegał odwrót Wielkiej Armii
- opisuje położenie ludności polskiej po utracie niepodległości
- charakteryzuje zasady obowiązujące w Legionach Polskich
- wyjaśnia, dlaczego Legiony były szkołą patriotyzmu i demokracji
- omawia zapisy konstytucji Księstwa Warszawskiego
- wskazuje związek między zapisami konstytucji Księstwa Warszawskiego a ideami rewolucji francuskiej
- wskazuje na mapie Somosierrę
- opowiada o szarzy polskich szwoleżerów pod Somosierrą i wskazuje jej znaczenie dla toczonych walk

Na ocenę celującą uczeń:

- tłumaczy pochodzenie nazwy Ameryka
- wskazuje związek między wynalazkami z dziedziny żeglugi a podejmowaniem dalekich wypraw morskich
- przedstawia zmiany w życiu ludzi w wyniku odkryć geograficznych
- wymienia na podstawie mapy nazwy współczesnych państw położonych na obszarach dawniej zamieszkiwanych przez cywilizacje prekolumbijskie
- wskazuje Erazma z Rotterdamu jako wybitnego humanistę i przedstawia jego poglądy
- porównuje pracę kopisty z pracą w średniowiecznej drukarni
- poprawnie posługuje się terminem: perspektywa
- podaje przykłady dzieł, w których zastosowano perspektywę
- charakteryzuje poglądy głoszone przez Jana Kalwina
- wskazuje zmiany wprowadzone w liturgii protestanckiej
- przedstawia przyczyny wybuchu wojny trzydziestoletniej
- podaje datę podpisania pokoju westfalskiego (1648 r.) i jego najważniejsze postanowienia

Rozdział II. W Rzeczypospolitej szlacheckiej

- wyjaśnia, w jaki sposób doszło do ukształtowania się demokracji szlacheckiej
  - porównuje parlamentaryzm Rzeczypospolitej
- XVI–XVII w. z parlamentaryzmem współczesnej Polski
- wyjaśnia, kto sprawował władzę w Rzeczypospolitej
  - wyjaśnia wpływ ustaw antychłopskich i antymieszczańskich na położenie tych grup społecznych i rozwój polskiej gospodarki
  - opisuje korzyści i zagrożenia wynikające z postanowień hołdu pruskiego
  - charakteryzuje politykę wschodnią ostatnich Jagiellonów i jej następstwa
  - wyjaśnia, dlaczego XVI stulecie nazwano złotym wiekiem w historii Polski
  - opisuje wybraną budowlę renesansową w swoim regionie
  - wymienia korzyści i zagrożenia wynikające z utworzenia Rzeczypospolitej Obojga Narodów
  - nazywa i wskazuje na mapie ziemie zamieszkałe przez przedstawicieli poszczególnych wyznań
  - wyjaśnia związek między narodowością a wyznawaną religią wśród mieszkańców I Rzeczypospolitej
  - wyjaśnia wpływ Artykułów henrykowskich i pacta conventa na pozycję monarchy w Rzeczypospolitej

Rozdział III. W obronie granic Rzeczypospolitej

- ocenia politykę Zygmunta III wobec Rosji
- przedstawia postanowienia pokoju w Polanowie
- przedstawia postanowienia i podaje daty podpisania rozejmu w Starym Targu (1629 r.) i Sztumskiej Wsi (1635 r.)
- przedstawia skutki powstania Chmielnickiego
- wskazuje rozejm w Andruszowie jako moment zakończenia powstania i wojny polsko-rosyjskiej (1667 r.)
- ocenia politykę szlachty wobec Kozaków
- przedstawia skutki potopu szwedzkiego
- wskazuje zagrożenie płynące dla Rzeczypospolitej z powodu utraty lenna pruskiego
- opisuje postanowienia traktatu w Buczaczu

- przedstawia następstwa wojen polsko-tureckich w XVII w.
- przedstawia przyczyny rokoszu Lubomirskiego
- wyjaśnia, dlaczego w Rzeczypospolitej coraz większą rolę zaczęli odgrywać magnaci
- wskazuje postać Władysława Sicińskiego, który w 1652 r. doprowadził do pierwszego w historii zerwania sejmów
- wyjaśnia, na czym polega związek kultury barokowej z ruchem kontrreformacyjnym
- charakteryzuje barok jako epokę kontrastów

Rozdział IV. Od absolutyzmu do republiki

- przedstawia działania kardynała Richelieu zmierzające do wzmocnienia pozycji monarchy
- wskazuje pozytywne i negatywne strony panowania Ludwika XIV
- wymienia główne etapy kształtowania się monarchii parlamentarnej w Anglii
- porównuje ustrój monarchii parlamentarnej i monarchii absolutnej
- wskazuje wpływ dokonań naukowych i technicznych na zmiany w życiu ludzi
- przedstawia zasługi Denisa Diderota dla powstania Wielkiej encyklopedii francuskiej
- porównuje monarchię absolutną z monarchią absolutyzmu oświeconego
- podaje daty powstania Królestwa Pruskiego (1701 r.) i Cesarstwa Rosyjskiego (1721 r.)
- poprawnie posługuje się terminami: Kongres, Izba Reprezentantów – charakteryzuje ustrój polityczny USA

Rozdział V. Upadek Rzeczypospolitej

- charakteryzuje okres rządów Augusta II Mocnego
- wskazuje reformy niezbędne dla wzmocnienia Rzeczypospolitej
- przedstawia przyczyny zawiązania konfederacji barskiej
- charakteryzuje twórczość Juliana Ursyna Niemcewicza i Wojciecha Bogusławskiego
- podaje przykłady budowli klasycystycznych w swoim regionie
- charakteryzuje zmiany wprowadzone przez Konstytucję 3 maja i wskazuje ich skutki
- wymienia najważniejsze przyczyny upadku Rzeczypospolitej w XVIII w.

Rozdział VI. Rewolucja francuska i okres napoleoński

- przedstawia okoliczności i cel powstania Zgromadzenia Narodowego

- wyjaśnia ponadczasowe znaczenie Deklaracji praw człowieka i obywatela
- wyjaśnia, dlaczego jakobini przejęli rządy we Francji
- ocenia terror jako narzędzie walki politycznej
- opisuje okoliczności powstania i charakter Związku Reńskiego
- przedstawia przyczyny klęski Napoleona
- wskazuje, w jaki sposób i skąd rekrutowano żołnierzy do polskich oddziałów wojskowych
- wymienia bitwy stoczone przez napoleońską Francję z udziałem Polaków
- podaje datę bitwy pod Raszynem (1809 r.)

Geografia

Wymagania edukacyjne na poszczególne oceny. Planeta Nowa 6

Wymagania na poszczególne oceny				
konieczne (ocena dopuszczająca)	podstawowe (ocena dostateczna)	rozszerzające (ocena dobra)	dopelniające (ocena bardzo dobra)	wykraczające (ocena celująca)
2	3	4	5	6
1. Współrzędne geograficzne				
<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wskazuje na mapie lub na globusie równik, południki 0° i 180° oraz półkule: południową, północną, wschodnią i zachodnią podaje symbole oznaczające kierunki geograficzne wyjaśnia, do czego służą współrzędne geograficzne 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia cechy południków i równoleżników podaje wartości południków i równoleżników w miarach kątowych wyjaśnia znaczenie terminów: <i>długość geograficzna</i>, <i>szerokość geograficzna</i> wyjaśnia znaczenie terminów: <i>rozciągłość południkowa</i>, <i>rozciągłość równoleżnikowa</i> 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> odczytuje szerokość geograficzną i długość geograficzną wybranych punktów na globusie i mapie odszukuje obiekty na mapie na podstawie podanych współrzędnych geograficznych 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> określa położenie matematycznogeograficzne punktów i obszarów na mapie świata i mapie Europy wyznacza współrzędne geograficzne na podstawie mapy drogowej oblicza rozciągłość południkową i rozciągłość równoleżnikową wybranych obszarów na Ziemi wyznacza współrzędne geograficzne punktu, w którym się znajduje, za pomocą aplikacji obsługującej mapy w smartfonie lub komputerze 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyznacza w terenie współrzędne geograficzne dowolnych punktów za pomocą mapy i odbiornika GPS
2. Ruchy Ziemi				
<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia rodzaje ciał niebieskich znajdujących się w Układzie Słonecznym wymienia planety Układu Słonecznego w kolejności od znajdującej się najbliższej Słońca do tej, która jest położona najdalej wyjaśnia, na czym polega ruch obrotowy Ziemi wyjaśnia znaczenie terminu <i>górowanie Słońca</i> określa czas trwania ruchu obrotowego demonstruje ruch obrotowy Ziemi przy użyciu modeli wyjaśnia, na czym polega ruch obiegowy Ziemi 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia znaczenie terminów: <i>gwiazda</i>, <i>planeta</i>, <i>planetoida</i>, <i>meteor</i>, <i>meteor</i>, <i>kometa</i> podaje różnicę między gwiazdą a planetą wymienia cechy ruchu obrotowego Ziemi omawia występowanie dnia i nocy jako głównego następstwa ruchu obrotowego podaje cechy ruchu obiegowego Ziemi wymienia strefy oświetlenia Ziemi i wskazuje ich granice na mapie lub globusie 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje rodzaje ciał niebieskich przedstawionych na ilustracji opisuje dzienną wędrówkę Słońca po niebie, posługując się ilustracją lub planszą omawia wędrówkę Słońca po niebie w różnych porach roku na podstawie ilustracji omawia przebieg linii zmiany daty przedstawia zmiany w oświetleniu Ziemi w pierwszych dniach astronomicznych pór roku na podstawie ilustracji wymienia następstwa ruchu obiegowego Ziemi wyjaśnia, na jakiej podstawie wyróżnia 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> opisuje budowę Układu Słonecznego wyjaśnia zależność między kątem padania promieni słonecznych a długością cienia gnomonu lub drzewa na podstawie ilustracji określa różnicę między czasem strefowym a czasem słonecznym na kuli ziemskiej wyjaśnia przyczyny występowania dnia polarnego i nocy polarnej charakteryzuje strefy oświetlenia Ziemi z uwzględnieniem kąta padania promieni słonecznych, czasu trwania dnia i nocy oraz występowania pór roku 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia związek między ruchem obrotowym Ziemi a takimi zjawiskami jak pozorna wędrówka Słońca po niebie, górowanie Słońca, występowanie dnia i nocy, dobowy rytm życia człowieka i przyrody, występowanie stref czasowych określa czas strefowy na podstawie mapy stref czasowych wykazuje związek między położeniem geograficznym obszaru

<ul style="list-style-type: none"> • demonstruje ruch obiegowy Ziemi przy użyciu modeli • wymienia daty rozpoczęcia astronomicznych pór roku • wskazuje na globusie i mapie strefy oświetlenia Ziemi 		<p>się strefy oświetlenia Ziemi</p>		<p>a wysokością górowania Słońca</p> <ul style="list-style-type: none"> • wykazuje związek między ruchem obiegowym Ziemi a strefami jej oświetlenia oraz strefowym zróżnicowaniem klimatów i krajobrazów na Ziemi
---	--	-------------------------------------	--	--

3. Środowisko przyrodnicze i ludność Europy

<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • określa położenie Europy na mapie świata • wymienia nazwy większych mórz, zatok, cieśnin i wysp Europy i wskazuje je na mapie • wskazuje przebieg umownej granicy między Europą a Azją • wymienia elementy krajobrazu Islandii na podstawie fotografii • wymienia strefy klimatyczne w Europie na podstawie mapy klimatycznej • wskazuje na mapie obszary w Europie o cechach klimatu morskiego i kontynentalnego • podaje liczbę państw Europy • wskazuje na mapie politycznej największe i najmniejsze państwa Europy • wymienia czynniki wpływające na rozmieszczenie ludności Europy • wyjaśnia znaczenie terminu <i>gęstość zaludnienia</i> • wskazuje na mapie rozmieszczenia ludności obszary o dużej i małej gęstości zaludnienia • wymienia starzejące się kraje Europy • wymienia grupy ludów 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • omawia przebieg umownej granicy między Europą a Azją • wymienia czynniki decydujące o długości linii brzegowej Europy • wymienia największe kraje geograficzne Europy i wskazuje je na mapie • opisuje położenie geograficzne Islandii na podstawie mapy ogólnogeograficznej • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>wulkan, magma, erupcja, lawa, bazalt</i> • przedstawia kryterium wyróżniania stref klimatycznych • omawia cechy wybranych typów i odmian klimatu Europy na podstawie klimatogramów • wymienia i wskazuje na mapie politycznej Europy państwa powstałe na przełomie lat 80. i 90. XX w. • omawia rozmieszczenie ludności w Europie na podstawie mapy rozmieszczenia ludności • przedstawia liczbę ludności Europy na tle liczby ludności pozostałych kontynentów na podstawie wykresów • charakteryzuje zróżnicowanie językowe ludności Europy na podstawie mapy tematycznej • wymienia przyczyny migracji Ludności 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • opisuje ukształtowanie powierzchni Europy na podstawie mapy ogólnogeograficznej • opisuje położenie Islandii względem płyt litosfery na podstawie mapy geologicznej • wymienia przykłady obszarów występowania trzęsień ziemi i wybuchów wulkanów na świecie na podstawie mapy geologicznej i mapy ogólnogeograficznej • omawia czynniki wpływające na zróżnicowanie klimatyczne Europy na podstawie map klimatycznych • podaje różnice między strefami klimatycznymi, które znajdują się w Europie • charakteryzuje zmiany liczby ludności Europy • analizuje strukturę wieku i płci ludności na podstawie piramid wieku i płci ludności wybranych krajów Europy • przedstawia przyczyny zróżnicowania narodowościowego i językowego ludności w Europie • omawia zróżnicowanie kulturowe i religijne w Europie 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • porównuje ukształtowanie powierzchni wschodniej i zachodniej oraz północnej i południowej części Europy • wyjaśnia przyczyny występowania gejzerów na Islandii • omawia strefy klimatyczne w Europie i charakterystyczną dla nich roślinność na podstawie klimatogramów i fotografii • omawia wpływ prądów morskich na temperaturę powietrza w Europie • omawia wpływ ukształtowania powierzchni na klimat Europy • porównuje piramidy wieku i płci społeczeństw: młodego i starzejącego się • przedstawia skutki zróżnicowania kulturowego ludności Europy • przedstawia korzyści i zagrożenia związane z migracjami ludności • porównuje Paryż i Londyn pod względem ich znaczenia na świecie 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia wpływ działalności lądolodu na ukształtowanie północnej części Europy na podstawie mapy i dodatkowych źródeł informacji • wyjaśnia wpływ położenia na granicy płyt litosfery na występowanie wulkanów i trzęsień ziemi na Islandii • wyjaśnia, dlaczego w Europie na tej samej szerokości geograficznej występują różne typy i odmiany klimatu • podaje zależności między strefami oświetlenia Ziemi a strefami klimatycznymi na podstawie ilustracji oraz map klimatycznych • przedstawia rolę Unii Europejskiej w przemianach społecznych i gospodarczych Europy • analizuje przyczyny i skutki starzenia się społeczeństw Europy • opisuje działania, które
---	--	---	---	---

<p>zamieszkujących Europę na podstawie mapy tematycznej</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia główne języki i religie występujące w Europie wskazuje Paryż i Londyn na mapie Europy 	<ul style="list-style-type: none"> wymienia kraje imigracyjne i kraje emigracyjne w Europie wymienia cechy krajobrazu wielkomiejskiego wymienia i wskazuje na mapie największe miasta Europy i świata porównuje miasta Europy z miastami świata na podstawie wykresów 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia zalety i wady życia w wielkim mieście omawia położenie i układ przestrzenny Londynu i Paryża na podstawie map 		<p>można podjąć, aby zmniejszyć tempo starzenia się społeczeństwa Europy</p> <ul style="list-style-type: none"> omawia przyczyny nielegalnej imigracji do Europy ocenia skutki migracji ludności między państwami Europy oraz imigracji ludności z innych kontynentów ocenia rolę i funkcje Paryża i Londynu jako wielkich metropolii
---	---	--	--	--

4. Gospodarka Europy

<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia zadania i funkcje rolnictwa wyjaśnia znaczenie terminu <i>plony</i> wymienia główne cechy środowiska przyrodniczego Danii i Węgier na podstawie mapy ogólnogeograficznej Europy wymienia rośliny uprawne i zwierzęta hodowlane o największym znaczeniu dla rolnictwa Danii i Węgier wymienia zadania i funkcje przemysłu wymienia znane i cenione na świecie francuskie wyroby przemysłowe podaje przykłady odnawialnych i nieodnawialnych źródeł energii na podstawie schematu rozpoznaje typy elektrowni na podstawie fotografii wymienia walory przyrodnicze Europy Południowej na podstawie mapy ogólnogeograficznej wymienia atrakcje turystyczne w wybranych krajach 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia główne cechy środowiska przyrodniczego Danii i Węgier sprzyjające rozwojowi rolnictwa na podstawie map ogólnogeograficznych i tematycznych wymienia czynniki rozwoju przemysłu we Francji podaje przykłady działów nowoczesnego przemysłu we Francji wymienia czynniki wpływające na strukturę produkcji energii w Europie podaje główne zalety i wady różnych typów elektrowni omawia walory kulturowe Europy Południowej na podstawie fotografii wymienia elementy infrastruktury turystycznej na podstawie fotografii oraz tekstów źródłowych 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> omawia warunki przyrodnicze i pozapryrodnicze rozwoju rolnictwa w Europie omawia rozmieszczenie najważniejszych upraw i hodowli w Danii i na Węgrzech na podstawie map rolnictwa tych krajów wyjaśnia, czym się charakteryzuje nowoczesny przemysł we Francji omawia zmiany w wykorzystaniu źródeł energii w Europie w XX i XXI w. na podstawie wykresu omawia znaczenie turystyki w krajach Europy Południowej na podstawie wykresów dotyczących liczby turystów i wpływów z turystyki 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> porównuje wydajność rolnictwa Danii i Węgier na podstawie wykresów wyjaśnia znaczenie nowoczesnych usług we Francji na podstawie diagramów przedstawiających strukturę zatrudnienia według sektorów oraz strukturę wytwarzania PKB we Francji charakteryzuje usługi turystyczne i transportowe we Francji przedstawia zalety i wady elektrowni jądrowych omawia wpływ rozwoju turystyki na infrastrukturę turystyczną oraz strukturę zatrudnienia w krajach Europy Południowej 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, dlaczego w Europie występują korzystne warunki przyrodnicze do rozwoju rolnictwa przedstawia pozytywne i negatywne skutki rozwoju nowoczesnego rolnictwa w Europie omawia rolę i znaczenie nowoczesnego przemysłu i usług we Francji analizuje wpływ warunków środowiska przyrodniczego w wybranych krajach Europy na wykorzystanie różnych źródeł energii
--	--	---	--	---

<p>Europy Południowej na podstawie mapy tematycznej i fotografii</p>				
5. Sąsiedzi Polski				
<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienia główne działy przetwórstwa przemysłowego w Niemczech na podstawie diagramu kołowego • wskazuje na mapie Nadrenię Północną-Westfalię • wymienia walory przyrodnicze i kulturowe Czech i Słowacji • wymienia atrakcje turystyczne w Czechach i na Słowacji • wymienia walory przyrodnicze Litwy i Białorusi • przedstawia główne atrakcje turystyczne Litwy i Białorusi • omawia położenie geograficzne Ukrainy na podstawie mapy ogólnogeograficznej • wymienia surowce mineralne Ukrainy na podstawie mapy gospodarczej • wskazuje na mapie największe krainy geograficzne Rosji • wymienia surowce mineralne Rosji na podstawie mapy gospodarczej • wymienia i lokalizuje na mapie Rosji główne obszary upraw • wskazuje na mapie sąsiadów Polski • wymienia przykłady współpracy Polski z sąsiednimi krajami 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • omawia znaczenie przemysłu w niemieckiej gospodarce • wymienia znane i cenione na świecie niemieckie wyroby przemysłowe • rozpoznaje obiekty z Listy światowego dziedzictwa UNESCO w Czechach i na Słowacji na ilustracjach • przedstawia atrakcje turystyczne Litwy i Białorusi na podstawie mapy tematycznej i fotografii • wymienia na podstawie mapy cechy środowiska przyrodniczego Ukrainy sprzyjające rozwojowi gospodarki • wskazuje na mapie obszary, nad którymi Ukraina utraciła kontrolę • wymienia główne gałęzie przemysłu Rosji na podstawie mapy gospodarczej • wymienia najważniejsze rośliny uprawne w Rosji na podstawie mapy gospodarczej • podaje nazwy euroregionów na podstawie mapy 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • omawia przyczyny zmian zapoczątkowanych w przemyśle w Niemczech w latach 60. XX w. • analizuje strukturę zatrudnienia w przemyśle w Niemczech na podstawie diagramu kołowego • charakteryzuje środowisko przyrodnicze Czech i Słowacji na podstawie mapy ogólnogeograficznej • omawia znaczenie turystyki aktywnej na Słowacji • omawia środowisko przyrodnicze Litwy i Białorusi na podstawie mapy ogólnogeograficznej • podaje czynniki wpływające na atrakcyjność turystyczną Litwy i Białorusi • podaje przyczyny zmniejszania się liczby ludności Ukrainy na podstawie wykresu i schematu • omawia cechy środowiska przyrodniczego Rosji na podstawie mapy ogólnogeograficznej • wyjaśnia, jakie czynniki wpływają na stan gospodarki Rosji • omawia znaczenie usług w Rosji • charakteryzuje relacje Polski z Rosją na podstawie dodatkowych źródeł 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia główne kierunki zmian przemysłu w Nadrenii Północnej-Westfalii na podstawie mapy i fotografii • charakteryzuje nowoczesne przetwórstwo przemysłowe w Nadrenii Północnej-Westfalii na podstawie mapy • porównuje cechy środowiska przyrodniczego Czech i Słowacji • opisuje przykłady atrakcji turystycznych i rekreacyjno-sportowych Czech i Słowacji na podstawie fotografii • porównuje walory przyrodnicze Litwy i Białorusi na podstawie mapy ogólnogeograficznej i fotografii • podaje przyczyny konfliktów na Ukrainie • omawia czynniki lokalizacji głównych okręgów przemysłowych Rosji • wyjaśnia znaczenie przemysłu w gospodarce Rosji • opisuje stosunki Polski z sąsiadami na podstawie dodatkowych źródeł 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • omawia wpływ sektora kreatywnego na gospodarkę Nadrenii Północnej-Westfalii • udowadnia, że Niemcy są światową potęgą gospodarczą na podstawie danych statystycznych oraz map gospodarczych • udowadnia, że Czechy i Słowacja to kraje atrakcyjne pod względem turystycznym • projektuje wycieczkę na Litwę i Białoruś, posługując się różnymi mapami • analizuje konsekwencje gospodarcze konfliktów na Ukrainie • charakteryzuje atrakcje turystyczne Ukrainy na podstawie dodatkowych źródeł oraz fotografii • omawia wpływ konfliktu z Ukrainą na Rosję • uzasadnia potrzebę utrzymania dobrych relacji z sąsiadami Polski • przygotowuje pracę (np. album, plakat, prezentację multimedialną) na temat inicjatyw zrealizowanych w najbliższym euroregionie na podstawie

				dodatkowych źródeł informacji

Biologia

Wymagania edukacyjne z biologii – klasa 6

Ocenę **dopuszczającą** otrzymuje uczeń, który po zrealizowaniu materiału:

- przy pomocy nauczyciela:
  - przeprowadza obserwację mikroskopową tkanek zwierzęcych
  - rysuje obrazy widziane pod mikroskopem
  - rozpoznaje elementy tkanki widziane pod mikroskopem
- wymienia:
  - wspólne cechy zwierząt
  - rodzaje tkanek zwierzęcych
  - rodzaje tkanki łącznej
  - składniki krwi
  - najważniejsze cechy budowy: parzydełkowców, nicieni, tasiemca, pierścienic
  - skorupiaki, owady i pajęczaki jako zwierzęta należące do stawonogów
  - główne części ciała poszczególnych grup stawonogów
  - główne części ciała skorupiaków
  - elementy budowy zewnętrznej owadów, ślimaka
  - części ciała ryb, płazów
  - przystosowania ssaków do zróżnicowanych środowisk ich bytowania
- wyjaśnia:
  - czym różnią się zwierzęta kręgowce od bezkręgowych
  - czym jest tkanka
- wskazuje miejsce występowania/ środowisko życia:
  - parzydełkowców
  - płazińców, nicieni, pierścienic, skorupiaków, owadów, pajęczaków, mięczaków, ryb, płazów, gadów, ptaków, ssaków
- rozpoznaje :
  - parzydełkowce, nicienie, pierścienice wśród innych zwierząt
  - tasiemca
  - stawonogi
  - skorupiaki, owady, pajęczaki wśród innych stawonogów
  - ryby wśród innych zwierząt kręgowych
  - płazy ogoniaste, beznogie i bezogonowe
    - jaszczurki, krokodyle, węże i żółwie
- określa kształty ciała ryb w zależności od różnych miejsc ich występowania
- omawia budowę zewnętrzną ryb, płazów, gadów, ptaków, ssaków
- wymienia różnorodne siedliska występowania ptaków
- wskazuje cechy budowy ptaków
- podaje przykłady ptaków żyjących w różnych środowiskach

Ocenę dostateczną otrzymuje uczeń, który po zrealizowaniu materiału opanował wiadomości i umiejętności wymagane na ocenę dopuszczającą, a ponadto:

- przy niewielkiej pomocy nauczyciela:
  - przeprowadza obserwację mikroskopową tkanek zwierzęcych
  - rysuje obrazy widziane pod mikroskopem
  - rozpoznaje elementy tkanki widziane pod mikroskopem
- przedstawia poziomy organizacji ciała zwierząt
- podaje przykłady:
  - zwierząt kręgowych i bezkręgowych
  - zdobywania pokarmu przez ryby
  - płazów, gadów ptaków i ssaków żyjących w Polsce
    - wymienia:
      - najważniejsze funkcje wskazanej tkanki zwierzęcej
      - cechy budowy parzydełkowców
      - charakterystyczne cechy nicieni
      - choroby wywołane przez nicienie
      - cechy charakterystyczne budowy zewnętrznej pierścienic
    - cztery grupy skorupiaków
    - miejsca bytowania stawonogów
    - główne zagrożenia dla płazów, gadów, ptaków i ssaków
    - przyczyny zmniejszania się populacji gadów
  - elementy budowy jaja
  - wytwory skóry ssaków
    - opisuje
      - budowę wskazanej tkanki
      - składniki krwi
      - proces wymiany gazowej u ryb
    - stadia rozwojowe żaby
      - wskazuje:
        - rozmieszczenie omawianych tkanek w organizmie
        - elementy budowy tasiemca
        - żywiciela pośredniego na schemacie cyklu rozwojowego tasiemca
        - drogi inwazji tasiemca, nicieni do organizmu
        - charakterystyczne cechy budowy wybranych gatunków owadów, pajęczaków
        - elementy budowy mięczaków
        - i nazywa położenie płetw u ryb
        - ptaki, ssaki jako zwierzęta stałocieplne
        - różnicowanie siedlisk zajmowanych przez ssaki
          - wyjaśnia:
            - na czym polega rola parzydełek, szczecinek
            - czym jest ławica i plankton
            - związek między występowaniem gadów a ich zmiennocieplnością
            - omawia:
              - budowę zewnętrzną nicieni, mięczaków, ryb, płazów
              - znaczenie owadów dla człowieka (na przykładach)
              - sposób odżywiania się pajęczaków
              - przystosowania ryb do życia w wodzie, ptaków do lotu
              - znaczenie ryb, ptaków, ssaków w przyrodzie i dla człowieka
              - rozróżnia wśród stawonogów skorupiaki, owady i pajęczaki

- rozpoznaje:
- gady, ptaki wśród innych zwierząt, wskazując ich charakterystyczne cechy
- rodzaje piór
  - wykazuje zależność między budową morfologiczną ssaków a zajmowanym przez nie siedliskiem
  - nazywa wskazane zęby ssaków

Ocenę dobrą otrzymuje uczeń, który opanował wiadomości i umiejętności wymagane na ocenę dostateczną, a ponadto:

- samodzielnie przeprowadza obserwację mikroskopową tkanek zwierzęcych
- przy pomocy nauczyciela:
- rysuje obrazy widziane pod mikroskopem
- rozpoznaje charakterystyczne elementy obserwowanej tkanki
  - definiuje pojęcia *komórka, tkanka, narząd, układ narządów, organizm*
  - na podstawie podręcznika przyporządkowuje podane zwierzę do odpowiedniej grupy systematycznej
  - określa miejsca występowania w organizmie omawianych tkanek
  - omawia:
- funkcje poznanych tkanek
- funkcje składników krwi
- przystosowanie tasiemca, pijawki do pasożytniczego trybu życia
- rolę żywiciela pośredniego i ostatecznego w cyklu rozwojowym tasiemca
- środowisko i tryb życia nereidy oraz pijawki
- różnice w budowie owadów oraz ich przystosowania do życia w różnych środowiskach
- czynności życiowe pajęczaków, mięczaków
- czynności życiowe: ryb, płazów gadów, ptaków i ssaków
- sposób rozmnażania ryb, wyjaśniając, czym jest tarło
- główne zagrożenia dla płazów, ptaków, ssaków
- tryb życia gadów
- budowę piór
- proces rozmnażania i rozwój gadów, ptaków, ssaków
  - wskazuje:
- różnicowanie w budowie tkanki łącznej
- różnorodność miejsc bytowania stawonogów
- sposoby ochrony płazów, gadów, ptaków, ssaków
- cechy charakterystyczne i wspólne dla ssaków
  - porównuje budowę oraz tryb życia polipa i meduzy
  - rozpoznaje wybrane gatunki parzydełkowców
  - charakteryzuje znaczenie płazińców
  - wyjaśnia:
- na czym polega „choroba brudnych rąk”
- rolę siodełka u dżdżownicy
- czym jest oskórek
- że budowa skóry ssaków ma związek z utrzymywaniem przez nie stałocieplności
  - przedstawia kryteria podziału stawonogów na skorupiaki, owady i pajęczaki
  - opisuje:
- funkcje odnóży stawonogów
- strategie zdobywania pokarmu przez ryby

- nazywa poszczególne części ciała u raka stawowego
- na podstawie charakterystycznych cech budowy przyporządkowuje:
- wskazany organizm do ryb, płazów, gadów ptaków i ssaków
  - charakteryzuje:
    - przystosowania płazów do życia w wodzie i na lądzie
    - przystosowania gadów do życia na lądzie
    - sposoby zdobywania pokarmu przez gady
      - rozpoznaje:
        - płazy ogoniaste, bezogonowe i beznogie
        - zęby ssaków i wyjaśnia ich funkcje

Ocenę bardzo dobrą otrzymuje uczeń, który po zrealizowaniu materiału opanował wiadomości i umiejętności wymagane na ocenę dobrą oraz samodzielnie

- samodzielnie przeprowadza obserwację mikroskopową tkanek zwierzęcych i rysuje obrazy widziane pod mikroskopem
- charakteryzuje:
  - bezkręgowce i kręgowce
  - pokrycie ciała bezkręgowców i kręgowców
  - budowę poszczególnych tkanek zwierzęcych
  - rolę poszczególnych składników morfotycznych krwi
  - wskazane czynności życiowe płazińców, parzydełkowców
  - objawy chorób wywołanych przez nicienie
  - wskazane czynności życiowe pierścienic, stawonogów
  - odnóża pajęczaków
  - płazy ogoniaste, bezogonowe i beznogie
  - opiekę nad potomstwem u ssaków
  - gady występujące w Polsce
    - podaje przykłady szkieletów bezkręgowców
    - rozpoznaje:
      - rodzaje tkanek zwierzęcych
      - charakterystyczne elementy obserwowanej tkanki
        - omawia:
          - budowę i sposób funkcjonowania tkanki mięśniowej
          - właściwości i funkcje tkanki kostnej, chrzęstnej i tłuszczowej
          - sposoby zapobiegania zarażeniu się tasiemcem
          - znaczenie profilaktyki
          - cechy umożliwiające rozpoznanie skorupiaków, owadów i pajęczaków
          - sposoby odżywiania się pajęczaków
          - cykl rozwojowy żaby i wykazuje jego związek z życiem w wodzie i na lądzie
          - przebieg wymiany gazowej u gadów
            - opisuje
              - rolę parzydełkowców, pierścienic, stawonogów, mięczaków w przyrodzie i gospodarce człowieka
    - przystosowania ssaków do różnych środowisk życia
      - wymienia cechy adaptacyjne wskazanej grupy stawonogów
      - wyjaśnia:
        - czym jest oko złożone
        - na czym polega zmienność

- przyczyny wymierania gadów i podaje sposoby zapobiegania zmniejszaniu się ich populacji
  - przedstawia różnorodność budowy ciała stawonogów oraz ich trybu życia, wykazując jednocześnie ich cechy wspólne
  - wykazuje:
- związek między budową skorupiaków a środowiskiem ich życia
- związek między budową odnóży owadów a środowiskiem ich życia
- różnice w budowie ślimaków, małży i głowonogów
- związek między wymianą gazową a umiejętnością latania ptaków
- związek między wielkością i kształtem dziobów ptaków a rodzajem spożywanego przez nie pokarmu
  - analizuje budowę piór ptaków w związku z pełnioną przez nie funkcją
  - identyfikuje wytwory skóry ssaków

Ocenę celującą otrzymuje uczeń, który po zrealizowaniu materiału opanował wiadomości i umiejętności wymagane na ocenę bardzo dobrą oraz samodzielnie:

- samodzielnie przeprowadza obserwację mikroskopową tkanek zwierzęcych
- rozpoznaje oraz opisuje elementy tkanki widziane pod mikroskopem
- prezentuje stopniowo komplikującą się budowę ciała zwierząt
- na podstawie opisu przyporządkowuje zwierzę do odpowiedniej grupy systematycznej
- na podstawie ilustracji analizuje budowę tkanek zwierzęcych
- wykazuje związek:
  - między budową tkanek zwierzęcych a pełnionymi przez nie funkcjami
  - budową elementów krwi a pełnionymi przez nie funkcjami
  - budową parzydełkowców a środowiskiem ich życia
  - między budową ryb a miejscem ich bytowania
  - między trybem życia płazów a ich zmiennocieplnością
  - między sposobem rozmnażania gadów a środowiskiem ich życia
  - między stałocieplnością ptaków a środowiskiem i trybem ich życia
    - wykonuje model:
      - wybranej tkanki zwierzęcej
      - parzydełkowca
        - wykonuje mapę mentalną dotyczącą związku między budową poszczególnych tkanek zwierzęcych a pełnionymi przez nie funkcjami
        - przedstawia tabelę, w której porównuje:
          - polipa z meduzą
          - trzy grupy mięczaków
            - analizuje:
              - możliwości zakażenia się chorobami wywoływanymi przez płazińce, nicienie
              - cechy adaptacyjne stawonogów, umożliwiające im opanowanie różnych środowisk
              - budowę narządów gębowych owadów i wykazuje jej związek z pobieranym pokarmem
              - elementy budowy zewnętrznej pajęczaków i wykazuje ich przystosowania do środowiska życia
              - pokrycie ciała gadów w kontekście ochrony przed utratą wody

- związek między wymianą gazową ssaków a zróżnicowanymi środowiskami ich występowania i ich życiową aktywnością
- funkcje skóry w aspekcie różnorodności siedlisk zajmowanych przez ssaki
- zagrożenia ssaków i wskazuje sposoby ich ochrony
  - ocenia znaczenie:
    - płazińców, nicieni, pierścienic, pajęczaków w przyrodzie i dla człowieka
    - płazów, gadów w przyrodzie i dla człowieka
      - przygotowuje prezentację multimedialną na temat chorób wywoływanych przez nicienie
      - omawia przystosowania ryb w budowie zewnętrznej i czynnościach życiowych do życia w wodzie
      - wyjaśnia, w jaki sposób przebiega wymiana gazowa u płazów, wykazując związek z ich życiem w dwóch środowiskach
- wykonuje portfolio lub prezentację multimedialną na temat płazów, gadów żyjących w Polsce
- rozpoznaje gatunki ptaków zamieszkujących najbliższą okolicę
- korzysta z klucza do oznaczania popularnych gatunków ptaków
- wykazuje przynależność człowieka do ssaków

Matematyka

Wymagania edukacyjne na poszczególne oceny z matematyki (na podstawie planu wynikowego do programu Matematyka z plusem GWO)

Dział programowy	Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna (oprócz wiadomości i umiejętności na ocenę dopuszczającą)	Ocena dobra (oprócz wiadomości i umiejętności na ocenę dostateczną)	Ocena bardzo dobra (oprócz wiadomości i umiejętności na ocenę dobrą)	Ocena celująca (oprócz wiadomości i umiejętności na ocenę bardzo dobrą)
Uczeń					
Liczby naturalne i ułamki	<ul style="list-style-type: none"> • zna nazwy działań : suma , różnica , iloczyn, iloraz • mnoży i dzieli ułamki dziesiętne przez 10, 100, 1000, . . • zna kolejność wykonywania działań • zna pojęcie potęgi i jej związek z iloczynem • zaznacza i odczytuje na osi liczbowej liczbę naturalną • pamięciowo dodaje i odejmuje ułamki dziesiętne o jednakowej liczbie cyfr po przecinku , dwucyfrowe liczby naturalne • mnoży i dzieli w pamięci ułamki dziesiętne • mnoży i dzieli w pamięci ułamki dziesiętne w ramach tabliczki mnożenia • oblicza kwadrat i sześcian: <ul style="list-style-type: none"> – liczby naturalnej – ułamka dziesiętnego (proste przykłady) • zna algorytmy czterech działań pisemnych • pisemnie wykonuje każde z czterech działań na liczbach naturalnych, a także ułamkach dziesiętnych (proste przykłady) • skraca i rozszerza ułamki zwykłe • wskazuje ułamki nieskracalne • przedstawia ułamek zwykły jako iloraz dwóch liczb naturalnych i odwrotnie • zapisuje w postaci ułamka część całości • zamienia liczby mieszane na ułamek 	<ul style="list-style-type: none"> • zaznacza i odczytuje na osi liczbowej ułamek dziesiętny • pamięciowo dodaje i odejmuje ułamki dziesiętne różniące się liczbą cyfr po przecinku , wielocyfrowe liczby naturalne • mnoży i dzieli w pamięci ułamki dziesiętne • wykraczające poza tabliczkę mnożenia • mnoży i dzieli w pamięci dwucyfrowe i wielocyfrowe (proste przykłady) liczby naturalne • oblicza kwadrat i sześcian ułamka dziesiętnego • tworzy proste wyrażenia arytmetyczne na podstawie treści typowych zadań i oblicza wartości tych wyrażen • pisemnie wykonuje każde z czterech działań na ułamkach dziesiętnych • uzupełnia brakujący licznik lub mianownik w równościach ułamków zwykłych • wykonuje każde z czterech działań na ułamkach zwykłych • podnosi do kwadratu i sześcianu ułamki właściwe 	<ul style="list-style-type: none"> • oblicza wartość wyrażenia arytmetycznego zawierającego -działania na liczbach naturalnych i ułamkach dziesiętnych -4 działania oraz potęgowanie ułamków zwykłych -4 działania na liczbach wymiernych dodatnich (proste przykłady) • szacuje wartości wyrażen arytmetycznych • tworzy wyrażenia arytmetyczne na podstawie treści zadań i obliczać wartości tych wyrażen • uzupełniać brakujące liczby w wyrażeniu arytmetycznym, tak by otrzymać ustalony wynik (proste przykłady) • podnosi do kwadratu i sześcianu liczby mieszane • oblicza ułamek z ułamka lub liczby mieszanej • rozwiązuje typowe zadanie tekstowe z zastosowaniem działań na liczbach naturalnych, ułamkach dziesiętnych oraz ułamkach zwykłych • rozwiązuje typowe zadania tekstowe związane z działaniami na liczbach naturalnych , ułamkach zwykłych i dziesiętnych • określa kolejną cyfrę rozwinięcia dziesiętnego na podstawie jego skróconego zapisu 	<ul style="list-style-type: none"> • umie tworzyć wyrażenia arytmetyczne na podstawie treści zadań i obliczać wartości tych wyrażen • uzupełnia brakujące liczby w wyrażeniu arytmetycznym, tak by otrzymać ustalony wynik • rozwiązuje zadanie tekstowe z zastosowaniem działań na liczbach naturalnych, ułamkach dziesiętnych, ułamkach zwykłych • oblicza wartość ułamka piętrowego • oblicza wartość wyrażenia arytmetycznego zawierającego działania na liczbach wymiernych dodatnich • podaje warunek konieczny zamiany ułamka zwykłego na ułamek dziesiętny skończony • określa rodzaj rozwinięcia dziesiętnego ułamka • rozwiązuje nietypowe zadanie tekstowe związane z rozwinięciami dziesiętnymi ułamków zwykłych 	<ul style="list-style-type: none"> • rozwiązuje nietypowe zadanie tekstowe z zastosowaniem działań na liczbach naturalnych i ułamkach dziesiętnych, ułamkach zwykłych • rozwiązuje nietypowe zadanie tekstowe związane z rozwinięciami dziesiętnymi ułamków zwykłych

	<p>niewłaściwy i odwrotnie</p> <ul style="list-style-type: none"> • zna algorytmy 4 działań na ułamkach zwykłych • zaznacza i odczytuje ułamek na osi liczbowej (proste przykłady) • uzupełnia brakujący licznik lub mianownik w równościach ułamków zwykłych (proste przykłady) • umie dodawać, odejmować, mnożyć i dzielić ułamki zwykłe (proste przykłady) • zamienia ułamek zwykły na ułamek dziesiętny i odwrotnie (proste przykłady) • zaznacza i odczytuje ułamki zwykłe i dziesiętne na osi liczbowej (proste przykłady) 	<ul style="list-style-type: none"> • oblicza ułamek z liczby naturalnej • rozwiązuje proste zadanie tekstowe z zastosowaniem działań na ułamkach zwykłych • zamieni ułamek zwykły na ułamek dziesiętny i odwrotnie • porównuje ułamek zwykły z ułamkiem dziesiętnym • porządkuje ułamki • zaznacza i odczytuje ułamki zwykłe i dziesiętne na osi liczbowej • oblicza wartość wyrażenia arytmetycznego zawierającego 4 działania na liczbach wymiernych dodatnich (proste przykłady) • zamienia ułamek zwykły na ułamek dziesiętny metodą dzielenia licznika przez mianownik • zna pojęcie rozwinięcia dziesiętnego skończonego i rozwinięcia dziesiętnego nieskończonego okresowego • podaje rozwinięcie dziesiętne ułamka zwykłego • zapisuje w skróconej postaci rozwinięcie dziesiętne ułamka zwykłego 	<ul style="list-style-type: none"> • porównuje rozwinięcia dziesiętne liczb zapisanych w skróconej postaci • porównać (porządkuje) liczby wymierne dodatnie 		
--	--	--	---	--	--

<p>Figury na płaszczyźnie</p>	<ul style="list-style-type: none"> • rozpoznaje podstawowe figury: prosta, półprosta, odcinek, koło i okrąg • umie narysować za pomocą ekiejki i linijki proste i odcinki prostopadłe oraz proste i odcinki równoległe • wskazuje poszczególne elementy w okręgu i w kole • kreśli koło i okrąg o danym promieniu lub średnicy • wymienia rodzaje trójkątów • nazywa boki w trójkącie równoramiennym • nazywa czworokąt • zna własności czworokątów • rysuje przekątną w wielokącie, • zna zależność między liczbą boków, 	<ul style="list-style-type: none"> • zna definicje odcinków prostopadłych i odcinków równoległych • rysuje za pomocą ekiejki i linijki proste równoległe o danej odległości od siebie • rozwiązuje proste zadania tekstowe związane z kołem, okręgiem i innymi figurami • zna zależność między bokami w trójkącie równoramiennym • obliczyć długość boku trójkąta równobocznego, znając jego obwód • obliczyć długość boku trójkąta, znając długość obwodu i długości dwóch pozostałych boków • klasyfikuje czworokąty • rozwiązuje proste zadanie tekstowe związane z obwodem czworokąta 	<ul style="list-style-type: none"> • rozwiązuje zadania tekstowe związane z kołem, okręgiem i innymi figurami • rozwiązuje zadanie tekstowe związane z obwodem czworokąta • rozpoznaje na rysunku i po mierze kąty wklęsłe i wypukłe • rozpoznaje kąty odpowiadające, naprzemianległe • rysuje kąt wklęsły o określonej mierze • oblicza brakujące miary kątów odpowiadających, naprzemianległych • oblicza brakujące miary kątów trójkąta lub czworokąta na rysunku z wykorzystaniem miar kątów przyległych, wierzchołkowych, naprzemianległych, odpowiadających oraz własności trójkątów lub czworokątów • konstruuje równoległobok, znając 	<ul style="list-style-type: none"> • rozwiązuje nietypowe zadania tekstowe związane z kołem, okręgiem i innymi figurami • rozwiązuje nietypowe zadanie tekstowe związane z obwodem trójkąta, czworokąta lub innego wielokąta • rozwiązuje zadanie związane z zegarem • określa miarę kąta przyległego, wierzchołkowego, odpowiadającego, naprzemianległego na podstawie rysunku lub treści zadania) • oblicza brakujące miary kątów trójkąta z wykorzystaniem miar kątów przyległych, wierzchołkowych, naprzemianległych, odpowiadających oraz sumy miar kątów wewnętrznych trójkąta • oblicza brakujące miary kątów 	<ul style="list-style-type: none"> • rozwiązuje nietypowe zadania tekstowe związane z kołem, okręgiem i innymi figurami • rozwiązuje nietypowe zadanie tekstowe związane z obwodem trójkąta, czworokąta lub innego wielokąta
--------------------------------------	--	---	---	--	--

	<p>wierzchołków i kątów w wielokącie</p> <ul style="list-style-type: none"> • rysuje poszczególne rodzaje trójkątów • oblicza obwód trójkąta, czworokąta • wskazuje na rysunku wielokąt o określonych cechach • rysuje czworokąt, mając informacje o bokach • wskazuje wierzchołek i ramiona kąta • rozpoznaje na rysunku i po mierze kąty <ul style="list-style-type: none"> – prosty, ostry, rozwarty • rozpoznaje kąty przyległe, wierzchołkowe <ul style="list-style-type: none"> – • zna zapis symboliczny kąta i jego miary • mierzy kąt • rysuje kąt wypukły o określonej mierze • zna sumę miar kątów wewnętrznych trójkąta i czworokąta • oblicza trzeci z kątów trójkąta, gdy podane są dwa z nich • oblicza brakującą miarę kąta czworokątów • oblicza brakującą miarę kątów w równoległobokach, gdy zna miarę jednego z kątów • konstruuje odcinek jako sumę odcinków 	<ul style="list-style-type: none"> • rysuje czworokąt, mając informacje o przekątnych • rozpoznaje na rysunku i po mierze kąty - pełny, półpełny • obliczyć brakujące miary kątów przyległych, wierzchołkowych • zna miary kątów w trójkącie równobocznym i zależność między kątami w trójkącie równoramiennym • zna zależność między kątami w równoległoboku, trapezie • oblicza brakujące miary kątów trójkąta • oblicza brakujące miary kątów czworokątów • posługując się cyrklem porównuje długości odcinków • konstruuje odcinek jako: <ul style="list-style-type: none"> – sumę odcinków – różnicę odcinków • wykorzystuje przenoszenie odcinków w prostych zadaniach konstrukcyjnych • zna warunek zbudowania trójkąta – nierówność trójkąta • konstruuje trójkąt o danych trzech bokach 	<p>dwa boki i przekątną</p> <ul style="list-style-type: none"> • sprawdza, czy z odcinków o danych długościach można zbudować trójkąt • rozwiązać zadanie konstrukcyjne związane z konstrukcją trójkąta o danych bokach 	<p>czworokąta na rysunku z wykorzystaniem miar kątów przyległych, wierzchołkowych, naprzemianległych, odpowiadających oraz własności czworokątów</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozwiązać zadanie tekstowe związane z miarami kątów w trójkątach i czworokątach 	
<p>Liczby na co dzień</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Wymienia jednostki czasu i zna zależności między nimi • oblicza upływ czasu między wydarzeniami • porządkuje wydarzenia w kolejności chronologicznej • zamienia jednostki czasu (proste przykłady) • wymienia jednostki długości i masy • zamienia jednostki długości i masy (proste przykłady) • wykonuje obliczenia dotyczące długości • wykonuje obliczenia dotyczące masy • zamienia skalę liczbową na skalę mianowaną 	<ul style="list-style-type: none"> • zamienia jednostki czasu • oblicza upływ czasu między wydarzeniami • zna zasady dotyczące lat przestępnych • podaje przykładowe lata przestępne • wyraża w różnych jednostkach ten sam upływ czasu • rozwiązuje proste zadanie tekstowe związane z kalendarzem i czasem • zamienia jednostki długości i masy • wyraża w różnych jednostkach te same masy (proste przykłady) • wyraża w różnych jednostkach te same długości (proste przykłady) • porządkuje wielkości podane w 	<ul style="list-style-type: none"> • rozwiązuje zadanie tekstowe związane z kalendarzem i czasem • wyraża w różnych jednostkach te same masy • wyraża w różnych jednostkach te same długości • porządkuje wielkości podane w różnych jednostkach • szacuje długości i masy • rozwiązuje zadanie tekstowe związane z jednostkami długości i masy • rozwiązuje zadanie tekstowe związane ze skalą • oblicza skalę mapy, gdy dane są długości odpowiednich odcinków na mapie i w terenie • zaokrągla ułamek dziesiętny do danego rzędu 	<ul style="list-style-type: none"> • rozwiązuje nietypowe zadanie tekstowe związane z kalendarzem i czasem • rozwiązuje nietypowe zadanie tekstowe związane z jednostkami długości i masy • rozwiązuje nietypowe zadanie tekstowe związane ze skalą • określa, ile jest liczb o podanym zaokrągleniu, spełniających dane warunki • odpowiada na pytanie dotyczące znalezionych danych • przedstawia dane w postaci wykresu • dopasowuje wykres do opisu sytuacji 	<ul style="list-style-type: none"> • rozwiązuje nietypowe zadanie tekstowe związane z kalendarzem i czasem • rozwiązuje nietypowe zadanie tekstowe związane z jednostkami długości i masy • rozwiązuje nietypowe zadanie tekstowe związane ze skalą • zna pojęcie przybliżenia z niedomiarem i nadmiarem • rozwiązuje nietypowe zadanie tekstowe, w którym potrzebne informacje należy odczytać z tabeli lub mapy

	<ul style="list-style-type: none"> • oblicza długości odcinków w skali lub w rzeczywistości (proste przykłady) • odczytuje dane z mapy lub planu • zna funkcje podstawowych klawiszy kalkulatora • wykonuje obliczenia za pomocą kalkulatora • odczytuje dane z: <ul style="list-style-type: none"> – tabeli – planu – mapy – diagramu • przedstawia dane w postaci diagramu • przedstawia dane w postaci słupkowego, prostego schematu • odczytuje dane z wykresu • odpowiada na proste pytanie dotyczące dotychczas znalezionych danych 	<p>różnych jednostkach (proste przykłady)</p> <ul style="list-style-type: none"> • szacuje długości i masy • rozwiązuje proste zadanie tekstowe związane z jednostkami długości i masy • oblicza długości odcinków w skali lub w rzeczywistości • odczytuje dane z mapy lub planu • rozwiązuje proste zadanie tekstowe związane ze skalą • zna zasady zaokrąglania liczb oraz symbol przybliżenia • zaokrągla liczbę naturalną do danego rzędu • sprawdza, czy kalkulator zachowuje kolejność działań • wykorzystuje kalkulator do rozwiązania zadanie tekstowego • rozwiązuje zadanie, odczytując dane z tabeli i korzystając z kalkulatora • przedstawia dane w postaci wykresu • porównuje informacje odczytane z dwóch wykresów • odpowiada na pytanie dotyczące znalezionych danych i interpretuje odczytane dane 	<ul style="list-style-type: none"> • zaokrągla liczbę zaznaczoną na osi liczbowej • wskazuje liczby o podanym zaokrągleniu • zaokrągla liczbę po zamianie jednostek • zna funkcje klawiszy pamięci kalkulatora • porównuje informacje odczytane z dwóch wykresów 		
<p>Prędkość, droga, czas</p>	<ul style="list-style-type: none"> • na podstawie podanej prędkości wyznacza długość drogi przebytej w jednostce czasu • oblicza drogę, znając stałą prędkość i czas (proste przykłady) • wymienia jednostki prędkości • porównuje prędkości dwóch ciał, które przebyły jednakowe drogi w różnych czasach • oblicza prędkość w ruchu jednostajnym, znając drogę i czas (proste przykłady) 	<ul style="list-style-type: none"> • oblicza drogę, znając stałą prędkość i czas • rozwiązuje proste zadanie tekstowe związane z obliczaniem drogi • oblicza prędkość w ruchu jednostajnym, znając drogę i czas • zna algorytm zamiany jednostek prędkości • zna algorytm zamiany jednostek prędkości • zamienia jednostki prędkości (proste przykłady) • porównuje prędkości wyrażane w różnych jednostkach (proste przykłady) • rozwiązuje proste zadanie tekstowe związane z obliczaniem prędkości • oblicza czas w ruchu jednostajnym, znając drogę i prędkość • odczytuje z wykresu zależności 	<ul style="list-style-type: none"> • zamienia jednostki prędkości • porównuje prędkości wyrażane w różnych jednostkach • rozwiązuje zadanie tekstowe typu prędkość – droga – czas 	<ul style="list-style-type: none"> • rozwiązuje nietypowe zadanie tekstowe związane z obliczaniem drogi, prędkości lub czasu 	<ul style="list-style-type: none"> • rozwiązuje nietypowe zadanie tekstowe związane z obliczaniem drogi, prędkości lub czasu

		drogi od czasu lub prędkości od czasu potrzebne dane • obliczyć prędkość na podstawie wykresu zależności drogi od czasu			
Pola wielokątów	<ul style="list-style-type: none"> •Zna wzory na pole trójkąta, prostokąta, kwadratu, równoległoboku, rombu i trapezu • oblicza pole prostokąta, kwadratu • oblicza bok prostokąta, znając jego pole i długość drugiego boku • oblicza pole równoległoboku o danej wysokości i podstawie • oblicza pole rombu o danych przekątnych • oblicza pole narysowanego równoległoboku • oblicza pole trójkąta o danej wysokości i podstawie • oblicza pole narysowanego trójkąta • oblicza pole trapezu, mając dane długości podstaw i wysokość • oblicza pole narysowanego trapezu, gdy narysowana jest w nim wysokość 	<ul style="list-style-type: none"> • oblicza pole kwadratu o danym obwodzie i odwrotnie • zamienia jednostki pola • rysuje wysokość równoległoboku do wskazanego boku • rysuje równoległobok o danym polu • oblicza długość podstawy równoległoboku, znając jego pole i wysokość opuszczoną na tę podstawę • oblicza wysokość równoległoboku, znając jego pole i długość podstawy, na którą opuszczona jest ta wysokość • rozwiązuje proste zadanie tekstowe związane z polem równoległoboku i rombu • rysuje wysokość trójkąta do wskazanego boku • rysuje trójkąt o danym polu (proste przykłady) • rozwiązuje proste zadanie tekstowe związane z polem trójkąta • rysuje wysokość trapezu • oblicza pole narysowanego trapezu • rozwiązuje proste zadanie tekstowe związane z polem prostokąta, kwadratu, równoległoboku, rombu trójkąta lub trapezu 	<ul style="list-style-type: none"> • oblicza pole figury jako sumę lub różnicę pól prostokątów • rysuje równoległobok o polu równym polu danego czworokąta • oblicza długość przekątnej rombu, znając jego pole i długość drugiej przekątnej • rysuje trójkąt o danym polu • oblicza wysokości trójkąta, znając długość podstawy, na którą opuszczona jest ta wysokość i pole trójkąta • oblicza długość podstawy trójkąta, znając wysokość i pole trójkąta • rozwiązuje zadanie tekstowe związane z polem prostokąta, kwadratu, równoległoboku, rombu trójkąta lub trapezu 	<ul style="list-style-type: none"> • dzieli trójkąt na części o równych polach • rysuje trójkąt o polu równym polu danego czworokąta • dzieli trapez na części o równych polach • oblicza pole figury jako sumę lub różnicę pól znanych wielokątów • rozwiązuje nietypowe zadanie tekstowe związane z polem prostokąta, kwadratu, równoległoboku, rombu trójkąta lub trapezu 	<ul style="list-style-type: none"> • rozwiązuje nietypowe zadanie tekstowe związane z polem poznanych wielokątów
Procenty	<ul style="list-style-type: none"> • zna pojęcie procentu • określa w procentach, jaką część figury zacięniowano • opisuje w procentach części skończonych zbiorów • zapisuje ułamek o mianowniku 100 w postaci procentu • zamienia ułamek na procent i procent na ułamek w stopniu trudności 50%, 25%, 75%, 10%, 20% 	<ul style="list-style-type: none"> • zamienia ułamek na procent i procent na ułamek • wyraża informacje podane za pomocą procentów w ułamkach i odwrotnie • porównuje dwie liczby, z których jedna jest zapisana w postaci procentu • opisuje w procentach części skończonych zbiorów • określa, jakim procentem jednej liczby jest druga (proste przykłady) 	<ul style="list-style-type: none"> • określa, jakim procentem jednej liczby jest druga • rozwiązuje typowe zadanie tekstowe związane z : -pojęciem procentu - określeniem, jakim procentem jednej liczby jest druga - obliczaniem procentu danej liczby - obliczaniem liczby na podstawie danego jej procentu - podwyżkami i obniżkami o dany procent • wyraża podwyżki i obniżki o dany 	<ul style="list-style-type: none"> • rozwiązuje nietypowe zadanie tekstowe związane z : -ułamkami i procentami - określeniem, jakim procentem jednej liczby jest druga - obliczaniem procentu danej liczby - obliczaniem liczby na podstawie danego jej procentu - podwyżkami i obniżkami o dany procent • porównuje dane z dwóch diagramów i odpowiada na pytania dotyczące znalezionych danych 	<ul style="list-style-type: none"> • rozwiązuje nietypowe zadanie tekstowe związane z określeniem,

	<ul style="list-style-type: none"> • oblicza procent liczby naturalnej w stopniu trudności 50%, 20%, 10%, • odczytuje dane z diagramu • odpowiada na proste pytania dotyczące znalezionych danych • przedstawia dane w postaci diagramu słupkowego 	<ul style="list-style-type: none"> • odczytuje dane z diagramu i odpowiada na pytanie dotyczące znalezionych danych • gromadzi i porządkuje zebrane dane • zna algorytm obliczania ułamka liczby • oblicza procent liczby naturalnej • wykorzystuje dane z diagramów do obliczania procentu liczby • oblicza liczbę na podstawie danego jej procentu • oblicza liczbę większą o dany procent • oblicza liczbę mniejszą o dany procent • rozwiązuje proste zadanie tekstowe związane z <ul style="list-style-type: none"> -procentami - określeniem, jakim procentem jednej liczby jest druga - obliczaniem procentu danej liczby -podwyżkami i obniżkami o dany procent 	<p>procent w postaci procentu początkowej liczby</p>		<p>jakim procentem jednej liczby jest druga</p>
Liczby dodatnie i ujemne	<ul style="list-style-type: none"> • Podaje przykłady liczb ujemnych • Podaje przykłady liczb przeciwnych • zaznacza i odczytuje liczbę całkowitą • ujemną na osi liczbowej • wymienia kilka liczb większych lub mniejszych od danej liczby całkowitej • zaznacza liczby przeciwne na osi liczbowej • zna zasadę dodawania liczb o jednakowych znakach • zna zasadę dodawania liczb o różnych znakach • oblicza sumę i różnicę liczb całkowitych (proste przykłady) • powiększa lub pomniejsza liczbę całkowitą o daną liczbę • ustala znak iloczynu i ilorazu • oblicza iloczyn i iloraz liczb całkowitych 	<ul style="list-style-type: none"> • zna pojęcie wartości bezwzględnej • zaznacza i odczytuje liczbę całkowitą • ujemną na osi liczbowej • wymienia kilka liczb większych lub mniejszych od danej • porównuje liczby wymierne • porządkuje liczby wymierne • oblicza wartość bezwzględną liczby • zna zasadę zastępowania odejmowania • dodawaniem liczb przeciwnej • oblicza sumę i różnicę liczb całkowitych • korzysta z przemienności i łączności dodawania • oblicza kwadrat i sześcian liczb całkowitych • ustala znak iloczynu i ilorazu kilku liczb wymiernych • oblicza wartość prostego wyrażenia arytmetycznego zawierającego 4 działania na liczbach całkowitych 	<ul style="list-style-type: none"> • podaje ile liczb całkowitych spełnia podany warunek • oblicza wartości wyrażeń arytmetycznych zawierających wartość bezwzględną liczby • oblicza sumę i różnicę liczb wymiernych (R) • oblicza sumę wielomianową • oblicza wartość wyrażenia arytmetycznego zawierającego 4 działania na liczbach całkowitych • rozwiązać zadanie tekstowe związane z dodawaniem i odejmowaniem liczb całkowitych (różnica temperatur, różnica wysokości) • uzupełnia brakujące składniki, odjemną lub odjemnik w działaniu • określa znak potęgi liczby wymiernej 	<ul style="list-style-type: none"> • rozwiązuje nietypowe zadanie związane z : <ul style="list-style-type: none"> -liczbami dodatnimi i ujemnymi -dodawaniem i odejmowaniem liczb wymiernych -mnożeniem i dzieleniem liczb całkowitych -rozwiązuje zadanie związane z wartością bezwzględną • porównuje sumy i różnice liczb całkowitych • oblicza wartość wyrażenia arytmetycznego zawierającego 4 działania na liczbach całkowitych • uzupełnia w wyrażeniu arytmetycznym brakujące liczby lub znaki działań, tak by otrzymać ustalony wynik 	<ul style="list-style-type: none"> • rozwiązuje nietypowe zadanie związane z : <ul style="list-style-type: none"> -liczbami dodatnimi i ujemnymi -dodawaniem i odejmowaniem liczb wymiernych -mnożeniem i dzieleniem liczb całkowitych • rozwiązuje zadanie związane z wartością bezwzględną
Wyrażenia algebraiczne i równania	<ul style="list-style-type: none"> • zna zasady tworzenia wyrażeń algebraicznych • zna pojęcia: suma, różnica, iloczyn, iloraz, kwadrat nieznanymi wielkościami liczbowymi 	<ul style="list-style-type: none"> • zapisuje w postaci wyrażenia algebraicznego informacje osadzone w kontekście praktycznym z zadaną niewiadomą • stosuje oznaczenia literowe 	<ul style="list-style-type: none"> • rozwiązuje proste zadanie tekstowe związane z obliczaniem wartości wyrażeń • podaje przykład wyrażenia algebraicznego przyjmującego określoną wartość dla danych 	<ul style="list-style-type: none"> • buduje wyrażenie algebraiczne • rozwiązuje zadanie tekstowe związane z : <ul style="list-style-type: none"> -budowaniem wyrażeń algebraicznych -obliczaniem wartości wyrażeń -obliczaniem wartości wyrażeń 	<ul style="list-style-type: none"> • rozwiązuje zadanie tekstowe związane z : <ul style="list-style-type: none"> -budowaniem wyrażeń algebraicznych -obliczaniem wartości wyrażeń -prostymi przekształceniami

	<ul style="list-style-type: none"> • zapisuje w postaci wyrażenia algebraicznego informacje osadzone w kontekście praktycznym z zadaną niewiadomą (proste przykłady) • oblicza wartość liczbową prostego wyrażenia bez jego przekształcenia • zapisuje w postaci równania informacje osadzone w kontekście praktycznym z zadaną niewiadomą (proste przykłady) • zapisuje proste zadanie w postaci równania • zna pojęcie rozwiązania równania i pojęcie liczby spełniającej równanie • odgaduje rozwiązanie równania • podaje rozwiązanie prostego równania • sprawdza, czy liczba spełnia równanie • rozwiązuje proste równanie przez dopełnienie lub wykonanie działania odwrotnego • sprawdza poprawność rozwiązania równania 	<p>nieznanymi wielkościami liczbowymi</p> <ul style="list-style-type: none"> • buduje wyrażenie algebraiczne na podstawie opisu lub rysunku • oblicza wartość liczbową wyrażenia bez jego przekształcenia • zapisuje krócej wyrażenia algebraiczne będące sumą lub różnicą jednomianów • zapisuje krócej wyrażenia algebraiczne będące iloczynem lub ilorazem jednomianu i liczby wymiernej • oblicza wartość liczbową wyrażenia po jego przekształceniu • zapisuje w postaci równania informacje osadzone w kontekście praktycznym z zadaną niewiadomą • doprowadza równanie do prostszej postaci • znajduje rozwiązywanie równania metodą równań równoważnych • zapisuje zadanie tekstowe za pomocą równania i rozwiązuje je • sprawdza poprawność rozwiązania zadania 	<p>wartości występujących w nim niewiadomych</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozwiązuje zadanie tekstowe związane z prostymi przekształceniami algebraicznymi • uzupełnia równanie, tak aby spełniała je podana liczba • zna i rozumie metodę równań równoważnych • rozwiązuje równanie z przekształcaniem wyrażań 	<ul style="list-style-type: none"> - prostymi przekształceniami algebraicznymi • wskazuje równanie, które nie ma rozwiązania • zapisuje zadanie tekstowe za pomocą równania i odgaduje jego rozwiązanie 	<p>algebraicznymi</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozwiązuje nietypowe zadanie tekstowe za pomocą równania
--	--	--	---	--	--

<p>Figury przestrzenne</p>	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje i nazywa graniastosłup, ostrosłup, walec, stożek, kulę wśród innych brył • wskazuje na modelach pojęcia charakteryzujące bryłę • wskazuje w otoczeniu przedmioty przypominające kształtem walec, stożek, kulę • wskazuje w prostopadłościanie ściany i krawędzie prostopadłe lub równoległe do danej • wskazuje w prostopadłościanie krawędzie o jednakowej długości • oblicza sumę krawędzi prostopadłościanu 	<ul style="list-style-type: none"> • określa rodzaj bryły na podstawie jej rzutu • rozwiązuje zadanie tekstowe nawiązujące do elementów budowy danej bryły • określa liczbę ścian, wierzchołków, krawędzi danego graniastosłupa • wskazuje w graniastosłupie ściany i krawędzie prostopadłe lub równoległe • zna wzór na obliczanie pola powierzchni graniastosłupa prostego • kreśli siatkę graniastosłupa prostego • oblicza pole powierzchni graniastosłupa prostego • zna zależności pomiędzy jednostkami objętości • wyraża w różnych 	<ul style="list-style-type: none"> • określa cechy bryły powstałej ze sklejenia kilku znanych brył • rozwiązuje zadanie tekstowe dotyczące długości krawędzi prostopadłościanu i sześciianu • rozwiązuje zadanie tekstowe dotyczące pola powierzchni prostopadłościanu złożonego z kilku sześciianów • rozwiązuje zadanie tekstowe z zastosowaniem pól powierzchni graniastosłupów prostych • rozwiązuje zadanie tekstowe związane z objętością graniastosłupa foremngo • rysuje rzut równoległy ostrosłupa • rozwiązuje zadanie tekstowe związane z ostrosłupem 	<ul style="list-style-type: none"> • rozwiązuje nietypowe zadanie tekstowe nawiązujące do elementów budowy danej bryły • rozwiązuje zadanie tekstowe dotyczące budowania sześciianu z różnych siatek • kreśli siatki graniastosłupa prostego powstałego z podziału sześciianu na części • rozwiązuje nietypowe zadanie tekstowe związane z objętością graniastosłupa prostego • rozwiązuje nietypowe zadanie tekstowe związane z ostrosłupem 	<ul style="list-style-type: none"> • rozwiązuje zadanie tekstowe dotyczące cięcia prostopadłościanu i sześciianu • rozwiązać nietypowe zadanie tekstowe z zastosowaniem pól powierzchni graniastosłupów • rozwiązuje nietypowe zadanie tekstowe związane z ostrosłupem
----------------------------	--	--	---	---	---

	<ul style="list-style-type: none"> • i sześcianu • wskazuje siatkę sześcianu i prostopadłościanu na rysunku • kreśli siatkę prostopadłościanu i sześcianu • zna wzór na obliczanie pola powierzchni prostopadłościanu i sześcianu • oblicza pole powierzchni sześcianu • oblicza pole powierzchni prostopadłościanu • zna cechy charakteryzujące graniastosłup prosty • zna nazwy graniastosłupów prostych w zależności od podstawy • wskazuje graniastosłup prosty wśród innych brył • wskazuje w graniastosłupie krawędzie o jednakowej długości • wskazuje rysunki siatek graniastosłupów prostych • zna pojęcie objętości figury • zna jednostki objętości • zna wzór na obliczanie objętości prostopadłościanu i sześcianu • podaje objętość bryły na podstawie liczby sześcianów jednostkowych • oblicza objętość sześcianu o danej krawędzi • oblicza objętość prostopadłościanu o danych krawędziach • oblicza objętość graniastosłupa prostego, którego dane są pole podstawy i wysokość • wymienia cechy charakteryzujące ostrosłup • podaje nazwy ostrosłupów w zależności od podstawy • wskazuje ostrosłup wśród innych brył • wskazuje siatkę ostrosłupa 	<ul style="list-style-type: none"> • jednostkach tę samą objętość • zna wzór na obliczanie objętości graniastosłupa prostego • oblicza objętość graniastosłupa prostego, którego dane są elementy podstawy i wysokość • zamienia jednostki objętości • rozwiązuje proste zadanie tekstowe związane z objętością graniastosłupa • zna wzór na obliczanie pola powierzchni ostrosłupa • określa liczbę poszczególnych ścian, wierzchołków, krawędzi ostrosłupa • oblicza sumę długości krawędzi ostrosłupa • rysuje siatkę ostrosłupa • oblicza pole powierzchni całkowitej ostrosłupa • wskazuje podstawę i ściany boczne na siatce ostrosłupa • rozwiązuje proste zadanie tekstowe związane z ostrosłupem 			
Układ	• zna pojęcie układu współrzędnych	• zna numery poszczególnych ćwiartek	• wyznacza współrzędne czwartego	• rozwiązuje nietypowe zadanie	• rozwiązuje nietypowe zadanie
współrzędnych (tematy nieobowiązkowe)	<ul style="list-style-type: none"> • zna sposób zapisywania współrzędnych punktu • odczytuje współrzędne punktów • zaznacza punkty o danych 	<ul style="list-style-type: none"> • rysuje układ współrzędnych • podaje współrzędne punktów należących do figury • wskazuje, do której ćwiartki układu 	<ul style="list-style-type: none"> • wierzchołka czworokąta, mając dane trzy • podaje współrzędne końców odcinka • o danym położeniu 	<ul style="list-style-type: none"> • tekstowe związane z układem współrzędnych • podaje współrzędne końca odcinka spełniającego dane warunki 	<ul style="list-style-type: none"> • tekstowe związane z układem współrzędnych

	<p>współrzędnych</p> <ul style="list-style-type: none"> • podaje długość odcinka w układzie Współrzędnych • oblicza pole czworokąta w układzie współrzędnych 	<p>należy</p> <ul style="list-style-type: none"> • punkt, gdy dane są jego współrzędne • oblicza pole wielokąta w układzie współrzędnych • rysuje w układzie współrzędnych figurę o danym polu 	<ul style="list-style-type: none"> • podaje odległość punktu o danych współrzędnych od osi układu współrzędnych 	<ul style="list-style-type: none"> • oblicza pole wielokąta w układzie współrzędnych 	
<p>Konstrukcje geometryczne (tematy nieobowiązkowe)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • wyznacza środek odcinka • dzieli odcinek na 4 równe części • konstruuje prostą prostopadłą do danej, przechodzącą przez dany punkt • przenosi kąt • sprawdza równość kątów 	<ul style="list-style-type: none"> • zna pojęcie symetralnej odcinka • rozwiązuje zadanie konstrukcyjne związane z <ul style="list-style-type: none"> - symetralną odcinka - prostą prostopadłą - prostą równoległą - konstrukcją różnych trójkątów • wyznacza środek narysowanego okręgu • konstruuje kąt 90°, 270° • wyznacza środek narysowanego okręgu • konstruuje prostą równoległą do danej, przechodzącą przez dany punkt • konstruuje kąt będący sumą kątów • konstruuje kąt będący różnicą kątów • rozwiązuje zadanie konstrukcyjne związane z przenoszeniem kątów 	<ul style="list-style-type: none"> • rozwiązuje zadanie tekstowe związane z symetralną odcinka • rozwiązuje nietypowe zadanie konstrukcyjne związane z: <ul style="list-style-type: none"> - prostą prostopadłą - z prostą równoległą - przenoszeniem kątów • konstruuje trapez • konstruuje trójkąt o danych dwóch bokach i kącie zawartym między nimi • konstruuje trójkąt, gdy dany jest bok i dwa kąty do niego przyległe 	<ul style="list-style-type: none"> • rozwiązuje nietypowe zadanie nawiązujące do konstruowania różnych trójkątów i czworokątów 	

Informatyka

Wymagania na poszczególne oceny

Wymagania na każdy stopień wyższy niż dopuszczający obejmują również wymagania na wszystkie stopnie niższe.

Wymagania na ocenę celującą obejmują stosowanie przyswojonych informacji i umiejętności w sytuacjach trudnych, złożonych i nietypowych.

Stopień dopuszczający

Uczeń:

- wprowadza do arkusza kalkulacyjnego dane różnego rodzaju,
- zmienia szerokość kolumn arkusza kalkulacyjnego,
- formatuje tekst w arkuszu kalkulacyjnym,
- wykonuje proste obliczenia w arkuszu kalkulacyjnym, wykorzystując formuły,
- wstawia wykres do arkusza kalkulacyjnego,
- tworzy i wysyła wiadomość e-mail,
- komunikuje się ze znajomymi, korzystając z programu Skype,
- umieszcza własne pliki w usłudze OneDrive lub innej chmurze internetowej,
- tworzy foldery w usłudze OneDrive,
- buduje w Scratchu proste skrypty określające początkowy wygląd sceny,
- buduje w Scratchu skrypty określające początkowy wygląd duszków umieszczonych na scenie,
- tworzy w Scratchu zmienne i nadaje im nazwy,
- wykorzystuje blok z napisami „zapytaj” oraz „i czekaj” do wprowadzania danych i nadawania wartości zmiennym,
- tworzy w Scratchu skrypty, korzystając ze strony <https://scratch.mit.edu>,
- tworzy proste obrazy w programie GIMP,
- zmienia ustawienia kontrastu oraz jasności obrazów w programie GIMP.

Stopień dostateczny

Uczeń:

- zmienia kolory komórek arkusza kalkulacyjnego,
- wypełnia kolumnę lub wiersz arkusza kalkulacyjnego serią danych, wykorzystując automatyczne wypełnianie,
- tworzy formuły, korzystając z adresów komórek,
- formatuje wykres wstawiony do arkusza kalkulacyjnego,
- zakłada konto poczty elektronicznej,
- stosuje zasady netykiety podczas korzystania z poczty elektronicznej,
- przestrzega zasad bezpieczeństwa podczas komunikacji w internecie,
- tworzy dokumenty bezpośrednio w usłudze OneDrive,

- tworzy w Scratchu własne tło sceny,
- tworzy w Scratchu własne duszki,
- buduje w Scratchu skrypty zmieniające wygląd duszka po jego kliknięciu,
- buduje w Scratchu skrypty przypisujące wartości zmiennym,
- wykorzystuje bloki z kategorii Wyrażenia do sprawdzania, czy zostały spełnione określone warunki,
- zakłada konto w serwisie społeczności użytkowników Scratcha,
- wykorzystuje warstwy do tworzenia obrazów w programie GIMP,
- dobiera narzędzie zaznaczenia do fragmentu obrazu, który należy zaznaczyć,
- kopiuje i wkleja fragmenty obrazu do różnych warstw.

Stopień dobry

Uczeń:

- dodaje nowe arkusze do skoroszytu,
- kopiuje serie danych do różnych arkuszy w skoroszycie,
- sortuje dane w arkuszu kalkulacyjnym w określonym porządku,
- wykorzystuje formuły SUMA oraz ŚREDNIA do wykonywania obliczeń,
- dodaje lub usuwa elementy wykresu wstawionego do arkusza kalkulacyjnego,
- wysyła wiadomość e-mail do wielu odbiorców, korzystając z opcji Do wiadomości oraz Ukryte do wiadomości,
- korzysta z wyszukiwarki programu Skype,
- dodaje obrazy do dokumentów utworzonych bezpośrednio w usłudze OneDrive,
- buduje w Scratchu skrypty nadające komunikaty,
- buduje w Scratchu skrypty reagujące na komunikaty,
- wykorzystuje blok z napisem „Powtórz” do wielokrotnego wykonania serii poleceń,
- wykorzystuje blok decyzyjny z napisami „jeżeli” i „to” lub „jeżeli”, „to” i „w przeciwnym razie” do wykonywania poleceń w zależności od tego, czy określony warunek został spełniony,
- wykorzystuje bloki z kategorii Wyrażenia do tworzenia rozbudowanych skryptów sprawdzających warunki,
- udostępnia skrypty utworzone w Scratchu w serwisie społeczności użytkowników Scratcha,
- podczas pracy w programie GIMP zmienia ustawienia wykorzystywanych narzędzi,
- wykorzystuje w programie GIMP narzędzie Rozmycie Gaussa, aby zmniejszyć czytelność fragmentu obrazu.

Stopień bardzo dobry

Uczeń:

- zmienia nazwy arkuszy w skoroszycie,
- wyróżnia określone dane w arkuszu kalkulacyjnym, korzystając z Formatowania warunkowego,
- tworzy własny budżet, wykorzystując arkusz kalkulacyjny,
- dobiera typ wstawianego wykresu do rodzaju danych,
- wykorzystuje narzędzie Kontakty do zapisywania często używanych adresów poczty elektronicznej,

- tworzy w Scratchu prostą grę zręcznościową,
- samodzielnie modyfikuje projekty znalezione w serwisie społeczności użytkowników Scratcha,
- dostosowuje stopień krycia warstw obrazów, aby uzyskać określone efekty.

Stopień celujący

Uczeń:

- zmienia kolory kart arkuszy w skoroszycie,
- stosuje Sortowanie niestandardowe, aby posortować dane w arkuszu kalkulacyjnym według większej liczby kryteriów,
- instaluje program Skype na komputerze i loguje się do niego za pomocą utworzonego wcześniej konta,
- udostępnia dokumenty utworzone w usłudze OneDrive koleżankom i kolegom oraz współpracuje z nimi podczas edycji dokumentów,
- buduje w Scratchu skrypty wyszukujące najmniejszą i największą liczbę w danym zbiorze,
- buduje w Scratchu skrypt wyszukujący określoną liczbę w danym zbiorze,
- tworzy w programie GIMP fotomontaże, wykorzystując warstwy.

Wychowanie fizyczne

Podstawą oceny jest wysiłek włożony przez ucznia w wywiązywanie się z obowiązków wynikających ze specyfiki zajęć.

1 Ocena spełnia następujące funkcje:

- a) motywującą – wspierającą rozwój ucznia, motywującą do działania i poprawy.
- b) diagnostyczną – opisującą rozwój umiejętności ucznia, rozpoznającą braki ucznia, które jednocześnie weryfikowałyby stosowane przez nauczyciela metody.
- c) klasyfikującą – oceniającą poziom opanowania wiedzy, umiejętności ruchowych, informującą o osiągnięciach ucznia.

2 Ocena śródroczna i roczna jest wypadkową takich składników jak:

a) Stopień opanowania wymagań programowych:

- Postęp umiejętności ruchowych
- Poziom wiedzy
- Postęp w usprawnianiu

b) Aktywność:

- Zaangażowanie w wykonywanie ćwiczeń i zadań
- Inwencję twórczą
- Aktywny udział w zajęciach i współuczestnictwo w ich organizacji
- Udział w zawodach w różnorodnych rolach
- Udział w zajęciach pozalekcyjnych (SKS, kółka sportowe)

c) Frekwencja –uczestnictwo w zajęciach:

- Spóźnienia
- Nieobecności nieusprawiedliwione
- Nieobecności usprawiedliwione
- Jednostkowe zwolnienia z ćwiczeń
- Ucieczki z zajęć

d) Postawa ucznia:

- Dyscyplina podczas zajęć
- Przestrzeganie zasad bezpieczeństwa podczas lekcji
- Przestrzeganie regulaminu korzystania z obiektów sportowych

- Postawa „fair play” podczas lekcji
- Higiena ciała i stroju
- Współpraca z grupą.

3 Wymagania edukacyjne na poszczególne oceny klasyfikacyjne:

a) Celujący:

- uczeń osiągnął wysoki poziom umiejętności i wiedzy, postęp w usprawnianiu z zakresu wychowania fizycznego,
- aktywnie uczestniczył we wszystkich lekcjach wychowania fizycznego,
- zna przepisy i zasady mini gier sportowych,
- rozumie sens uprawiania ćwiczeń ruchowych ich wpływ na rozwój organizmu,
- wie jak dbać o higienę stroju, estetykę miejsca ćwiczeń,
- uczęszcza na zajęcia pozalekcyjne o charakterze sportowym
- jest kulturalny na imprezie sportowej i obiektywny w samoocenie i ocenianiu innych.

b) Bardzo dobry:

- uczeń opanował zakres wymaganych wiadomości i umiejętności,
- aktywnie uczestniczył w lekcjach wychowania fizycznego,
- rozumie zasady higieniczno-zdrowotne podczas nauki i wypoczynku,
- uczęszcza na zajęcia pozalekcyjne o charakterze sportowym
- uczestniczy w zawodach sportowych oraz przestrzega zasady „fair-play”,
- jest koleżeński i kulturalny w szkole i w życiu codziennym.

c) Dobry:

- uczeń prezentuje dobrą sprawność fizyczną,
- nie opuszcza zajęć wychowania fizycznego oraz wykazuje się dużą aktywnością i zaangażowaniem na lekcjach,
- troszczy się o higienę osobistą,
- opanował wiadomości i umiejętności obejmujące podstawowe elementy wiedzy o zajęciach ruchowych,
- próbuje dokonywać obiektywnej samooceny sprawności swojej i kolegów,
- jest opanowany, koleżeński, kulturalny w szkole, na imprezie sportowej.

d) Dostateczny:

- uczeń systematycznie pracuje na zajęciach wychowania fizycznego,

- opanował podstawowe wymagania z wiadomości, umiejętności i motoryczności w zakresie umożliwiającym postęp w dalszym kontynuowaniu zajęć wychowania fizycznego,
- stara się zachować postawy i higieniczno -zdrowotne,
- jest koleżeński i uczynny.

e) Dopuszczający:

- uczeń w minimalnym stopniu spełnia podstawowe wymagania programowe lub jest bliski ich spełnienia,
- wykazuje niską aktywność na zajęciach wychowania fizycznego lub często je opuszcza,
- w ograniczonym stopniu opanował nawyki higieniczno-zdrowotne,
- nie uczestniczy w organizacji imprez rekreacyjnych przez zespół klasowy.

f) Niedostateczny:

- uczeń nie spełnia podstawowych wymagań programowych,
- nie jest pilny i systematyczny na zajęciach wychowania fizycznego, często je opuszcza,
- nie dba o fizyczny rozwój swego organizmu i nie czyni żadnych postępów w sprawności fizycznej,
- wykazuje znaczące braki w integracji zespołowej i wychowaniu społecznym oraz zdrowotnym.

4 Na ocenę śródroczną lub roczną dodatni wpływ mogą mieć:

- a) wzorowa postawa na wszystkich zajęciach lekcyjnych, pozalekcyjnych (w tym zawodach sportowych),
- b) propagowanie zdrowego stylu życia w szkole i poza szkołą,
- c) uczestnictwo w pozaszkolnych formach kultury fizycznej (kluby sportowe, towarzystwa związane z kulturą fizyczna),
- d) pomoc w organizacji pozaszkolnych imprez rekreacyjno –sportowych
- e) prace na rzecz szkoły (plakaty, gazetki, kronika, plansze).

5 Na ocenę śródroczną lub roczną ujemny wpływ mogą mieć:

- a) niepożądane zachowania w obrębie kultury fizycznej i zdrowia (np.: stosowanie różnego rodzaju używek,
- b) niewłaściwe zachowanie (np.: niewłaściwe kibicowanie) na imprezach rekreacyjno – sportowych w szkole lub poza szkołą,

- c) nieusprawiedliwione nieobecności na zajęciach (wagary),
- d) nadużywanie zwolnień z czynnego uczestnictwa w lekcji.

Technika

Ocena dopuszczająca

Uczeń potrafi/Uczeń potrafi wyjaśnić:

- wyjaśnić, jak powinno być oświetlone miejsce do pracy;
  - w bezpieczny sposób posługiwać się podstawowymi narzędziami do obróbki papieru
  - dlaczego kuchenka i chłodziarka nie mogą stać obok siebie;
  - dlaczego kuchenka gazowa nie może stać pod oknem;
  - jak przygotować produkty do przechowywania w chłodziarce
  - kulturalnie zachować się przy stole
  - prawidłowo ułożyć serwetki w serwetniku
  - prawidłowo zareagować, gdy zostanie uszkodzona instalacja wodociągowa,
  - prawidłowo zareagować, gdy zostanie uszkodzona instalacja kanalizacyjna
  - wyjaśnić, jak można zmniejszyć koszty ogrzewania mieszkania
  - co to jest bezpiecznik i tablica rozdzielcza,
  - jak postąpić, gdy w domu zgaśnie światło,
  - wyjaśnić, jak należy postąpić w przypadku porażenia prądem
  - wskazać miejsca, które może sam obsługiwać,
  - wyjaśnić, jak należy postąpić, gdy w pomieszczeniu czuć zapach gazu
  - wyjaśnić, według jakich kryteriów można przeprowadzać klasyfikację urządzeń technicznych,
  - sklasyfikować urządzenia techniczne według wykonywanej pracy
  - wyjaśnić na dowolnym przykładzie (np. pralki), jakie zmiany w ostatnich latach nastąpiły w budowie urządzeń
  - wymienić dokumenty, w których należy szukać potrzebnych informacji, dotyczących obsługi urządzeń,
  - wymienić działania zabronione w czasie korzystania z urządzeń technicznych
  - wymienić urządzenia grzewcze stosowane w domu
  - jakie środki ostrożności należy zachować, posługując się poszczególnymi urządzeniami,
  - jakie niebezpieczeństwa wiążą się z korzystaniem z kuchenki mikrofalowej
- Uczeń wykonuje z pomocą kolegów powierzone mu zadania

Ocena dostateczna

Uczeń potrafi/Uczeń potrafi wyjaśnić:

- wyjaśnić pojęcia: ciąg komunikacyjny, rzut poziomy mieszkania, ściana nośna, ściana działowa, trzon kominowy,
- odczytać rzut poziomy mieszkania,
- w prawidłowy, bezpieczny sposób posługiwać się podstawowymi narzędziami do obróbki papieru
- wyjaśnić, co to jest ciąg roboczy i zaprojektować go z pomocą nauczyciela,
- prawidłowo rozmieścić produkty żywnościowe w chłodziarce
- prawidłowo ułożyć podstawowe elementy nakrycia stołu
- wykonać elementy zdobnicze stołu według podanego wzoru
- podjąć działania mające na celu oszczędzanie wody
- wyjaśnić, jakie czynniki mają wpływ na koszty ogrzewania mieszkania

- wyjaśnić, co to jest obwód elektryczny i odbiornik elektryczny,
  - wyjaśnić, co to jest pion energetyczny, puszkę rozgałęźną,
  - zlokalizować w domu przewody elektryczne,
  - odczytać schemat instalacji elektrycznej,
  - narysować i zmontować obwód szeregowy
  - wyjaśnić, jakie zagrożenia istnieją przy nieprzestrzeganiu zasad bhp,
  - wyjaśnić, dlaczego przewody gazowe są malowane na żółto
  - przeprowadzić klasyfikację urządzeń technicznych według wykonywanej pracy i ich konstrukcji
  - wyjaśnić, jakie zmiany w technice mają związek ze zmniejszeniem uciążliwości pracy
  - wyszukiwać w instrukcji potrzebne informacje na temat obsługi urządzenia
  - wyjaśnić zasady bezpiecznego korzystania z urządzeń grzewczych
  - dobrać naczynia, które mogą być używane w kuchence mikrofalowej,
  - wybrać odpowiedni program,
  - przygotować potrawy do obróbki termicznej w kuchence mikrofalowej
- Uczeń samodzielnie wykonuje powierzone mu zadania

Ocena dobra

Uczeń potrafi/Uczeń potrafi wyjaśnić:

- wyjaśnić, jaki wpływ na samopoczucie człowieka mają: kształt i ustawienie mebli, zastosowane kolory, oświetlenie itp.,
- zaprojektować umeblowanie mieszkania zgodnie z zasadami ergonomii,
- prawidłowo ciąć, zaginać i sklejać karton
- samodzielnie zaprojektować ciąg roboczy,
- wskazać odpowiednie miejsce na ustawienia chłodziarki
- prawidłowo nakryć do stołu
- ubrać stół zgodnie z istniejącymi w tym zakresie tradycjami
- odczytać schemat instalacji wodno-kanalizacyjnej,
- wyjaśnić znaczenie oszczędzania wody
- wyjaśnić, jak ciepło rozchodzi się w powietrzu,
- narysować spiralę za pomocą cyrkla,
- ciąć papier po okręgu,
- przeprowadzać proste doświadczenia
- wyjaśnić, co to jest prąd elektryczny,
- wyjaśnić, co to jest natężenie i napięcie prądu,
- narysować i zmontować obwód równoległy,
- wyjaśnić, jaka jest różnica między obwodem szeregowym i równoległym
- odczytać schemat instalacji gazowej,
- wyjaśnić, jakie działania należy podjąć w celu oszczędności gazu
- czym różnią się urządzenia mechaniczne od elektromechanicznych,
- do czego służą i jak działają przekładnie
- jakie zmiany w technice mają związek z niezawodnością działania urządzeń,
- jak działają proste regulatory poziomu cieczy
- korzystać z informacji na temat obsługi i konserwacji urządzenia zawartych w instrukcji i karcie gwarancyjnej urządzenia
- wyjaśnić, co może być elementem grzejnym w urządzeniach
- wyjaśnić, jakie informacje są istotne dla użytkowników kuchenki mikrofalowej,
- opisać wady i zalety poszczególnych urządzeń,

- wyjaśnić zasadę działania systemu centralnego odkurzania

Uczeń potrafi wspólnie z innymi:

- podejmować decyzję dotyczącą formy opracowania projektu,
- opracować plan pracy i jej podział między członków grupy

Ocena bardzo dobra

Uczeń potrafi/Uczeń potrafi wyjaśnić:

- zaplanować kolorystykę wyposażenia mieszkania zgodnie z potrzebami mieszkańców;
- zaprojektować rozmieszczenie sprzętu w kuchni z uwzględnieniem ergonomii i zasad bhp
- zaprojektować wystrój stołu w zależności od okoliczności
- jak dostarczano wodę do domów w czasach, gdy nie było wodociągów,
- skutki marnotrawstwa wody,
- wyciągać prawidłowe wnioski z przeprowadzonych doświadczeń
- wyjaśnić, co to jest moc urządzeń elektrycznych,
- wyjaśnić, od czego zależy ilość zużytej energii elektrycznej,
- zdiagnozować, dlaczego w obwodzie nie płynie prąd
- jakie skutki niesie za sobą marnotrawstwo gazu;
- dlaczego główne zawory gazowe są umieszczane na zewnątrz budynków
- wyróżnić w urządzeniach zespół napędowy, przekładnie i zespół roboczy,
- narysować schemat blokowy wybranego urządzenia technicznego
- jak zmiany wprowadzane w urządzeniach technicznych wpływają na zwiększenie bezpieczeństwa użytkowania i niezawodność działania urządzeń,
- wymienić informacje, które powinny się znajdować w instrukcji obsługi,
- wyjaśnić zasady bezpiecznego korzystania z urządzeń technicznych
- opisać wady i zalety poszczególnych urządzeń do obróbki termicznej produktów spożywczych,
- wyjaśnić, jak działa kuchenka mikrofalowa,
- wyjaśnić, jakie informacje są istotne dla użytkowników zmywarki,
- uzasadnić przewagę nowoczesnych urządzeń do usuwania kurzu nad tradycyjnym odkurzaczem

Uczeń potrafi:

- podjąć decyzję dotyczącą wyboru tematu,
- dopilnować prawidłowego przebiegu pracy,
- w sposób uporządkowany, interesujący przeprowadzić prezentację

Ocena celująca

Uczeń potrafi/Uczeń potrafi wyjaśnić:

- racjonalnie rozplanować rozmieszczenie pomieszczeń dla poszczególnych członków rodziny
- obsłużyć biesiadników zgodnie z zasadami dobrego wychowania
- co to jest rzut pionowy domu
- wyjaśnić, w jaki sposób można oszczędzać energię elektryczną,
- jak działają regulatory temperatury
- jakie zadanie w urządzeniu realizują: element grzejny, śmigło i termostat

Język mniejszości narodowej - niemiecki.

Uczeń uzyskuje ocenę celującą, gdy:

- opanował materiał zawarty w podstawie programowej na ocenę bardzo dobrą i celującą
- pisze bezbłędnie
- uczestniczy w różnorodnych konkursach przedmiotowych, gdzie może wykazać się swoją wiedzą
- pisane kartkówki i sprawdziany zalicza przeważnie na oceny celujące lub bardzo dobre
- swobodnie czyta i tłumaczy różne teksty w języku niemieckim dotyczące przerabianych bloków tematycznych
- zna całe słownictwo i gramatykę przerabianą w danej klasie i potrafi swobodnie posługiwać się zdobytą wiedzą w różnorodnych sytuacjach językowych
- rozumie wszystkie polecenia i komunikaty
- wykonuje zadania dodatkowe proponowane przez nauczyciela i otrzymuje z nich oceny celujące i bardzo dobre
- wykazuje aktywność na każdych zajęciach z przedmiotu
- zawsze odrabia prace domowe i zawsze jest przygotowany do lekcji
- wykazuje bardzo duże zainteresowanie przedmiotem.

Uczeń uzyskuje ocenę bardzo dobrą, gdy:

- bardzo dobrze opanował materiał zawarty w podstawie programowej
- pisze bezbłędnie lub popełnia błędy sporadycznie
- rozumie wydawane przez nauczyciela polecenia i komunikaty
- swobodnie czyta różne teksty w języku niemieckim i tłumaczy je
- pisane kartkówki i sprawdziany zalicza przeważnie na ocenę bardzo dobrą
- wykazuje aktywność na każdych zajęciach z języka niemieckiego
- zna słownictwo i gramatykę przerabianą w danej klasie i potrafi swobodnie posługiwać się zdobytą wiedzą w różnorodnych sytuacjach językowych
- zawsze ma zadanie domowe i jest do lekcji przygotowany.

Uczeń uzyskuje ocenę dobrą, gdy:

- nie opanował w pełni wiadomości i umiejętności zawartych w podstawie programowej

- dość swobodnie czyta proste teksty w języku niemieckim i tłumaczy je przy pomocy nauczyciela
- pisane kartkówki i sprawdziany zalicza przeważnie na ocenę dobrą
- jest aktywny na większości zajęć z przedmiotu
- w wymowie popełnia błędy, które potrafi skorygować przy pomocy nauczyciela
- zna słownictwo i gramatykę przerabianą w danej klasie i potrafi posługiwać się zdobytą wiedzą w różnorodnych sytuacjach językowych popełniając nieliczne błędne
- trudniejsze zadania w zeszytach ćwiczeń rozwiązuje przy pomocy nauczyciela
- zdarza mu się nie odrobić zadania domowego oraz być nieaktywnym na lekcji.

Uczeń uzyskuje ocenę dostateczną, gdy:

- opanował materiał zawarty w podstawie programowej na ocenę w stopniu dostatecznym
- ma braki w słownictwie i tylko przy znacznej pomocy nauczyciela potrafi czytać i tłumaczyć proste teksty oraz popełnia ciągle te same błędy gramatyczne
- potrafi odczytać tekst w taki sposób, że jest on zrozumiały dla słuchającego, mimo popełnionych przez czytającego błędów
- pisane kartkówki, sprawdziany i testy zalicza przeważnie na ocenę dostateczną
- nie jest aktywny na zajęciach z przedmiotu
- popełnia znaczące błędy w mówieniu
- tylko z pomocą nauczyciela wykonuje ćwiczenia
- słabo zna słownictwo i gramatykę przerabianą w danej klasie, lecz przy pomocy potrafi posługiwać się zdobytą wiedzą w różnorodnych sytuacjach językowych
- często nie odrabia zadań domowych.

Uczeń uzyskuje ocenę dopuszczającą, gdy:

- w minimalnym stopniu opanował materiał zawarty w podstawie programowej
- wykazuje znaczne braki w słownictwie (opanał tylko podstawowe słowa / zwroty z przerabianych bloków tematycznych)
- odczytuje teksty popełniając bardzo liczne błędy
- przejawia sporadyczną aktywność na zajęciach z języka niemieckiego
- kartkówki i sprawdziany zalicza przeważnie na ocenę dopuszczającą i niedostateczną

- ma problemy z mówieniem i pisaniem popełniając liczne błędy
- ćwiczenia gramatyczne rozwiązuje jedynie tylko z pomocą nauczyciela
- najczęściej nie rozumie słuchanego tekstu oraz poleceń nauczyciela
- posiada w miarę uzupełniony zeszyt
- często zapomina podręcznika, ćwiczeń oraz zeszytu
- nie wykazuje większego zainteresowania przedmiotem.

Uczeń uzyskuje ocenę niedostateczną, gdy mimo pomocy za strony nauczyciela:

- nie opanował minimum treści zawartych w podstawie programowej
- nie opanował techniki głośnego i cichego czytania nawet w stopniu dopuszczającym zrozumienie tekstu
- w wypowiedziach ustnych i pisemnych popełnione błędy uniemożliwiają zrozumienie tekstu
- nawet z pomocą nauczyciela nie jest w stanie rozwiązać zagadnienia o podstawowym stopniu trudności
- jego zasób słownictwa wyklucza nawiązanie z nim komunikacji
- nie chodzi na zajęcia (bardzo niska frekwencja)
- jest notorycznie nieprzygotowany do zajęć i nieaktywny na lekcjach
- nie wykazuje zainteresowania przedmiotem w najmniejszym stopniu oraz chęci współpracy z nauczycielem
- ma lekceważący stosunek do przedmiotu.

Historia i kultura mniejszości narodowej niemieckiej

Ocena celująca:

Uczeń potrafi:

- wymienić dania charakterystyczne dla danego regionu Niemiec
- wymienić rejony Niemiec i rozpoznawać stroje ludowe charakterystyczne dla nich
- wymienić znane na cały świat produkty, marki i firmy niemieckie
- wymienić i umiejscowić w czasie najważniejsze wydarzenia historyczne łącząc je z bohaterami tych wydarzeń
- wymienić najważniejszych kompozytorów, malarzy,
wskazać wiek w którym tworzyli, oraz rozpoznawać ich dzieła
- wymienić najważniejszych pisarzy i poetów oraz ich największe dzieła
- znać tytuł oraz fabułę omawianych filmów
- wymienić nazwiska niemieckich naukowców i odkrywców oraz wskazywać na ich dokonania
- wymienić z podaniem dat święta obchodzone w Niemczech
- opisać godło i flagę Niemiec oraz zaśpiewać hymn państwowy
- wymienić nazwy państw niemieckojęzycznych oraz rejony geograficzne zamieszkałe przez dużą mniejszość niemiecką
- podać tytuły najbardziej popularnych programów telewizji niemieckiej
- podać nazwy najbardziej popularnych zespołów muzyki pop oraz wymienić znanych piosenkarzy

Ocena bardzo dobra

Uczeń potrafi:

- wymienić dania charakterystyczne dla danego regionu Niemiec
- wymienić z podaniem dat święta obchodzone w Niemczech
- opisać godło i flagę Niemiec oraz znać hymn państwowy
- wymienić nazwy państw niemieckojęzycznych oraz rejony geograficzne zamieszkałe przez dużą mniejszość niemiecką

- podać tytuły najbardziej popularnych programów telewizji niemieckiej
- wymienić i umiejscowić w czasie najważniejsze wydarzenia historyczne
- wymienić najważniejszych kompozytorów, malarzy
- wymienić najważniejszych pisarzy i poetów
- wymienić nazwiska niemieckich naukowców i odkrywców
- podać nazwy najbardziej popularnych zespołów muzyki pop oraz wymienić znanych piosenkarzy

Ocena dobra

Uczeń potrafi:

- wymienić najważniejsze wydarzenia historyczne
- wymienić najważniejszych kompozytorów, malarzy
- wymienić najważniejszych pisarzy i poetów
- wymienić nazwiska niemieckich naukowców i odkrywców
- wymienić święta obchodzone w Niemczech
- opisać godło i flagę Niemiec
- wymienić nazwy państw niemieckojęzycznych
- podać tytuły najbardziej popularnych programów telewizji niemieckiej
- podać nazwy najbardziej popularnych zespołów muzyki pop
- wymienić dania charakterystyczne dla Niemiec

Ocena dostateczna

Uczeń potrafi:

- wymienić dwa najważniejsze wydarzenia historyczne
- wymienić dwóch kompozytorów
- wymienić dwóch pisarzy i poetów
- wymienić dwóch niemieckich naukowców i odkrywców
- wymienić święta obchodzone w Niemczech
- opisać godło i flagę Niemiec

- wymienić nazwy dwóch państw niemieckojęzycznych
- podać tytuły dwóch najbardziej popularnych programów telewizji niemieckiej
- podać nazwy dwóch najbardziej popularnych zespołów muzyki pop
- wymienić dwa dania charakterystyczne dla Niemiec

Ocena dopuszczająca

Uczeń potrafi:

- wymienić jedno najważniejsze wydarzenie historyczne
- wymienić jednego kompozytora
- wymienić jednego pisarza lub poetę
- wymienić jednego niemieckiego naukowca lub odkrywcę
- wymienić dwa święta obchodzone w Niemczech
- opisać flagę Niemiec
- wymienić nazwy dwóch państw niemieckojęzycznych
- podać jeden tytuł z najbardziej popularnych programów telewizji niemieckiej
- podać nazwę jednego z najbardziej popularnych zespołów muzyki pop
- wymienić jedno danie charakterystyczne dla Niemiec

Ocena niedostateczna

Uczeń nie spełnia wymagań na żadną z podanych wyżej ocen.